

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Miroslav Jakubčík

Charta základných práv EÚ v činnosti súdnych orgánov EÚ

Diplomová práca

Olomouc 2011

Prehlasujem, že som diplomovú prácu na tému Charta základných práv EÚ v činnosti súdnych orgánov EÚ vypracoval samostatne a citoval som všetky použité zdroje.

V Olomouci dňa:

Pod'akovanie: Týmto chcem pod'akovať Mgr. Ondrejovi Hamul'ákovi za odborné vedenie práce a za cenné rady a pripomienky

Obsah:

Úvod	4
<u>KAPITOLA I.</u> Ochrana základných práv v rámci EÚ	5
1.1 Genéza ochrany – v rámci zmlúv členských štátov	5
1.2 Genéza ochrany – v rámci judiciálneho vývoja	7
1.3 Charta základných práv EÚ	9
1.4 Pramene ochrany základných práv	11
1.5 Protokol 30	13
1.6 Oprávnené a povinné subjekty	17
1.7 Rozsah zaručených práv	18
1.8 Spôsob uplatnenia práv	19
1.9 Mimosúdna kontrola	22
1.10 Možnosť uvalenia sankcií štátom za nedodržovanie základných práv	23
<u>KAPITOLA II.</u> Charta základných práv EÚ v činnosti súdnych orgánov EÚ v rokoch 2000-2004	25
2.1 Zhrnutie	35
<u>KAPITOLA III.</u> Charta základných práv EÚ v činnosti súdnych orgánov EÚ v rokoch 2004-2009	38
3.1 Charta v činnosti Európskeho súdneho dvora v tomto období	42
3.2 Zhrnutie	58
<u>KAPITOLA IV.</u> Charta základných práv EÚ v činnosti súdnych orgánov EÚ v rokoch 2009-2010	60
4.1 Zhrnutie	73
Záver	76
Bibliografia	78
Abstrakt	81
Zoznam skratiek	82
Kľúčové slová	82

Úvod:

Témou mojej diplomovej práce je Charta základných práv EÚ¹ v činnosti súdnych orgánov EÚ. Cieľom diplomovej práce je zistenie, či bola vôbec Charta používaná v činnosti týchto súdnych orgánov a ak áno, tak potom zistenie akým spôsobom a kedy k tomu po prvýkrát došlo.

Charta bola podpísaná v decembri 2000, ale ako o právne záväznom dokumente môžeme hovoriť o Charte až od 1. decembra 2009. Z praktických dôvodov som sa rozhodol použiť staré označenie súdnych orgánov EÚ ako sú Súd prvého stupňa a Európsky súdny dvor. Vo svojej práci uvediem judikáty a stanoviská generálnych advokátov, ktoré pokrývajú celé obdobie od vzniku Charty. Doposiaľ sa tejto téme nevenoval žiadny autor komplexne a osobne som nebol schopný vyhľadať monografiu alebo text, ktorý by komplexne pokryl túto tému či už v slovenskom, českom, nemeckom alebo anglickom jazyku. S vyhľadávaním zdrojov bol preto problém, a ak sa náhodou týkali tejto témy, zväčša pokrývali len prvé roky života Charty.

Táto práca je rozdelená na štyri kapitoly. Cieľom prvej kapitoly je oboznámiť čitateľa s historickým vývojom ochrany ľudských/základných práv na pôde EÚ a s Chartou ako takou. Druhá až štvrtá kapitola sa venujú už konkrétnym judikátom a stanoviskám generálnych advokátov, v ktorých bola použitá Charta. V týchto kapitolách sú judikáty a stanoviská zoradené podľa časovej postupnosti, kedy boli vynesené alebo spísané. Druhá kapitola pokrýva obdobie od vzniku Charty až do slávnostného podpísania Ústavnej zmluvy o EÚ (29. 10. 2004). Tretia kapitola sa venuje obdobiu, ktoré nasledovalo, až do 1. 12. 2009, keď vstúpila do platnosti Lisabonská zmluva a Charta sa stala právne záväznou. Štvrtá kapitola nadväzuje a pokrýva obdobie, v ktorom už je Charta právne záväzná. Cieľom druhej až štvrtej kapitoly je vyvrátenie alebo potvrdenie stanovených hypotéz. Hypotézy sú uvedené na začiatku kapitoly druhej a týkajú sa zistení, či došlo k zmene spôsobu odkazovania na Chartu v čase od jej podpísania. Cieľom je zistenie toho, či sa zmenil spôsob odkazovania na Chartu (Charta uvedená samostatne alebo po boku iných dokumentov), spôsob používania Charty (sekundárny prameň práv/prameň práv/výkladová pomôcka), a rovnako aj toho, či sa časom rozširovalo použitie Charty (teda, či došlo k postupnému používaniu viacerých článkov/hláv z Charty).

---

¹ V českom jazyku sa tento dokument nazýva Listina základních práv EU

KAPITOLA I. Ochrana základných práv v rámci EÚ

V úvode chcem vysvetliť, prečo sa tento dôležitý dokument volá Charta základných práv a nie Charta ľudských práv. Tieto dva pojmy je treba od seba odlíšiť vzhľadom na ich význam. Ľudské práva sú „spravidla chápané ako práva a oprávnenia jednotlivca, ktoré zaisťujú slobodu a dôstojnosť človeka a požívajú inštitucionálne záruky“.²

„Môžeme povedať, že vo svojom jadre sú to tie subjektívne práva, ktoré zásadne náležia každému človeku bez ohľadu na jeho národnosť, rasu, farbu pleti, náboženstvo, politické alebo iné presvedčenie, sociálny pôvod, vzdelanie, majetkové pomery, spoločenské postavenie, genetické vlastnosti a ďalšie individuálne znaky.“³ Teda, aby sa stal jedinec ich nositeľom, stačí aby sa narodil, čo charakterizuje ich prirodzeno právny pôvod. Sú nezadateľné, nescudziteľné, nezrušiteľné a nemožno ich premlčať. „Pojem základných práv je používaný podľa nášho názoru v dvojakom význame: jednak ako tvrdé jadro ľudských práv, jednak podľa prameňov ich zakotvenia.“⁴ a to na ústavnej alebo medzinárodnej úrovni. „Pri komparácii termínu ľudské a základné práva vo svetle vyššie uvedeného, sa dá dospieť k jednoznačnému záveru, že pojem ľudských práv je nepochybne extenzívnejší ako pojem základných práv, pretože v prípade prvých uvedených sa jedná o prirodzenoprávne postuláty a univerzálne statky presahujúce dimenziu štátnych útvarov, medzištátnych zoskupení, ústav a medzinárodnoprávných inštrumentov.“⁵ Na pôde EÚ/ES bol tento termín použitý po prvýkrát Európskym súdnym dvorom.

Z vyššie uvedeného môžeme vyvodiť, že myšlienka, ktorá stála za zvolením takéhoto názvu dokumentu, mala vyjadrovať, že sa jedná o dokument, ktorého účelom je spísanie tých najzákladnejších práv, ktoré by mali byť bežným štandardom v dnešnej EÚ a nie snaha o katalogizáciu všetkých možných práv, ktoré je možno radiť medzi ľudské práva.

1.1 Genéza ochrany – v rámci zmlúv členských štátov

Európska Únia je subjektom, ktorý je právnym nástupcom nasledovných medzinárodných organizácií: Európske hospodárske spoločenstvo, Európske spoločenstvo uhlia a ocele a Európske spoločenstvo pre atómovú energiu. Úlohou týchto spoločenstiev nebolo ani zďaleka ochrana ľudské práva, preto zmienku o nich nenájdeme ani v jednej zo zakladajúcich zmlúv. „Je zrejmé, že v prvej fáze bolo Spoločenstvo považované za komunitu

² SUDRE, Frédéric. *Mezinárodní a evropské právo lidských práv*, Brno: MU Brno, 1997, s. 12.

³ ŠIŠKOVÁ, Nadežda. *Lidská práva v intencích acquis communautaire*. *Evropské Právo*, 2002, roč. 6, č. 6, s. 1.

⁴ ŠIŠKOVÁ, Nadežda. *Lidská práva v intencích acquis communautaire*. *Evropské Právo*, 2002, roč. 6, č. 6, s. 2.

⁵ ŠIŠKOVÁ, Nadežda. *Lidská práva v intencích acquis communautaire*. *Evropské Právo*, 2002, roč. 6, č. 6, s. 2.

iba ekonomickú, ktorá by nemala mať vzťah k riešeniu otázok týkajúcich sa ľudských práv. Spoločenstvo sa teda podľa týchto predstáv nemalo otázkou ľudských práv priamo ani nepriamo zaoberať.⁶ Problematikou základných práv sa teda naďalej mali zaoberať členské štáty, napriek tomu sa Spoločenstvo začalo zaoberať aj otázkami základných práv.

Prvým dokumentom, v ktorom sa objavila zmienka o základných právach je Zmluva o založení ES. V tomto dokumente sú uvedené takzvané štyri základné slobody (komunitárne slobody). Účelom týchto slobôd bolo vytvorenie právneho základu pre plnenie cieľov ES. „Úprava základných komunitárnych slobôd obsiahnutá v európskom práve (napr. sloboda pohybu pracovných síl – čl. 39, sloboda podnikania – čl. 43 alebo zásada rovného zaobchádzania vo vzťahu k odmene za prácu – čl. 141), nie je úpravou ľudských práv vo vlastnom slova zmysle tohoto inštitútu.“⁷ „Primárne zakladajúce zmluvy Európskych spoločenstiev neobsahujú kodifikáciu ľudských práv vo forme katalógu. Obsahujú však nevyhnutný (minimálny) právny základ pre rozvoj týchto práv v judikatúre Európskeho súdneho dvora.“⁸ Ďalšiu zmienku podobného charakteru nájdeme v spoločnej deklarácii orgánov Spoločenstva z 5. apríla 1977, kde sa uvádza „rešpektovanie a dodržiavanie parlamentnej demokracie a ľudských práv predstavuje vo všetkých členských štátoch podstatné prvky ich príslušnosti k Európskemu spoločenstvu.“⁹ „Základné práva boli v zmluve zmienené *expressis verbis* po prvýkrát v roku 1987 v Jednotnom európskom akte (JEA) – aspoň v preambule. JEA mal vytvoriť základ pre dokončenie európskeho vnútorného trhu a pre európsku politickú spoluprácu. K tomuto účelu boli zmluvné strany odhodlané spoločne brániť demokraciu, pričom sa opierajú o základné práva, najmä slobodu, rovnosť a sociálnu spravodlivosť, ktoré boli uznané v Európskom dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v Európskej sociálnej charte.“¹⁰ Európsky dohovor o ochrane ľudských práv sa teda stal na dlhé roky „uprednostňovaným zdrojom inšpirácie v komunitárnom poriadku“¹¹, napriek svojej právnej nezáväznosti pre Spoločenstvo.

Ďalšími dokumentami, ktoré uvádzajú základné práva sú Maastrichtská

---

⁶ PIKNA, Bohumil. *Evropská unie – vnitřní a vnější bezpečnost a ochrana základních práv*. Praha : Linde Praha, 2002. 62 s.

⁷ RAINER, Arnold, TICHÝ, Luboš. Cíle postavení a pravomoci EU. In *Evropské právo*. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 115.

⁸ PIKNA, Bohumil. *Evropská unie – vnitřní a vnější bezpečnost a ochrana základních práv*. Praha : Linde Praha, 2002. 65 s.

⁹ MULLER, Angelika. *Evropská Charta lidských práv. Mezinárodní a srovnávací právní revue*, 2002, roč. 2, č.6, s. 96.

¹⁰ MULLER, Angelika. *Evropská Charta lidských práv. Mezinárodní a srovnávací právní revue*, 2002, roč. 2, č.6, s. 97.

¹¹ PIKNA, Bohumil. *Evropská unie – vnitřní a vnější bezpečnost a ochrana základních práv*. Praha : Linde Praha, 2002. 59 s.

a Amsterdamská zmluva. V Maastrichtskej zmluve nie je možné nájsť vyslovene katalóg ľudských práv, ale nájdeme tu odkaz na Európsky dohovor o ľudských právach. Týmto sa podarilo základné práva zmieniť v súvislosti s primárnym právom. V článku F odst. 2 tejto zmluvy sa uvádza: „Únia rešpektuje základné ľudské práva, ktoré zaisťuje Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaný v Ríme dňa 4. novembra 1950, a ktoré vyplývajú z ústavných tradícií spoločných členským štátom ako všeobecné právne zásady Spoločenstva.“ Čo je ale podstatné je to, že: „Týmto boli vytvorené podmienky pre orientáciu na základné ľudské práva rovnako pre orgány Spoločenstva, tak aj pre judikatúru Európskeho súdneho dvora.“¹² Amsterdamská zmluva znamenala ďalší posun. Vďaka tejto zmluve môže Rada prijímať sankcie voči členským štátom a to v tom prípade, ak dôjde k závažnému a pretrvávajúcemu porušovaniu zásad slobody, demokracie, právneho štátu a rešpektovania ľudských a základných slobôd. Ďalej bolo uvedené prehlásenie o zrušení trestu smrti a možnosti činiť opatrenia k potieraniu diskriminácie.

Tým posledným a najzásadnejším dokumentom mala byť ústava EÚ, jej schválenie však narazilo na odpor, čo je však bez významu vzhľadom na presadenie Charty základných práv do Lisabonskej zmluvy.

1.2 Genéza ochrany – v rámci judiciálneho vývoja

Európsky súdny dvor (ďalej ESD) je tým najdôležitejším orgánom Únie, ktorý rozvíja a rozvíjal ochranu základných práv, na základe právneho základu, ktorý mu poskytlo primárne právo. Spočiatku sa ESD veľmi stránil zaoberať sa touto problematikou možno práve aj pre politickú nevôľu členských štátov a aj pre dôvod existencie tohoto nadnárodného spolku, ktorým bola hlavne hospodárska spolupráca a jej rozvoj. Občanom členských štátov preto neostávalo nič iné ako obracať sa na Európsky súd pre ľudské práva. Prvým prípadom v ktorom sa ESD rozhodol zaoberať sa základnými právami, bol prípad *Stauder v. Ulm*¹³ z roku 1969. Pán Erik Stauder mal nárok na zlacnené maslo z dôvodu sociálnej núdze (na základe právneho aktu Spoločenstva - rozhodnutie 69/71), avšak podľa aktu, ktorý mu toto právo priznával, musel preukázať a zverejniť údaje o svojej sociálnej núdzi, čo on považoval za zasahovanie do jeho osobnej cti. V tomto prípade došlo po prvýkrát na pôde ESD k tomu, aby sa súd vyjadril k základným právam a došiel k tomu záveru, že je povinný tieto práva zaisťiť, nakoľko ich rešpektovanie náleží k obecným zásadám práva spoločenstva.

---

¹² MULLER, Angelika. *Evropská Charta lidských práv. Mezinárodní a srovnávací právní revue*, 2002, roč. 2, č.6, s. 104.

¹³ Rozsudok ESD zo dňa 12. novembra 1969, *Stauder v. Stadt Ulm*, 29/69, Sb. rozh. s. 419.

Týmto si ESD otvoril cestu k možnosti vyjadrovať sa k otázkam základných práv obyvateľov členských štátov. Nasledovali podobné rozhodnutia ako Internationale Handelsgesellschaft¹⁴ a Nold¹⁵. V týchto rozhodnutiach súd ďalej konkretizoval, z čoho vychádzal pri interpretácii základných práv ako obecných zásad práva Spoločenstva: „Vyšiel zo spoločného znenia ústav členských štátov. Ďalej hovorí ESD o medzinárodných zmluvách o ochrane ľudských práv, na ktorých uzatvorení sa členské štáty buď podieľali, alebo k nim pristúpili, a ktoré sa musia v oblasti práva Spoločenstva tiež zohľadňovať.“¹⁶ Na súd sa postupne obracalo viacero sťažovateľov, a preto mohol súd v rozširovaní ochrany základných práv na pôde ES pokračovať. Rozhodnutím z ktorého vyplýva povinnosť voči tretím osobám, je rozhodnutie Defrenne¹⁷, ktoré sa týkalo rovnocenných odmien v zamestnaní. Diskrimináciou sa ďalej zaoberal prípad Wagner¹⁸.

Európsky súd sa nepriečil čerpať ani z Európskeho dohovoru o ľudských právach. „Nie je iste náhodou, že sa tak stalo jedenásť dní po tom, čo Francúzsko ratifikovalo Európsky dohovor o ochrane ľudských práv. Tento bol Súdom po prvýkrát výslovne zmieneny v rozsudku v prípade Rutili¹⁹ a od tejto doby je naň v súvislosti s ochranou základných práv Spoločenstva pravidelne odkazované.“²⁰ Súd ďalej odkazoval na Dohovor vo veciach Johnston²¹, C.F.D.T.²², Hoechst²³, atď. V rozsudku vo veci Hoechst „ESD dokonca priznal (dohovoru) zvláštny význam. Privilegované postavenie medzi materiálnymi prameňmi práva ES.“²⁴ Avšak nikdy nejudikoval, že by bol dohovorom on sám alebo spoločenstvo viazané. Tieto rozhodnutia sú len tými hlavnými rozhodnutiami a slúžia na ilustráciu toho, ako si súd otvoril cestu a ako sa postupne začal zaujímať o problematiku základných práv.

---

¹⁴ Rozsudok ESD zo dňa 17. decembra 1970, Internationale Handelsgesellschaft mbH v. Einfuhr-und Vorratsstelle für Getraide und Futtermittel, 11/70, Sb. rozh. s. 1125.

¹⁵ Rozsudok ESD zo dňa 24. septembra 1975, Nold KG v. Commission, 4/73, Sb. rozh. s. 985.

¹⁶ MULLER, Angelika. Evropská Charta lidských práv. *Mezinárodní a srovnávací právní revue*, 2002, roč. 2, č. 6, s. 99.

¹⁷ Rozsudok ESD zo dňa 8. apríla 1976, Defrenne v. Sabena, 43/75, Sb. rozh. s. 455.

¹⁸ Rozsudok ESD zo dňa 16. decembra 1993, Wagner Miret v. Fondo de garantía salarial, C-334/92, Sb. rozh. s. I-6911.

¹⁹ Rozsudok ESD zo dňa 28. októbra 1975, Rutili v. Ministre de l'intérieur, 36/75, Sb. rozh. s. 1219.

²⁰ ČERNÁ, Dagmar. *Standard lidských práv v Evropě*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2009, s. 75.

²¹ Rozsudok zo dňa 15. mája 1986, Johnston v. Chief Constable of the Royal Ulster Constabulary, 222/84, Sb. rozh. s. 1651.

²² Rozsudok ESD zo dňa 17. februára 1977, CFDT v. Council, 66/76, Sb. rozh. s. 305.

²³ Rozsudok ESD zo dňa 21. septembra 1989, Hoechst v. Commission, 46/87, Sb. rozh. s. 2859.

²⁴ ČERNÁ, Dagmar. *Standard lidských práv v Evropě*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2009, s. 76.

1.3 Charta základných práv EÚ

Spoločenstvu chýbal jednoznačný písomný a záväzný prameň, z ktorého by mohli čerpať inštitúcie a občania/obyvatelia členských štátov. Takýmto prvým uceleným katalógom sa stala Charta základných práv EÚ. Už spôsob vypracovania Charty bol neobvyklý pretože na jej vypracovaní sa podieľal zvláštny orgán (takzvané "body"), ktorý bol poverený Európskou radou po summite v Kolíne nad Rýnom v júni 1999. Tento orgán bol neskôr premenovaný na Konvent a pri jeho zostavovaní bolo dôležité, „aby boli zohľadnené ako významné inštitúcie v rámci supranacionálnych zoskupení, tak aj názory jednotlivých štátov.“²⁵ Práve preto sa tento Konvent na čele s Romanom Herzogom, bývalým Nemeckým prezidentom, skladal zo zástupcov najdôležitejších orgánov ES/EÚ: Európska rada v ňom mala 15 členov, Európsky parlament 16 členov, národné parlamenty 30 členov a Komisia jedného zástupcu. Okrem týchto členov mohli Chartu ovplyvniť aj občania členských štátov pomocou pripomienok, dotazov a návrhov, snád' preto, aby nemohol byť tento dokument obviňovaný, ako toľko iných, za neosobnosť a diktát zo strany Bruselu. Charta bola prijatá v dňoch 7-9. decembra 2000 v Nice na stretnutí vlád a predstaviteľov členských štátov.

Charta obsahovala viac ako päťdesiatku základných práv a slobôd. V čase vyhlásenia Charty bol tento dokument len politickou deklaráciou bez priamej právnej záväznosti. Zmyslom Charty v tom čase bolo to, že „bola a je určená orgánom a inštitúciám únie a členským štátom pri implementácii práva EÚ. Potvrďuje základné práva a slobody, ktoré boli odvodené zo spoločných ústavných tradícií členských štátov a medzinárodnoprávných záväzkov vyplývajúcich z ustanovení zmlúv o ES a EÚ, z Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, zo Sociálnej charty a ďalších medzinárodných zmlúv a dohovorov.“²⁶

O rok neskôr v decembri 2001 bolo na Laekenskom summite rozhodnuté o ustanovení ďalšieho Konventu, ktorý mal rozhodnúť o ďalšom právnom živote tohto dokumentu. Zloženie nového Konventu bolo podobné tomu starému a navyše v ňom zasadali aj zástupcovia členských štátov, tí však nemohli zabrániť dosiahnutiu dohody členských štátov. O právnom zakotvení Charty medzi primárne pramene malo byť rozhodnuté na summite v roku 2004 a to buď tou cestou, že by Charta bola schválená ako súčasť budúcej zmluvy o EÚ, alebo by bola Charta schválená samostatne ako primárne právo. Uprednostnené bolo

²⁵ ŠIŠKOVÁ, Naděžda. *Dimenze ochrany lidských práv v EU*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2003, s.178.

²⁶ STRÁŽNICKÁ, Viera. Ochrana ľudských práv v Európskej únii v kontexte judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. *Právny obzor*, 2006, roč. 89, č. 5, s. 428 .

prvé riešenie, ktoré podtrhlo význam tohto dokumentu začlenením do Ústavnej zmluvy o EÚ. Ústavná zmluva, ako jej názov už napovedá, mala byť ústavou EÚ a ako každá ústava mala právne zaručovať určité ľudskoprávne štandardy a to práve pomocou Charty. Táto cesta presadenia Charty nakoniec však zlyhala kvôli odmietnutiu Ústavnej zmluvy v referendách členských štátov a to vo Francúzsku a Holandsku. Dôvody odmietnutia boli rôzne, ale nesúhlas občanov s Chartou medzi ne radiť nemôžeme. Skôr sa ponúkajú politické dôvody. Cestou začlenenia Charty do primárneho práva sa neskôr stala Lisabonská zmluva. Charta však nebola formálne včlenená do textu tejto zmluvy. Tým, že sa Lisabonská zmluva stala platnou a účinnou, sa aj Charta stala právne záväznou a má rovnakú povahu ako ktorákoľvek iná zmluva na pôde EÚ. Primárnym právom Únie sa Charta stala vďaka čl. 6 odst.1. Zmluvy o EÚ, ktorý znie: „Únia uznáva práva, slobody a zásady obsiahnuté v Charte základných práv EÚ zo dňa 7. decembra 2000, v znení upravenom dňa 12. decembra 2007 v Štrasburgu, ktorá má rovnakú právnu silu ako Zmluvy.“ Charta nijako nerozširuje práva Únie vymedzené v Zmluvách. Čiže, o právnom statuse Charty sa dá povedať, že: „je podobný protokolom, ktoré majú podľa medzinárodného práva rovnaký účinok ako Zmluva, ku ktorej sú pripojené, aj keď Charta v žiadnom takom protokole zahrnutá nie je. Skutočnosť, že Charta nie je súčasťou zmlúv, svedčí o oslabení jej významu ako jadra únijnej ústavy. Tento vývoj má aj kladnú stránku: ako samostatný dokument môže byť Charta viditeľnejšia a ľahšie uchopiteľná pre verejnosť.“²⁷ „Charta základných práv EÚ, ktorej anglické znenie obsahuje len približne 3500 slov, tvorí nepochybne dokument par excellence, čo sa týka jej vecnej pôsobnosti. Uvedená moderná listina 21. storočia katalogizuje na únijnej úrovni nielen tradičné práva, ktoré boli deklarované už skôr v rámci iných inštrumentov, ale tiež formuluje a rozvíja práva nové, realizované zatiaľ len v rámci Európskej Únie.“²⁸

Ďalšou zvláštnosťou tohto dokumentu je práve katalogizácia týchto práv a to preto, že bolo opustené zavedené členenie práv na tri až štyri generácie a bolo zvolené úplne nové riešenie. Delenie ľudských práv podľa generácií znamená zoradenie práv podľa historického hľadiska (I. generácia -17. až 19. stor., II. generácia – 19. a začiatok 20. stor. III. generácia – 70. roky 20. stor.). Charta „zrejme kladie dôraz na rovné hodnotové postavenie všetkých práv vyjadrujúce jednotné poňatie kvalít ľudského života, ktoré jednotlivé práva svojím obsahom

---

²⁷ SCHWARZ, Jozef. Protokol o uplatňovaní Charty základných práv Evropské unie. *Jurisprudence*, 2010, roč. 19, č. 2, s. 17.

²⁸ ŠIŠKOVÁ, Naděžda. Regulace lidských práv na úrovni EU – vývoj a perspektivy. *Mezinárodní a srovnávací revue*, 2004, roč. 4, č. 10, s. 31.

znamenaajú.²⁹ Základné práva preto nie sú v Charte triedené podľa svojho obsahu, charakteru atď., ale sú zaradené do rôznych kapitol, nehľadiac na to, z akej generácie pochádzajú. Preto je možné nájsť práva z rôznych generácií hneď vedľa seba v jednej kapitole, ktorá ich má len nejako podradit' pod určitý pojem v jej názve. Tak je tomu napríklad v kapitole II. (Slobody), kde môžeme nájsť práva osobnostné (právo na slobodu a bezpečnosť), politické (sloboda zhromažďovania), sociálne a hospodárske (sloboda podnikania), ale aj práva kultúrne (sloboda umeleckej tvorby), takže je možné len v jednej kapitole nájsť práva z troch generácií. Charta obsahuje preambulu a sedem kapitol pod názvami: I. Dôstojnosť, II. Slobody, III. Rovnosť, IV. Solidarita, V. Práva občanov, VI. Spravodlivosť, VII. Všeobecné ustanovenia. Okrem už zmienených klasických práv obsahuje Charta aj práva nové, ako je zákaz reprodukčného klonovania alebo právo na dobrú správu. „Je možné teda zhrnúť, že paleta poskytovaných práv svedčí o tom, že v prípade Charty sa jedná o koherentný, originálny a moderný katalóg ľudských práv odrážajúci posledný vedecko-technický pokrok aj reflektujúci rovnako špecifické únijné podmienky, ušité na mieru EÚ³⁰ Najproblematickejšie ustanovenia Charty sa už ako obvykle v právnych dokumentoch ukrývajú na jej konci v kapitole VII. Všeobecné ustanovenia kde čl. 51 Charty hovorí: „Charta nezakladá novú právomoc ani novú úlohu pre Spoločenstvo či Úniu ani nemení právomoci a úlohy stanovené v Zmluve“. Tento článok preto vyzýva na zamyslenie, či vôbec Charta ako taká má zmysel. čl. 51 bol neskôr rozdelený na čl. 6 a čl. 51, ale jeho zmysel zostal naďalej zachovaný, čo sa dá považovať za určitú cenu za schválenie tohto dokumentu.

1.4 Pramene ochrany základných práv

Z vyššie uvedeného teda vyplýva, že ochrana základných práv má rozdrobenú úpravu a systém jej ochrany je ojedinelý. „Úprava ľudských práv je v súčasnej dobe charakterizovaná unikátnou štruktúrou. Nájdeme tu de facto dva základné piliere, o ktoré sa opiera regulácia ľudských práv, a síce: komunitárny/únijny pilier a zároveň pilier medzinárodnoprávny.“³¹ Ďalej je možné v rámci úijného piliera ochranu ľudských práv rozlíšiť podľa toho, kde nájdeme jej právnu úpravu a to:

²⁹ ŠIŠKOVÁ, Naděžda. Regulace lidských práv na úrovni EU – vývoj a perspektivy. *Mezinárodní a srovnávací revue*, 2004, roč. 4, č. 10, s. 31.

³⁰ ŠIŠKOVÁ, Naděžda. Regulace lidských práv na úrovni EU – vývoj a perspektivy. *Mezinárodní a srovnávací revue*, 2004, roč. 4, č. 10, s. 32.

³¹ ŠIŠKOVÁ, Nadežda. Lidská práva v intencích *acquis communautaire*. *Evropské Právo*, 2002, roč. 6, č. 6, s. 4.

1. Primárne právo
2. Sekundárne právo
3. Judikatúra ESD
4. Akty sui generis

Zmluvy súvisiace s primárnym právom som už spomínal (Zmluva o založení ES atď.). V rámci sekundárneho práva sa jedná o smernice a nariadenia. Na poli sekundárnej legislatívy je EÚ veľmi produktívna, takže na ilustráciu by som spomenul hlavne nariadenia Rady ES č. 94/33, ktoré sa týkajú ochrany mladistvých pri práci a smernicu Rady ES č. 1975/117, ktorá upravuje rovnaké odmeňovanie za prácu mužov a žien. Ďalším prameňom je judikatúra ESD. ESD je orgánom, ktorý sa najviac zasadil o prelomenie pomyselných bariér ochrany základných práv na pôde EÚ. O jeho najpodstatnejšej judikatúre som už pojednával vyššie. To najpodstatnejšie, čo ESD na pôde EÚ judikoval bola existencia obecných zásad právnych, čiže aj ľudskoprávných zásad, ktoré sú spoločné všetkým členským štátom. Poslednými sú akty sui generis, ktoré nemožno pre ich rôznorodosť podriaďovať pod iné a patrí sem práve Charta základných práv EÚ a Komunitárna charta základných sociálnych práv pracovníkov (1989). Čo sa ale týka Charty, tu je treba uviesť, že Charta sa už medzičasom stala primárnym prameňom vďaka Lisabonskej zmluve.

Druhým pilierom ochrany ľudských práv je práve pilier medzinárodný. Najdôležitejšie dokumenty, ktoré do tohoto piliera spadajú, sú Európsky dohovor o ochrane základných ľudských práv a slobôd (ďalej len Dohovor) a Európska sociálna charta (ďalej len ESCH). Tento pilier je otvorený občanom EÚ vďaka pristúpeniu ich domovských štátov k týmto zmluvám čo je samozrejmé, ale hlavne vďaka existencii a aktivite Súdu pre ľudské práva v Štrasburgu. Tento súd mnohokrát judikoval porušenie práv a jeho judikáty boli často prelomové a zásadné, dokonca sa odhodlal riešiť porušenie práv zo strany orgánov EÚ voči občanom EÚ, aj keď EÚ ako taká nie je zmluvnou stranou týchto zmlúv (napr. prípad Matthews³²). Existencia tohto súdu je niekedy až kontraproduktívna, pretože sám poškodený môže ťažko posúdiť, na ktorom súde (ESD/ESLP) má väčšiu pravdepodobnosť uspieť. V rámci EÚ boli a stále sú tendencie, ktoré sú naklonené pristúpeniu Únie k Dohovoru a prenechaniu ľudskoprávnej agendy ESLP, aj keď sú práve s takýmto riešením spojené legislatívne ťažkosti. Sám dohovor stanovuje v čl. 59, možnosť pristúpenia k tejto zmluve len suverénnym štátom, a už vôbec nie medzinárodnou organizáciou, ktorá nie je ani členom Rady

---

³² Rozsudok ESLP zo dňa 18. februára 1999, Matthews v. Veľká Británia, sťažnosť č. 24833/94, Sb. rozh. 1999-I.

Európy. K možnosti prístúpenia k Dohovoru sa negatívne vyjadril aj ESD vo svojom posudku³³, z dôvodu nedostatočnej aktuálnej právomoci Spoločenstva. Ďalší problém spojený s prístúpením k Dohovoru, je voľba sudcu, ktorý by mal zasadnúť za EÚ v pléne ESLP. Pristúpenie k Dohovoru možné je, ale vyžaduje množstvo zmien a politickej vôle, ktorá ho činí nereálnym.

Zo všetkých prameňov hore uvedených, je práve Charta tým, ktorý je najobsiahlejší, čo sa týka pokrytia ľudských práv. Tým, že v sebe zahŕňa to najpodstatnejšie a mnohokrát aj viac ako ostatné pramene, sa z Charty stal ten najdôležitejší dokument pre jedinca, z ktorého môže čerpať svoje práva. Vďaka existencii Charty môže každý rýchlo bez obsiahleho štúdia iných jednotlivých prameňov čerpať a uplatňovať svoje práva pred SPS a ESD. To koniec koncov bolo aj dôvodom vzniku takéhoto dokumentu.

1.5 Protokol 30

Charta nemala vždy jednoduchú cestu k svojej záväznosti. História Charty je plná vyjednávania a kompromisov zo všetkých strán, či už to sú inštitúcie EÚ alebo členské štáty, atď. Jedným z takýchto politických obchodov alebo kompromisov je aj Protokol 30 o uplatňovaní Charty základných práv v Poľsku a Veľkej Británii pripojenému k Lisabonskej Zmluve (ďalej len Protokol).

Jednania o tomto protokole boli zahájené Veľkou Britániou, pretože práve táto krajina mala dlhodobé a najväčšie obavy z uplatňovania Charty na svojom území. Na jednaní Európskej Rady si ale Poľsko a Írsko vyhradili právo k tomuto protokolu prístúpiť.³⁴ Tým, že sa tieto krajiny nepodieľali na zostavovaní tohto protokolu, nemohli ho ani ovplyvniť a teda mohli len prístúpiť už k hotovému textu tohto protokolu.³⁵ Poľsko následne túto možnosť využilo, Írsko naopak nie.

Česká republika sa o podobnú možnosť začala zaujímať ako posledná. V októbri 2009 to bol práve Prezident Českej republiky, ktorý si sám stanovil za akých podmienok podpíše medzinárodnú dohodu (Lisabonskú zmluvu). Svoje požiadavky vtedy telefonicky formuloval vtedajšiemu premiérovi Švédska, krajiny, ktorá vtedy predsedala EÚ. Vtedajšia úradnícka vláda aj napriek svojim výhradám, ktoré formulovala v stanovisku predsedu vlády ČR, kde vyjadrila nad postupom prezidenta poľutovanie, prezidentove podmienky podporila.

³³ Posudok ESD č. 2/94 zo dňa 28. marca 1996, Pristúpenie Spoločenstva k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, SbSD 1996, I-1759-1790.

³⁴ Vid' závery predsedníctva Európskej rady 21.-22. júna 2007, príloha 1, odst. 5, pozn. pod čiarou 20.

³⁵ podrobne: SCHWARZ, Jozef. Protokol o uplatňovaní Charty základných práv Európskej unie. *Jurisprudence*, 2010, roč. 19, č. 2, s. 20.

Vyjednáváním sa podarilo ČR takúto výnimku vyjednať a to pomocou záveru predsedníctva Európskej rady v Bruseli 29. - 30. októbra 2009, kde jeden z bodov hovorí, že k zmluve o fungovaní EÚ bude pripojený protokol v okamihu uzatvorenia ďalšej prístupovej zmluvy. Takéto výnimky ani protokoly nie sú ničím ojedinelým, čo je ale ojedinelé a zvláštne, „že českou vládou požadovaná dodatočná výnimka bola reakciou na odpor jedného z ústavných činiteľov, ktorý bol sám (prostredníctvom ním poverenej vlády) účastníkom jednaní o zmluve, nie voličov, ktorých zástupcovia v oboch komorách Parlamentu naopak so zmluvou vyjadrili súhlas.“³⁶ Snáď len na doplnenie je vhodné dodať, že prezident ČR nie je volený občanmi ale politickou dohodou parlamentných politických strán. Podmienky kladené prezidentom sa vynorili až potom, ako bolo dosiahnuté kompromisu a dohody ohľadom Lisabonskej zmluvy a po podpise zmluvných strán (za ČR to bol premiér Mirek Topolánek poverený prezidentom). Preto je možné súhlasiť s názorom, že: „kladenie si dodatočných podmienok pre ratifikáciu už podpísanej zmluvy nemožno hodnotiť inak než porušenie už zjednanej dohody.“³⁷

Vyššie uvedené nakoniec bolo dôvodom, prečo bolo zvolené práve takéto riešenie prístupu k protokolu, ktoré bolo inšpirované írskym riešením. To však ešte navyše zahŕňa nielen text v závere predsedníctva, ale aj samostatnú prílohu nazvanú Rozhodnutie hláv štátov alebo predsedov vlád 27 členských štátov Európskej únie, zasadajúcich v Európskej rade, vo vzťahu k obavám írskeho ľudu týkajúcich sa Lisabonskej zmluvy. Je preto otázne, či sa vôbec na Českú republiku Protokol vzťahuje alebo nie. Do doby uzatvorenia ďalšej Prístupovej zmluvy je možné túto českú výnimku „klasifikovať“ ako neskoršiu dohodu, týkajúcu sa výkladu zmluvy alebo vykonávanie jej ustanovení, ku ktorej došlo medzi stranami v zmysle čl. 31 odst. 3 písm. a) Viedenského dohovoru.“³⁸ Teda konečným zmyslom tejto českej výnimky je záväzok hláv štátov a predsedov vlád pripojiť k ďalšej prístupovej zmluve protokol, na základe ktorého sa potom bude Protokol č. 30 vzťahovať aj na ČR, a teda on sám sa stane primárnym právom. Toto ojedinelé riešenie bolo bezpochyby zvolené z dôvodu vyhnutia sa opätovnému „kolečku“ schvaľovania a prípadným referendum pretože, ak by si mala ČR vydobíť protokol len sama pre seba, bolo by nutné celý tento formálny proces absolvovať.

---

³⁶ KOMÁREK, Jan. Česká „výjimka“ z Listiny základních práv Evropské unie. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 9, s. 323.

³⁷ KOMÁREK, Jan. Česká „výjimka“ z Listiny základních práv Evropské unie. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 9, s. 324.

³⁸ KOMÁREK, Jan. Česká „výjimka“ z Listiny základních práv Evropské unie. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 9, s. 324.

Protokol č. 30, bol k Lisabonskej zmluve pripojený ešte pred jej schválením a na základe čl. 51 Zmluvy o EÚ sa stal súčasťou primárneho práva EÚ. Protokol nie je obširný dokument, obsahuje len preambulu a dva články. Napriek svojej strohosti, alebo možno vďaka nej, je protokol zdrojom sporov medzi odbornou verejnosťou, a laik si len ťažko môže vyvodit' nejaký záver. Mediálne bol protokol neustále prezentovaný ako výnimka/opt out z Charty. V skutočnosti je sporné, či sa jedná o výnimku alebo len určité deklaratórne vysvetlenie toho, čo z Charty vyplýva. V odborných kruhoch prevažujú dva názory. „Absolútna väčšina autorov dochádza k záveru, že účinok Protokolu je najmä politický a interpretačný. Protokol teda v zásade nič nemení na záväznosti a jednote súčasného systému únijnej ochrany základných práv vo všetkých členských štátoch. Jedná sa iba o dodatočnú, aj keď nadbytočnú, poistku zaručujúcu, že Charta nezakladá nové práva a nerozširuje možnosť úspešne napadnúť členské štáty, alebo inštitúcie Únie pre porušenie základných práv.“³⁹ Avšak aj táto časť autorov pripúšťa, že do budúcnosti by mohla byť Charta ovplyvnená protokolom a to práve vtedy, ak by malo dôjsť k rozšíreniu povinností týchto štátov na základe judikatúry ESD.

Druhá skupina, ktorá je množstevne menej zastúpená, obhajuje názor, že Protokol je vskutku výnimkou alebo obmedzením účinku Lisabonskej zmluvy. Čo by znamenalo, že štáty, ktoré sa k protokolu pripojili, by nemali rovnaké povinnosti ako ostatné štáty. Argumentácie oboch strán sú potvrdzované faktom, že ciele Protokolu sú nejasné a sám protokol je zložito formulovaný, čo umožňuje práve vyššie zmienenú pluralitu názorov. Článok jedna vo svojich dvoch odstavcoch v skratke hovorí: Charta nerozširuje možnosť ESD ani súdu Poľska a Veľkej Británie rozhodnúť, že predpisy, postupy nie sú v súlade so základnými právami potvrdenými Chartou, a aby sa predošlo pochybnostiam nič v hlave IV. Charty, nezakladá súdne vymáhateľné práva, ak nie sú stanovené vo vnútroštátnom práve. Článok dva hovorí: „Kde Charta odkazuje na vnútroštátne predpisy a zvyklosti, vzťahujú sa tieto ustanovenia na Poľsko, Veľkú Britániu len v rozsahu, v akom sú uznávané v právnych predpisoch a zvyklostiach týchto štátov.“ „Všeobecným dôvodom prijatia Protokolu bola obava, že národní sudcovia rozšíria pôsobnosť Charty na vnútroštátne predpisy nespádajúce do práva Únie.“⁴⁰ Článok jedna teda pre Českú republiku znamená, že nedôjde k rozšíreniu právomoci ESD a české súdy nebudú môcť použiť Chartu v prípadoch, ktoré budú upravené výhradne vnútroštátnym právom. Do budúcnosti však podľa Lindnera „sa nedá úplne vylúčiť, že

³⁹ SCHWARZ, Jozef. Protokol o uplatňovaní Charty základných práv Európskej únie. *Jurisprudence*, 2010, roč. 19, č. 2, s. 18.

⁴⁰ SCHWARZ, Jozef. Protokol o uplatňovaní Charty základných práv Európskej únie. *Jurisprudence*, 2010, roč. 19, č. 2, s. 20.

Súdny dvor v budúcnosti rozšíri výklad pojmu členské štáty pri uplatňovaní práva Únie.⁴¹ Teda v prípade, že by sa tak stalo a ESD by posudzoval aj vnútroštátne právo, ktoré by nereflektovalo Úijnú úpravu, mohla by sa práve Česká republika brániť použitím tohoto protokolu, ktorý by tak následne slúžil k zamedzeniu extenzívneho výkladu Charty. Odstavec dva protokolu má hlavný význam pre VB a práve on reagoval na najväčšie obavy zo strany Veľkej Británie voči Charte.

Britský problém spočíval v tom, že sociálne a hospodárske práva boli formulované v rovnakom dokumente ako práva občianske a politické. Tu sa britská strana snažila o zmenu slovného označenia z práv na zásady, čo by znamenalo, že by sa nimi sudy síce riadili, ale tieto práva by nemohli byť s úspechom vymáhané. Práve tento tlak zo strany Veľkej Británie docielil v roku 2004 rozšírenie Charty o článok 52 odst. 5 a rovnako revidovanie vysvetlení k Charte. Konkrétny a najpodstatnejší problém, ktorý bol na Britskej strane, boli články 28 a 30, ktoré sú označené ako práva, a to právo na kolektívne vyjednávanie a ochrana v prípade neoprávneného prepustenia zo zamestnania. Článok 1 odstavec 2 Protokolu teda zaistil nevymáhateľnosť práv z hlavy IV. Charty vo Veľkej Británii, Poľsku, Českej republike. Tieto práva je možné vymôcť jedine v prípade, že sú zaručené aj vnútroštátnym právom týchto štátov. Význam článku dva spočíva v objasnení ustanovení Charty odkazujúcich na zvyklosti a vnútroštátne právo členských štátov, tieto sú použiteľné len do tej miery, do akej sú práva z Charty zaistené vnútroštátnymi predpismi a zvyklosťami. Dôvodom tohoto článku je to, že Charta obsahuje aj záruky nespádajúce, alebo spadajúce len v obmedzenej miere, do pôsobnosti práva Únie. Z tohoto protokolu je teda zrejmé, že aj stupeň ochrany určitých práv môže byť v Únii rôzny a to len na základe vnútroštátnej úpravy.

Pre Českú republiku bol najväčším zdrojom obáv a práve jedným z hlavných dôvodov pristúpenia k tomuto protokolu strach vyplývajúci z možných majetkových nárokov voči vyvlastneniu, ktoré prebehlo po druhej svetovej vojne a týkalo sa majetku fašistických kolaborantov. Strach plynul z možnej retroaktivity článku 17 Charty (právo na vlastníctvo) aj napriek tomu, že by sa retroaktivita priečila všeobecným výkladovým zásadám v čl. 28 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve. Tento strach bol neoprávnený, nakoľko právo vyvlastniť vyplýva z niekoľkých medzinárodných zmlúv, ktorými je ČR viazaná, a to najmä Dohovorom o ľudských právach. Teda je možné aj dnes, aby ESDP rozhodoval vec spojenú s Benešovými dekrétmi, ale len pod podmienkou aktuálneho pokračovania porušovania práv.

---

⁴¹ LINDNER, F. John. Zur grundsätzlichen Bedeutung des Protokolls über die Anwendung der Grundrechtecharta auf Polen und das Vereinigte Königreich: Zugleich ein Beitrag zur Auslegung von Artikel 51 EGC. *Europarecht*, 2008, č. 6, s. 795.

Charta môže byť ďalej uplatňovaná v rámci doterajšej právomoci, do ktorej otázka vyvlastenia majetku členským štátom nespadá. Je teda zrejmé, že strach z uplatňovania Charty bol neopodstatnený a zbytočný. Niektorí autori v tomto prípade hovoria o „iluzórnej ochrane“.

Na záver je teda treba povedať, že „Protokol nie je výnimkou z Charty alebo článku 6 odst.1 Zmluvy EÚ. Veľká Británia, Poľsko ani Česká republika teda nie sú, a ani v budúcnosti nebudú, na základe Protokolu zbavené svojich záväzkov plynúcich z týchto predpisov.“⁴² O Protokole sa dá povedať, že je to „skôr záväzný výklad Listiny, ktorá inak bude platiť aj pre ČR. Sociálne práva (hlava IV) niesú Protokolom vyňaté, platia aj pre ČR, ale len ako zásady.“⁴³ Tento názor je podporený aj väčšinou odbornej literatúry, vyjadreniami politických predstaviteľov (napr. Výbor pre EÚ Snemovne Lordov vo VB) a koniec koncov aj formou písomného zachytenia Protokolu.

1.6 Oprávnené a povinné subjekty

Bez možnosti uplatnenia a adresovania svojich práv by Charta ako taká nemala zmysel. Osoby, ktoré môžu uplatňovať práva vyplývajúce z Charty sú občania EÚ čiže občania členských štátov. Ako je tomu u aktívneho/pasívneho volebného práva do Európskeho Parlamentu čl. 39, diplomatická a konzulárna ochrana čl. 46, právo na dobrú správu čl. 41. Cieľom Charty ale nebolo upraviť právne pomery len svojich občanov, preto v tomto ľudskoprávnom dokumente nájdeme množstvo univerzálnych práv náležiacich každému, ako sú ľudská dôstojnosť, sloboda, rovnosť a práva procesné. Charta dokonca priamo adresuje aj občanov nečlenských štátov ako je tomu v článku 15 odst. 3, ktorý pojednáva o rovnosti pracovných podmienok pre príslušníkov tretích štátov oprávnených v tom či onom členskom štáte pracovať, čl.18-19 právo azylu, zákaz vyhostenia. A ďalej článok 42 o prístupe k dokumentom, ktorý zahŕňa nielen občanov Únie, ale aj každú fyzickú či právnickú osobu so sídlom/bydliskom v členskom štáte EÚ, rovnako ako čl. 43 (právo obrátiť sa na ombudsmana) a čl. 44 (petičné právo).

Medzi subjekty, ktoré naopak Charta zaväzuje, patria orgány a inštitúcie EÚ a rovnako aj členské štáty (čl. 51 Charty). „EÚ sa tak stala prvou medzinárodnou organizáciou, ktorá

---

⁴² SCHWARZ, Jozef. Protokol o uplatňovaní Charty základných práv Evropské unie. *Jurisprudence*, 2010, roč. 19, č. 2, s. 23.

⁴³ ŠTURMA, Pavel. Lisabonská smlouva a závaznost Listiny základných práv EU pro Českou republiku vzhledem k tzv. výjimce (opt-out). *Právní rozhledy*, 2010, roč.18, č. 6, s.194.

svoje jednanie opiera o vlastnú úpravu základných práv.⁴⁴ Pri členských štátoch je ale pôsobnosť Charty limitovaná, a to len v tých prípadoch, v ktorých uplatňujú právo Únie, potom sú ale automaticky zviazané aj centrálné úrady, regionálne/miestne orgány a verejné inštitúcie. „Do Charty nebola vyslovene prijatá bezprostredná účinnosť základných práv voči nečlenským štátom. Tým je zásadne vylúčené bezprostredné ukladanie povinností súkromným subjektom. Niektoré ustanovenia však dávajú zmysel iba za predpokladu takejto účinnosti. Pokiaľ je zakázaný obchod s ľuďmi (čl. 5) a detská práca (cl. 30), plynie z toho, že zmluvy uzatvorené podľa súkromného práva by mali byť neplatné“.⁴⁵

1.7 Rozsah zaručených práv

Rozsah zaručených práv je rovnako podstatná otázka ako otázka subjektov oprávnených a povinných, a to z dôvodu paralelnej existencie ústavných úprav základných práv na pôde členských štátov a rovnako aj existencie Dohovoru o ochrane ľudských práv v rámci Rady Európy. „Tvorcom Charty išlo o to, aby vylúčili nebezpečenstvo dvojitého štandardov ľudských práv v Európe, hlavne však, aby Charta neposkytovala nižšiu úroveň ochrany ako Dohovor.“⁴⁶ Autori Charty sa museli s týmto eventuálnym problémom vysporiadať, a preto nájdeme v čl. 52 odst. 3 odkaz na Dohovor: „Pokiaľ táto Charta obsahuje práva, ktoré zodpovedajú právam zaručeným Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, význam a rozsah týchto práv je rovnaký ako význam a rozsah práv a slobôd stanovených týmto Dohovorom. Toto ustanovenie nebráni, aby právo Únie zaisťovalo rozsiahlejšiu ochranu“. Tento článok vlastne znamená, že hmotneprávne ustanovenia z Dohovoru boli týmto vtiahnuté do primárneho práva Únie, čo sa nejaví až také potrebné, nakoľko ESD bežne odkazuje na Dohovor vo svojich judikátoch. K čl.52 bol pripojený aj komentár expertov EÚ, v ktorom sú menovite uvedené konkrétne ustanovenia Charty s rovnakým významom a rozsahom pôsobnosti ako im zodpovedajúce články uvedené v Dohovore. Otázne však ostáva, čo s právami, ktoré nie sú uvedené v Dohovore, ale boli postupne judikované EStP. Čl. 53 Charty obsahuje takzvanú stand-still klauzulu čiže vyjadrenie zachovania nastoleného statusu quo dosiahnutého na poli ochrany ľudských práv: „Nič v tejto Charte nesmie byť vykladané tak, aby sa obmedzovali alebo nepriaznivo

---

⁴⁴ GERALD, G, Sander. Poznámky k Chartě základních práv Evropské unie. *Evropské a Mezinárodní právo*, 2001, roč. 10, č.7-8 ,s.11.

⁴⁵ GERALD, G, Sander. Poznámky k Chartě základních práv Evropské unie. *Evropské a Mezinárodní právo*, 2001, roč. 10, č.7-8 ,s.11.

⁴⁶ ŠTURMA, Pavel. Vztah Charty základních práv EU k dosavadnímu systému ochrany lidských práv v Evropě. *Právní Rozhledy*, 2004, roč. 12, č. 9, s.323.

ovplyvňovali ľudské práva a základné slobody, ako boli uznané v príslušných oblastiach ich použitia právom Únie, medzinárodným právom, ako aj medzinárodnými dohodami, ktorých stranami sú Únia, Spoločenstvo alebo všetky členské štáty, vrátane Dohovoru, a tiež ústavami členských štátov.“ Tento článok sa na rozdiel od čl. 52 zaoberá aj ochranou už dosiahnutej úrovne základných práv na medzinárodnej a vnútroštátnej úrovni. Opäť tu je vyslovene zmienený Dohovor, ktorý je tým najpodstatnejším medzinárodnoprávnym dokumentom tohto charakteru. Na záver treba len zhrnúť, že ochrana práv zabezpečených Chartou nesmie byť za žiadnych okolností menšia ako ochrana, ktorú poskytuje Dohovor.

Keď som sa už zmienil o rozsahu práv, nemožno zabudnúť aj na fakt, že v určitých prípadoch môžu byť aj základné práva obmedzené. V čl. 52 odst. 1 nájdeme ustanovenia, ktoré stanovujú podmienky a možnosti obmedzenia týchto práv. Podmienky stanovené v Charte sú zákonnosť obmedzenia, rešpektovanie podstaty týchto práv/slobôd a zásada primeranosti. Primeranosť v tom zmysle, že obmedzenie môže nastať ako dôsledok nutnosti a plnenia všeobecných cieľov Únie (tzv. komunitárne blaho) alebo potrebou chrániť práva iných. „Vždy však musí byť rešpektovaná podstata dotknutého práva alebo slobody. Čo sa má rozumieť podstatou práva či slobody, Charta nedefinuje.“⁴⁷

1.8 Spôsob uplatnenia práv

Existencia takto obširného, a po prvý raz na pôde EÚ uceleného, ľudskoprávneho dokumentu je nepochybne dobrá vec. Avšak nemala by žiadny zmysel bez možnosti uplatniť svoje práva. Vyššie som pojednával o tom, komu sú práva určené, problém však vyplynie na povrch až pri pokuse ich vynútenia súdnou cestou. Napriek svojej dôležitosti Charte „absolútne chýba svoj zvláštny kontrolný mechanizmus vo forme procesnoprávných a inštitucionálnych ustanovení zaisťujúcich vynucovanie týchto práv“.⁴⁸ Tento fakt je zatiaľ najväčšou slabinou Charty voči Dohovoru, ktorý takúto slabinu nemá. Pri uplatňovaní práv podľa Charty je teda potrebné vychádzať zo súčasných procesno-právných ustanovení. Ponúka sa aj cesta uplatňovania práv pomocou vnútroštátnych súdov za použitia priameho účinku ustanovení Listiny za použitia takzvanej Van Gend en Loos formule⁴⁹. Takéto riešenie je bohužiaľ bezpredmetné nakoľko ustanovenia Charty sú stručné, heslovité a výkon práv z Charty je v prevažnej väčšine prenechaný na vnútroštátnu právnu úpravu a akty sekundárnej

⁴⁷ RAINER, Arnold. Charta základných ľudských práv EÚ. *Evropské právo*, 2001, roč. 5, č. 4, s.8.

⁴⁸ ŠIŠKOVÁ, Nadežda. Lisabonská smlouva a Listina základných práv EÚ. In Gerloch, Aleš, WINTR, Jan (ed). *Lisabonská smlouva a ústavní pořádek ČR*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2009. 330 s.

⁴⁹ Rozsudok ESD zo dňa 5. februára 1963, Van Gend en Loos v. Administratie der Belastingen, 26/62, Sb. rozh. s.

legislatívy v rámci EÚ. Nakoľko sú niektoré ustanovenia nejasné a mnohokrát deklaratórne nie je možné, aby vyhovelí Van Gend en Loos formule.

Ďalšou alternatívou, ako obhajovať svoje práva pre jednotlivca je podanie podnetu ku Komisii, za predpokladu, že zo strany členského štátu došlo k porušeniu alebo neplneniu si povinností vyplývajúcich z komunitárneho práva (čl. 226/ ex 169 ZES). Ak štát následne nevyhoví stanovisku Komisie, môže Komisia žalovať tento štát na ESD. Možnosť, ako si jednotlivec môže priamo obhajovať svoje práva žalobou podanou na ESD/SPS, je postup podľa čl. 232/ex 175 odst. 3 (žaloba na nečinnosť), a čl. 230/ex 173 odst. 4 (žaloba na neplatnosť). Pojednávanie o žalobe na neplatnosť „zasluhuje zvláštnu pozornosť. Pojednávanie v rámci tejto žaloby je jedným z hlavných prostriedkov nápravy v oblasti ľudských práv na únijnej úrovni.“⁵⁰ V tomto pojednávaní jednotlivec vystupuje ako nepriviligovaný žalobca (na rozdiel od členských štátov a orgánov EÚ), a musí teda preukazovať svoj záujem na veci (že je aktom komunitárneho práva bezprostredne a individuálne dotknutý). Preukázanie bezprostredného a individuálneho dotknutia sa jednotlivca aktom Spoločenstva býva v prípade smerníc a nariadení obtiažne preukázateľné a to je aj dôvod, prečo „je v tom mnohými videný deficit v komunitárnom systéme ochrany práva“.⁵¹ Vzniklo množstvo nápadov ako doceliť prekonanie tohto obmedzenia. Na ilustráciu môže slúžiť prípad *Unión de Pequeños Agricultores*, kde sa generálny advokát snažil argumentovať tým, že za individuálne dotknutie sa dá považovať aj prípad, ktorý by bol spôsobilý mať podstatný nepriaznivý účinok na záujmy sťažovateľa. ESD následne judikoval neprípustnosť takejto žaloby vo svojom rozhodnutí, súd však naznačil určitú možnú cestu pre nepriviligovaných žalobcov. Touto cestou je nepriame obrátenie sa na ESD a to žiadaním vnútroštátneho súdu o obrátenie sa na ESD s posúdením predbežnej otázky. Generálny advokát Jacobs ale práve pred touto možnosťou varoval pretože jednotlivcovi neostáva nič iné, ako vedome normu porušiť a následne žiadať rozhodnutie o predbežnej otázke ESD. Tento problém bol známy aj tvorcom Ústavnej zmluvy a neskôr Lisabonskej zmluvy a už behom prípravných prác Konventu prebiehala diskusia na túto tému. Diskusia prebiehala o troch možných alternatívach: „1. Zavedenie špeciálneho opravného prostriedku vo vzťahu k údajnému porušeniu základných práv, 2. príslušná zmena článku 230 odst. 4 ZES, 3. uloženie povinnosti členským štátom zaistiť efektívne pojednávanie pre porušenie práv

⁵⁰ ŠIŠKOVÁ, Naděžda. *Dimenze ochrany lidských práv v EU*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2003, s.32 .

⁵¹ RAINER, Arnold. Nový vývoj komunitárneho procesného práva, *Evropské právo*, 2002, roč. 6, č. 8, s. 11

v rámci ich súdov.⁵² Presadené bolo druhé riešenie, a to sa napokon dostalo aj do textu Ústavy pre Európu a v nepozmenenom stave sa neskôr dostalo aj do textu Lisabonskej zmluvy. Táto povedzme reforma neznamerala ale výrazný posun, nakoľko z podmienok síce vypadla požiadavka na individuálne dotknutie sa žalobcu, ale len v prípadoch self-executing aktov, ktoré sú podzákoné akty a nevyžadujú prevádzacie opatrenia členských štátov Únie. V rámci tejto skupiny boli ponúkané aj benevolentnejšie návrhy, ako návrh Cannesa Fairn Leitnera, ktorý loboval za škrt slova „osobne“ alebo návrh Jurgena Meyera o vložení slova „alebo“ medzi bezprostredne a osobne.⁵³ Návrhy však neprešli.

Teória a prax ale ponúka množstvo iných riešení, ktorú sa doposiaľ neujali, alebo boli ESD zhodené zo stola. Ako možné riešenie sa tu ponúka test Súdu prvého stupňa vo veci Jégo-Quére, kde sa môže jednotliviec obrátiť na súd, ak akt obecnej povahy ovplyvňuje jeho právne postavenie definitívnym a bezprostredným spôsobom. SPS tu dospel k záveru, že úzky výklad individuálne dotknutej osoby je už prekonaný, avšak Komisia sa odvolala a v odvolacom pojednávaní ESD rozhodnutie SPS zrušil. Mnohokrát bolo argumentované, že takéto uvoľnenie by viedlo k zahlteniu súdu a preto boli rôzne nápady zavrhnuté. Osobne musím súhlasiť s názorom docentky Šiškovéj: „Podľa nášho názoru nebezpečenstvo nárastu prípadov a eventualita preťaženia Súdu sama o sebe nemôže byť pádnym argumentom pre pretrvanie súčasných reštrikcií v budúcnosti.“⁵⁴

Povinnosť dokazovať záujem na veci (bezprostredné a individuálne dotknutie), odpadá v prípade ďalších eventualít, ako obhajovať svoje práva a tou sú žaloba na náhradu škody (čl. 235/ex 178 a čl. 228/ex 215 odst. 2 ZES) a žaloba v pracovných sporoch medzi Spoločenstvom a jeho zamestnancami (čl. 236/ex 179 ZES). Eventuálne možnosti, ktoré spomínam len pre úplnosť, je právo podania petície Európskemu parlamentu (čl. 194/ex 138d ZES), právo obrátiť sa na ombudsmana (čl. 195/ex 138e), právo písomne sa obracať na každý orgán/inštitúciu a právo na následnú písomnú odpoveď (čl. 21/ex 8d odst. 3).

Ďalšia alternatívna cesta je cesta sťažnosti na ESĽP v prípadoch, ktoré to umožňujú. To však samo o sebe spochybňuje existenciu ESD a Charty. Túto otázku je nepochybne potrebné do budúcnosti vyriešiť, čoho si je vedomý aj ESD.

Jedným z definitívnych riešení by bolo zaviesť špeciálny druh pojednávania pre

---

⁵² ŠIŠKOVÁ, Nadežda. Lisabonská smlouva a Listina základních práv EU. In Gerloch, Aleš, WINTR, Jan (ed). *Lisabonská smlouva a ústavní pořádek ČR*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2009. 332s.

⁵³ bližšie LEWIS, Xavier. Standing of private plaintiffs to annul generally applicable european community measures: if the system is broken, where should it be fixed?, *Fordham International Law Journal*, 2007, č. 5.

⁵⁴ ŠIŠKOVÁ, Nadežda. Lisabonská smlouva a Listina základních práv EU. In Gerloch, Aleš, WINTR, Jan (ed). *Lisabonská smlouva a ústavní pořádek ČR*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2009. 335s.

porušenie práv uvedených v Charte. Bol to práve ESD, ktorý už v roku 1995 vo svojej výročnej správe uviedol túto myšlienku. Žaloby by boli v týchto prípadoch koncipované podobne ako ústavné sťažnosti, a teda by prichádzali do úvahy po vyčerpaní všetkých opravných prostriedkov. Takéto riešenie by bolo bezpochyby rozumným kompromisom, pretože by nebolo treba meniť ustanovenia o nepriviligovaných žalobcoch a dohľad nad ľudskými právami by sa nepochybne zlepšil. Opätovne ale takéto riešenie narazilo na odpor, pretože bolo argumentované, že v dnešnej dobe nie je problém podradiť akýkoľvek súdny spor pod porušenie práva vyplývajúceho z moderného ústavného práva. Ďalej bolo argumentované zahltením súdu, dĺžkou pojednávania a sporná bola aj otázka, ktorý súd by mal v týchto veciach rozhodovať, či to bude ESD alebo nové teleso, čo by znamenalo ďalšie štiepenie jurisdikcie. „Čo sa týka príslušnosti Súdu, ktorý by mal rozhodovať o takýchto kauzách, je nutné uviesť, že ESD si už povest' ústavného súdu úplne oprávnene vydobí a úspešne ju rozvíja v rámci pojednávania o preskume legality aktov, pričom uvedená nová procedúra bude znamenať iba ďalšie prehĺbenie jeho činnosti aj v tomto smere.“⁵⁵ Na záver sa teda patrí povedať, že táto otázka/problém je naďalej otvorený a musí sa s konečnou platnosťou uzatvoriť.

Vyššie uvedené opät' ilustruje nesmierne ťažkú cestu hľadania politického kompromisu, či už na domácej alebo európskej scéne. Únia zrejme zvolila cestu riešenia postupne sa objavujúcich problémov od jedného kroku k druhému, čiže najprv riešiť záväznosť Charty a neskôr veci s ňou spojené.

1.9 Mimosúdna kontrola

Doteraz som sa zaoberal výhradne súdnou kontrolou nad dodržiavaním základných práv, to však nie je jediný kontrolný mechanizmus, ktorý Charta má. Mimosúdne mechanizmy kontroly, teda kontroly zo strán medzinárodných organizácií, sú bežným a dosť rozšíreným spôsobom dohľadu nad základnými právami uvedenými v rôznych medzinárodných dokumentoch. Čl. 6 odst. 1 SEU uvádza: „Únia je založená na zásadách slobody, demokracie, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv a základných slobôd, zásadách, ktoré sú spoločné členským štátom“, ďalej odstavec 3 tohto článku uvádza, že si EÚ zaist'uje prostriedky pre dosiahnutie takýchto cieľov. Jedným z takýchto prostriedkov, ktorý má Únia k dispozícii, je Sieť nezávislých expertov na základné práva EÚ (EU Network of Independent Experts in Fundamental Rights). Táto Sieť expertov bola zriadená na

---

⁵⁵ ŠIŠKOVÁ, Nadežda. Lisabonská smlouva a Listina základních práv EU. In Gerloch, Aleš, WINTR, Jan (ed). *Lisabonská smlouva a ústavní pořádek ČR*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2009. 337s.

doporučenie Európskeho parlamentu, Európskou komisiou v septembri 2002. „Napriek tomu (alebo práve preto), že ES či EÚ postrádajú zatiaľ všeobecnú kompetenciu v oblasti ľudských práv a rozsah použitia Charty je obmedzený čl. 51, nikto nezpochybnuje legitimitu európskeho monitoringu politiky členských štátov pri dodržiavaní základných práv.“⁵⁶ Úloha Siete expertov spočíva v príprave každoročnej správy zaoberajúcej sa situáciou základných práv v EÚ a aj jej členských štátov. Ďalej vydáva nezávislé expertné posudky k implementácii Charty, ktoré majú pomáhať Parlamentu aj Komisii pri rozvoji politiky týkajúcej sa základných práv na pôde EÚ. Od roku 2003 sa na tejto práci začali podieľať aj experti zo všetkých členských štátov, čím sa dá uvažovať o tom, že toto teleso bude skutočne dbať na zvýšenie ochrany základných práv bez toho, aby muselo uvažovať o politike, hospodárstve a rôznych nutných konsenzoch, ako je tomu práve u Komisii, Rady a Parlamentu.

1.10 Možnosť uvalenia sankcií štátom za nedodržiavanie základných práv

Už v roku 1996 vyplývalo z posudku ESD 2/94 (Prístupenie k dohovoru o ochrane ľudských práv), že inštitúcie v rámci spoločenstva nemajú žiadnu moc prijímať pravidlá týkajúce sa ľudských práv. Táto skutočnosť bola neskôr napravená zmenami v rámci čl. 7 Zmluvy o Európskej únii po prijatí zmluvy v Nice, podľa ktorého je možné prijať sankcie voči členskému štátu, ak existuje zřejmé nebezpečenstvo, že závažne poruší zásady uvedené v článku 6 tejto Zmluvy (Únia je založená na zásadách slobody, demokracie, dodržiavania ľudských práv a základných slobôd a právneho štátu, zásadách, ktoré sú spoločné členským štátom). Únia tak môže učiniť aj napriek tomu, že štát absolútne dodržiava vnútroštátne právo. Takýto mechanizmus je podľa čl. 7 nasledovný:

1. Na návrh tretiny členských štátov (Európskeho parlamentu/Komisie) môže Rada štvorpätinovou väčšinou rozhodnúť po súhlasnom stanovisku Európskeho parlamentu, že existuje zrejme nebezpečenstvo porušenia zásady v čl. 6 odst. 1 členským štátom a podať tomuto štátu vhodné doporučenia.

2. Po súhlasnom stanovisku Európskeho parlamentu môže na návrh tretiny členských štátov/Komisie Rada rozhodnúť o závažnom porušení zásad (čl. 6 odst. 1.).

3. Ak takto Rada učiní, môže kvalifikovanou väčšinou rozhodnúť o pozastavení určitých práv dotyčného štátu a to aj hlasovacích práv v rámci Rady.

K realizácii takýchto sankcií doposiaľ nedošlo, aj keď sa už vyskytli prípady, kedy bolo možné o nich uvažovať. Jeden z takýchto prípadov vznikol v roku 2000, kedy štrnásť z

---

⁵⁶ ŠTURMA, Pavel. Vztah Charty základních práv EU k dosavadnímu systému ochrany lidských práv v Evropě. *Právní Rozhledy*, 2004, roč. 12, č. 9, s.327.

vtedajších pätnástich členov bojkotovali Rakúsku republiku v únijných a komunitárnych sférach. Dôvodom bola účasť Slobodnej strany Rakúska vo vláde a následné obavy ostatných členských štátov, nakoľko táto strana bola považovaná za extrémistickú. K žiadnym reálnym postihom však nedošlo a tak nemôžeme hovoriť o uplatnení článku 7. Dokonca aj následná správa (The Wise man report) zbavila Rakúska akejkolvek možnej viny v oblasti porušovania základných práv.

Ďalším možným prípadom na použitie čl. 7 bola invázia do Iraku v roku 2003. Tu sa objavili otázky o oprávnenosti vstupu do tejto vojny a možného týrania väzňov. Opäť nedošlo k použitiu čl. 7, čo najlepšie ilustruje procedurálnu zložitosť jeho použitia, rovnako aj význam politickej vôle na jeho presadenie. Možným riešením tejto patovej situácie bolo prenesenie určitých právomocí na Európsku agentúru pre základné práva (FRA) so sídlom vo Viedni, ktorá vznikla roku 2007, ale k takémuto kroku nedošlo.

KAPITOLA II. : Charta základných práv EÚ v činnosti súdnych orgánov EÚ v rokoch 2000 - 2004

Cieľom nasledujúcich kapitol bude, potvrdenie alebo vyvrátenie dvoch stanovených hypotéz, o ktorých sa domnievam, že sú pravdivé:

1. Postupom času dochádza k rozširovaniu spôsobu používania Charty, teda postupne dochádza k odkazovaniu na rôzne články/hlavy Charty.

2. Charta bola až do svojej záväznosti výhradne používaná len ako subsidiárny prameň práva,⁵⁷ a teda vždy po boku iného dokumentu/judikatúry.

V tejto kapitole sa budem zaoberať rozhodnutiami Súdu prvého stupňa, ESD a stanoviskami Generálnych advokátov, v ktorých môžeme nájsť zmienky o Charte základných práv Európskej Únie a to od jej vzniku, keď bola slávnostne vyhlásená v novembri 2000 na konferencii v Nice, až do slávnostného podpísania Zmluvy o ústave pre Európu dňa 29. októbra 2004. Charta napriek tomu, že bola dokumentom, ktorý Únia už dlho potrebovala, aby sama seba mohla považovať za niečo viac ako spoločenstvo zamerané len na obchod, nebola právne záväzná až do prijatia Lisabonskej zmluvy v decembri 2009. Napriek svojej právnej nezáväznosti mala existencia Charty zmysel. „Pred získaním právnej záväznosti, pôsobí nepriamo a vyvoláva, dá sa povedať, efekty zaisťujúce právnu ochranu jednotlivca zadnými vrátkami. Jej stála prítomnosť je pocitovaná nielen v politických súvislostiach, ale aj na judiciálnej rovine, avšak len v obmedzenej miere a redukovanej podobe.“⁵⁸ O jej význame svedčí aj to, že za prvé dva roky jej existencie, kedy nebola ešte záväzná, uplatnila sa ako vodítko pri tvorení návrhov generálnych advokátov, ktorý sa na ňu odvolávali v 19 prípadoch, ktoré zahŕňali problematiku ľudských práv. Neboli to len generálni advokáti, ktorí narábali s Chartou, na Chartu sa odvolali aj Súd prvého stupňa a ESD. Prvým, síce negatívnym, použitím Charty v rozhodnutí SPS bol prípad Mannesmannrohren-Werke AG v. Komisia⁵⁹. Tu súd judikoval, že Charta nemôže mať žiadne dôsledky pre účely kontroly dotknutého ustanovenia, prijatého pred jej prehlásením. Týmto si súd, možno ani netušiac, otvoril cestu k používaniu Charty nakoľko sa dá z tohoto rozhodnutia a contrario

⁵⁷ Teda ako dokument ktorý sám o sebe záväzný nie je a len potvrdzuje práva vyplývajúce z ZEÚ a zmlúv Spoločenstva, Dohovoru, Sociálnych chárt prijatých Spoločenstvom a Radou Európy ako aj judikatúry ESD a ESĽP.

⁵⁸ ŠIŠKOVÁ, Nadežda. Lisabonská smlouva a Listina základních práv EU. In Gerloch, Aleš, WINTR, Jan (ed). *Lisabonská smlouva a ústavní pořádek ČR*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2009. 338s.

⁵⁹ Rozsudok SPS zo dňa 20. februára 2001, Mannesmannrohren-Werke v. Komisia, T-112/98, Sb. rozh. s. II-729.

dôjsť k záveru, že po prehlásení Charty táto môže byť použitá pre účely kontroly porušovania práv v nej uvedených. 11. januára 2002, takmer o rok neskôr, použil súd Chartu ako interpretačnú pomôcku na výslovnú žiadosť žalobcu v prípade Territorio Histórico de Álava⁶⁰. Charta tu bola jednoducho zaradená medzi zoznam prameňov, na základe ktorých súd dovedy posudzoval prípady týkajúce sa základných práv. Charta sa v tomto súdnom rozhodnutí objavila vedľa prameňov uvedených v čl. 6 Zmluvy o Európskej únii (Dohovor, ústavné tradície členských štátov, všeobecné právne zásady Spoločenstva), bez toho aby sa súd zmienil, alebo zaoberal jej právnou záväznosťou.

Ďalej došlo, a to o dva týždne neskôr, k použitiu Charty v rozsudku SPS vo veci Max mobile Telekomunikation v. Komisia⁶¹. Rakúska telekomunikačná spoločnosť Max Mobile sa obrátila na súd pre poplatky stanovené Rakúskou vládou za GSM koncesie. Tu bola použitá Charta ako dokument odrážajúci spoločné ústavné tradície, aby mohol uznať existenciu práva na dobrú správu a práva na súdny prieskum. V tomto rozhodnutí súd judikoval, že čl. 41 a 47 Charty potvrdzuje právo na nestranné posudzovanie sťažností a zabezpečenie efektívnej nápravy v prípade porušenia práv, ktoré vychádza z práva na dobrú správu a spravodlivý proces, čo je jeden z obecných princípov dodržiavaných v právnych štátoch, a okrem iného to hovoria aj spoločné ústavné tradície členských štátov. Týmto výslovným odkazom na Chartu súd potvrdil právo na nestranné zaobchádzanie, ale čo je dôležitejšie, uznal súdny význam Charty, čo má určite nielen politickú hodnotu, ale hlavne vysiela určitý odkaz európskym súdom. Súd opäť nez zmienil právnú záväznosť Charty a použil ju ako „základný kameň, v rámci ktorého posudzoval prípustnosť a základ tejto sťažnosti.“⁶² Charta tu bola použitá spolu s ústavnými tradíciami a Európskym dohovorom ako podklad pre potvrdenie práv ktoré, už boli chránené. Tento svoj postoj SPS zopakoval aj v ďalšej veci a to T-198/01 R Technische Glaswerke Ilmenau GmbH⁶³.

Ako je teda možné vidieť, Charta skutočne našla svoje opodstatnenie v súdnej činnosti orgánov EÚ. Aj keď úloha dokumentu, ktorý katalogizuje práva na území EÚ, nebola ešte natoľko výrazná, ako tomu malo byť v budúcnosti. Vo vyššie uvedených rozhodnutiach boli zmienky o Charte len strohé a preto im nie je venovaná taká pozornosť ako rozhodnutiam, ktoré nasledovali.

---

⁶⁰ Rozsudok SPS zo dňa 11. januára 2002, Diputación Foral de Álava a iný v. Komisia, T-77/01, Sb. rozh. s. II-81.

⁶¹ Rozsudok SPS zo dňa 30. januára 2002, Max Mobile Telekomunikacion v. Komisia, T-54/99, Sb. rozh. s. II-313.

⁶² MORIJN, John. Judicial Reference to the EU Fundamental Rights Charter [online]. s.10, fd.uc.pt. Dostupné na http://www.fd.uc.pt/hrc/working_papers/john_morjin.pdf

⁶³ Rozsudok SPS zo dňa 8. júla 2004, Technische Glaswerke Ilmenau v. Komisia, T-198/01, Sb. rozh. s. II-2717.

Jégo-Quéré a Cie SA v. Komisia⁶⁴

Tento prípad je jedným z prvých a tých najdôležitejších prípadov, v ktorom sa odrazili ustanovenia Charty. V tomto prípade sa súd zaoberal otázkou locus standi súkromných osôb a ich možnosti napadnúť nariadenie ES. Skutková podstata bola nasledovná. Francúzska rybárska spoločnosť Jégo-Quéré, napadla európsku reguláciu zakazujúcu rybolov sieťami pod určitú veľkosť oka siete. Komisia argumentovala, že súd musí žalobu odmietnuť nakoľko Jégo-Quéré nebol týmto aktom dotknutý osobne. Súd sa neuspokojil s takouto argumentáciou, pretože považoval súčasný stav za neuspokojujúci, nakoľko jedinec nemá žiadnu možnosť napadnúť akty, ktoré sa ho priamo dotýkajú. Súd rozhodol, že koncept osobného dotýkania sa nemôže byť limitovaný len na výnimočné prípady jednotlivcov napadajúcich akty EU. Súd odkázal na čl. 47 Charty (právo na účinnú právnu ochranu a spravodlivý proces) a predefinoval koncept osobného dotknutia sa nasledovne. Osoba musí byť považovaná ako osobne dotknutá, ak sa jej akt Spoločenstva týka priamo, ak sa ovplyvňuje jej právne postavenie spôsobom, ktoré je definitívne a bezprostredné. Rovnako sa súd vyjadril aj k obave orgánov EÚ, ktoré sa báli množstva žalôb, ktorými by sa tak jednotlivci mohli obrátiť na súd. SPS sa vyjadril, že takáto obava nemá a nemôže mať žiadnu relevanciu. Charta je v tomto rozsudku „po prvýkrát uvedená v samostatnom odstavci, čo silne naznačuje jej použitie ako oddeleného stavebného kameňa pre zdôvodnenie“.⁶⁵

Proti rozsudku SPS sa následne Komisia odvolala a ESD, ako sa dalo predpokladať, zrušil toto rozhodnutie a žiadny posun v locus standi súkromných osôb sa teda nekonal. Je na škodu, že ESD zaujal takýto konzervatívny postoj, pretože nové definovanie Locus standi SPS, výrazne uľahčovalo súkromným osobám domáhania sa svojich práv na pôde komunitárnych súdov.

Holandské Kráľovstvo v. Európsky parlament a Rada EU⁶⁶

V tomto prípade sa Holandská vláda snažila spochybniť harmonizáciu patentového práva na základe smernice 98/44/ES o právnej ochrane vynálezov z oblasti biotechnológií. Táto smernica umožňovala patentovať vynálezy, ktoré umožňujú priemyselným spôsobom vyrábať, spracovávať a užívať biologický materiál, ďalej stanovovala, ktoré vynálezy založené na zvieratách, rastlinách a ľudskom tele nemôžu byť chránené patentami.

⁶⁴ Rozsudok SPS zo dňa 3. mája 2002, Jégo-Quéré v. Komisia, T-177/01, Sb. rozh. s. II-2365, (odvolanie – C-263/02).

⁶⁵ MORIJN, John. Judicial Reference to the EU Fundamental Rights Charter [online]. s.10, fd.uc.pt. Dostupné na http://www.fd.uc.pt/hrc/working_papers/john_morjin.pdf

⁶⁶ Rozsudok ESD zo dňa 9. októbra 2001, Holandské Kráľovstvo v. Európsky parlament a Rada, C-377/98, Sb. rozh. s. I-7079.

Argumentovali tým, že členské štáty majú rôzne garancie právnej ochrany ale hlavne nerešpektovaním základných ľudských práv, rovnako aj porušením princípu subsidiarity. Charta základných práv garantuje každej osobe právo na rešpektovanie fyzickej integrity. Zmienená smernica však nehovorila nič o ochrane prirodzenej alebo nejako modifikovanej časti ľudského tela. Patentová ochrana sa podľa nej neposkytovala nedotknuteľnej a nescudziteľnej časti ľudského tela, ale technológii, ktorá využíva biologické dáta v tej miere, ktorá je potrebná pre priemyslovú aplikáciu. Nakoľko sa v tejto smernici uvádza, že nieje možné patentovať technológie, ktoré by ponížovali ľudskú dôstojnosť, najmä klonovanie ľudí a manipuláciu s embryami, súd túto žalobu zamietol. Generálny advokát Jacobs uznal, že všetky tieto princípy tvoria základné práva (ako napríklad: ľudská dôstojnosť, právna istota). Vo svojom stanovisku sa však odvolal na ustanovenia Charty týkajúce sa ľudskej dôstojnosti (hlava I.), a na slobodný a vážny súhlas darcov častí ľudského tela a príjemcov zdravotnej starostlivosti. Uviedol, že Charta len podporuje hodnotu týchto špecifických práv a každý komunitárny inštrument, ktorý by ich porušoval, by bol protiprávny.

The Queen v. Secretary of state for Trade and Industry, BECTU⁶⁷

V tejto veci šlo o Smernicu 93/104 zaoberajúcu sa pracovnou dobou a konkrétne o nárok na platenú pracovnú dovolenku závislú na minimálnej odpracovanej dobe u jedného zamestnávateľa. BECTU tu reprezentovala zamestnancov médií, ktorí nie sú vždy zamestnaní na plný úväzok a práve nové nariadenie britskej vlády stanovilo povinnosť pracovať pre jedného a toho istého zamestnávateľa aspoň po dobu 13 týždňou nepretržite, aby sa zamestnanec kvalifikoval na každoročnú platenú dovolenku. Generálny advokát Tizzano vo svojom stanovisku argumentoval ustanovením Charty v čl. 31 odst 2, ktoré hovorí, že: „každý pracovník má právo na stanovenie maximálnej prípustnej pracovnej doby, na odpočinok každý deň a každý týždeň a na platenú dovolenku každý rok“. Tizzano neargumentoval len Chartou pretože sám pripustil, že nie je záväzná, ale zdôraznil, že považuje zakomponovanie tohto práva do Charty za ďaleko významnejšie ako v iných medzinárodne právnych dokumentoch. Ďalej zdôraznil, že Charta potvrdzuje práva, ktoré sú už zakotvené v iných dokumentoch. Nezabudol dodať, že Charta nemôže byť ignorovaná v pojednávaniach, ktoré sa zaoberajú základnými právami nakoľko Charta má „jasný zámer slúžiť ako východzí bod pre členské štáty, inštitúcie, fyzické a právnické osoby, ktorých sa to týka v rámci

---

⁶⁷ Rozsudok ESD zo dňa 26. júna 2001, The Queen v. Secretary of state for Trade and Industry (ex parte BECTU), C-173/99, Sb. rozh. s. I-4881.

Spoločenstva.⁶⁸ Názorom Tizzana bolo, že práve Charta je tým najspôhlivejším potvrdením základného práva na každoročnú platenú dovolenku. Čo sa týka Charty v tomto prípade, najväčší problém vidím v tom, že práve čl. 31 je zaradený do štvrtej kapitoly, kde sa náchádzajú tie najspornejšie práva/princípy, vzhľadom na ich vykonateľnosť. „Charta môže tu, podobne ako v iných oblastiach, mať efekt presmerovania kurzu obecných princípov case-law a naladiť ESD na potrebu poskytnutia ochrany sociálnym právam. Ale súdna kreativita v rámci súdnych rozhodnutí je obtiažnejšia ako v iných oblastiach, nakoľko tieto sociálne práva vyžadujú pozitívne konanie pre postupné dosiahnutie ich plnej realizácie... dovolávanie sa nezáväznej Charty, by bolo závažným precvičovaním súdneho aktivizmu, ktorý nemožno očakávať od súdu, vzhľadom na politický a inštitučný kontext, v ktorom momentálne súd operuje.“⁶⁹

Z. v. Európsky parlament⁷⁰

V tejto veci sa jednalo o disciplinárne potrestanie žalobcu jeho zamestnávateľom, avšak v tejto veci zamestnávateľ prekročil lehotu na takéto potrestanie stanovenú zamestnaneckými predpismi. Generálny advokát Jacobs opäť zdôraznil, že si je vedomý nezáväznosti Charty, ale argumentoval, že čl. 41 odst. 1 Charty - právo na nestranné, spravodlivé prejednanie jeho veci v primeranej lehote inštitúciami a orgánmi Únie, deklaruje len všeobecne uznávaný princíp. Súd sa ale odmietol zaoberať Chartou a rozhodol len na podklade svojej predošlej judikatúry a na základe Dohovoru.

Spôsob odkazovania na Chartu v prípade generálneho advokáta Jacobsa sa časom menil ako je vidno na jeho stanoviskách. V prípade Z. v. Parlament a C-50/00P Unión Pequeños Agricultores⁷¹, nezabudol vždy vyslovene zmieniť právnu nezáväznosť Charty. V ďalších svojich stanoviskách už túto vyslovenú zmienku o nezáväznosti opomínal. V prípade C-377/98 Holandsko v. Parlament⁷² môže byť toto opomenutie chápané „vo svetle túžby neodvádzať pozornosť od základnej podstaty prezentovaného argumentu“.⁷³ Tu šlo o právo na ľudskú dôstojnosť, ktoré je podľa jeho slov možno tým najzákladnejším právom zo všetkých. Rovnako aj v prípade Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie v.

⁶⁸ Stanovisko generálneho advokáta zo dňa 8. februára 2001, BECTU, C-173/99, bod 28.

⁶⁹ WITTE, DE, Bruno. The Legal Status of the Charter : Vital Question or Non-Issue? *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, 2001, č.1, s. 86-87.

⁷⁰ Rozsudok ESD zo dňa 27. novembra 2001, Z v. Európsky parlament, C-270/99 P, Sb. rozh. s. I-9197.

⁷¹ Rozsudok ESD zo dňa 25. júla 2002, Unión de Pequeños Agricultores v. Rada, C-50/00 P, Sb. rozh. s. I-6677.

⁷² Rozsudok ESD zo dňa 9. októbra 2001, Holandské Kráľovstvo v. Európsky parlament a Rada, C-377/98, Sb. rozh. s. I-7079.

⁷³ MORIJN, John. *Judicial Reference to the EU Fundamental Rights Charter* [online]. s.7, fd.uc.pt. Dostupné na http://www.fd.uc.pt/hrc/working_papers/john_morjin.pdf

Gemo⁷⁴ sa už nezaoberal právnou nezáväznosťou Charty. „Citovanie článku 36 Charty EÚ súbežne a na tom istom podklade s článkom 16 Dohovoru o ľudských právach, sú odkazy použité na zaistenie toho, aby bola daná primeraná váha dôležitosti spojenej so službami obecného záujmu o moc podstatnejší význam.“⁷⁵ Na príklade generálneho advokáta Jacobsa som chcel ilustrovať prirodzený vývoj používania Charty väčšinou generálnych advokátov, ktorí postupne upúšťali od potreby vyslovenej zmienky právnej nezáväznosti tohto dokumentu. Toto upozorňovanie na nezáväznosť je zrejme kontraproduktívne, nakoľko súd pozná právo a takáto zmienka môže skôr uškodiť ako dopomôcť váhe prezentovanej argumentácie.

Rada v. Heidi Hautala⁷⁶

V tomto prípade šlo o právo na prístup k dokumentom. Rovnako aj tomto prípade môžeme nájsť odkaz na ustanovenia Charty, nakoľko vo svojom stanovisku generálny advokát Léger v bode 51 odkazuje na čl. 42 (právo na prístup k dokumentom). Vo svojej analýze odvodil, že povaha práv uvedených v Charte ich nepredurčuje k tomu, aby boli vnímané len ako určitý zoznam morálnych princípov bez akejkoľvek záväznosti alebo následkov. Opäť, ako iní generálni advokáti pred ním, zdôraznil, že hodnoty uvedené v Charte sú spoločné a zastávané úplne všetkými členmi Únie a tí sa tým, že tieto hodnoty katalogizovali v jednom dokumente, snažili posilniť ich ochranu. Uviedol aj to, že úmyslom Charty bolo identifikovať základné práva a to, že Charta je v skutočnosti zdrojom vodítok k určeniu skutočnej povahy komunitárneho pozitívneho práva.

Booker Aquacultur Ltd.a Hydro Seafood GSP Ltd. V. Scottish Ministers⁷⁷

V tomto prípade šlo o ochranu vlastníckeho práva. Spoločnosť Booker Aquacultur, ktorá sa zaoberala chovom a predajom rýb, musela v súlade s nariadením (90/667), zničiť celý svoj chov rýb, pretože výsledky testov na infekčnú chorobu (vírusová hemoragická septikémia) boli u niektorých rýb pozitívne. Po plošnom vyhubení chovu rýb, sa spoločnosť Booker Aquacultur domáhala finančnej kompenzácie škody, ktorú utrpela, na Škótskom ministerstve obchodu. Edinburgský súd, ktorý o veci rozhodoval, sa následne obrátil na ESD s otázkou, či podľa smernice (93/53) musí štát, v ktorom dôjde k takémuto veterinárnemu opatreniu, poskytnúť finančné odškodnenie subjektu, ktorý utrpel škodu.

⁷⁴ Rozsudok ESD zo dňa 20. novembra 2003, Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie v. GEMO, C-126/01, Sb. rozh. s.I-13769.

⁷⁵ MORIJN, John. *Judicial Reference to the EU Fundamental Rights Charter* [online]. s.7-8, fd.uc.pt. Dostupné na http://www.fd.uc.pt/hrc/working_papers/john_morjin.pdf

⁷⁶ Rozsudok ESD zo dňa 6. decembra 2001, Rada v. Hautala, C-353/99 P, Sb. rozh. s. I-9565.

⁷⁷ Rozsudok ESD zo dňa 10. júla 2003, Booker Aquaculture and Hydro Seafood, C-20/00, Sb. rozh. s. I-7411.

Tak ako v predošlých prípadoch tu opäť nájdeme argumentáciu generálneho advokáta, tento raz Mischa v bode 126, že Charta síce nie je záväzná ale, že sama o sebe predstavuje politický konsenzus na najvyššej úrovni, a preto musí byť považovaná za katalóg základných práv garantovaných komunitárnym právnym poriadkom. Generálny advokát následne navrhol Súdu, aby priznal náhradu škody spoločnosti Booker Aquacultur. Súd sa opäť vyhol odkazu na Chartu, zrejme aby nestanovil precedens a otázku posudzoval len podľa Dohovoru.

TNT Traco SpA v. Poste Italiane SpA a ďalší⁷⁸

V tejto veci šlo o spor súkromnej doručovacej spoločnosti a Talianskej pošty o ukladanie poplatkov za služby, ktoré táto pošta neposkytovala. Spoločnosti TNT Traco SpA (ďalej len TNT), bola udelená pokuta 500 miliónov lír, z dôvodu prekročenia stanoveného limitu poplatkov za zásielkovú službu (stanovenú poštovým zákonom). TNT argumentovalo tým, že sa nejedná o bežnú zásielkovú službu (na ktorú sa zákon vzťahoval), ale o expresnú poštovú službu. Taliansky súd sa v prebiehajúcom pojednávaní, v ktorom sa TNT domáhalo zrušenia pokuty a ustanovení poštového zákona (ktoré dovoľovali uzatvorenie zmluvy o preprave zásielok medzi Talianskou poštou a Talianskom bez verejnej súťaže), obrátil na ESD s otázkou, či články 86 a 90 ZES zakazujú ponechať v platnosti zákon, ktorý rozlišuje medzi univerzálnymi službami (bežná zásielková služba) a neuniverzálnymi službami (napr. Expresná zásielková služba). Problém spočíval v tom, že zmluva na niektoré univerzálne služby bola uzatvorená bez verejnej súťaže (medzi Talianskou poštou a Talianskom). Generálny advokát Alber, vo svojom stanovisku v bode 94, odkazuje na čl. 36 Charty (prístup k službám všeobecného ekonomického záujmu). Podľa Albera, dopadá čl. 90 ZES na prístup k službám všeobecného ekonomického záujmu, len ak nie je tým výkon týchto služieb obmedzovaný. Články 16 ZES a 36 Charty, podľa Albera, len podtrhujú význam tejto výnimky, a teda uzatvorenie zmluvy bez verejnej súťaže je za určitých podmienok možné.

D v. Rada⁷⁹

V tomto prípade Súd pojednával o štatúte civilných zamestnancov pracujúcich pre Radu EÚ. D. ktorý bol podporovaný Švédskom, sa odvolal voči rozhodnutiu rady, ktorým mu bol odopretý príspevok na domácnosť obyčajne pridelovaný manželským párom. D. tvrdil, že má mať rovnaké práva ako manželské páry, nakoľko jeho registrované partnerstvo s iným občanom Švédska toho istého pohlavia bolo vo Švédsku uznané (od 23. júna 1995). Súd však žalobu zamietol. Generálny advokát Mischo vo svojom stanovisku v bode 97 uviedol, že čl. 9

⁷⁸ Rozsudok ESD zo dňa 17. mája 2001, TNT Traco SpA v. Poste Italiane SpA, C-340/99, Sb. rozh. s. I-4109.

⁷⁹ Rozsudok ESD zo dňa 31. mája 2001, D a Švédsko v. Rada, C-122/99, Sb. rozh. s. I-4319.

Charty (právo uzatvoriť manželstvo a právo založiť rodinu), nezakazuje ale ani negarantuje priznať rovnaký štatút registrovanému partnerstvu ako manželstvu. Ďalej uviedol, že tento článok len potvrdzuje rozdiel medzi týmito rôznymi formami partnerstiev, čo je v súlade s doterajším case-law ESD a ESLP, a preto došiel k záveru, že tento argument D. nie je podložený.

Komisija v. Taliansko⁸⁰

V prípade šlo o porušovanie nariadenia o bezpečnosti a zdraví pri práci Talianskou republikou. Tu bola Charte venovaná len poznámka pod čiarou v stanovisku generálnej advokátky Stix-Hackl, ktorá použila Chartu len na zdôraznenie významu práva na zdravé a bezpečné pracovné podmienky práve tým, že toto právo bolo inkorporované do textu Charty čl. 31 (spravodlivé a uspokojivé pracovné podmienky).

Albert Nardone v. Komisia⁸¹

V tomto prípade súd rozhodoval o opravnom prostriedku pána Nardoneho, ktorým požadoval zrušenie rozsudku Súdu prvého stupňa, ktorý svojím rozhodnutím zamietol žalobu pána Nardoneho na zrušenie rozhodnutia Komisie ES, ktorým mu bolo zamietnuté priznanie invalidného dôchodku. Pán Nardone pracoval v služobnom pomere u Vysokého úradu ESUO od roku 1963, neskôr sa stal ustanoveným úradníkom Komisie a v roku 1981 odstúpil zo svojej funkcie. V roku 1999 sa podľa služobného poriadku domáhal žiadosťou o priznanie invalidného dôchodku. O rok neskôr Komisia návrh zamietla s tým, že dotyčný nespĺňa podmienky na priznanie takéhoto dôchodku, bez toho aby ho predložila Výboru pre otázky invalidity. Pán Nardone reagoval podaním sťažnosti, ktorá bola následne zamietnutá. Pán Nardone nato podal vyššie zmienenú žalobu, kde argumentoval, že Komisia takýmto jednaním prekročila svoju právomoc nakoľko rozhodla o jeho návrhu bez zvolania Výboru pre otázky invalidity. ESD vo svojom rozhodnutí potvrdil rozsudok Súdu prvého stupňa a opravný prostriedok zamietol z toho dôvodu, že služobný poriadok dovoľoval zahájenie pojednávania o priznaní dávok len pred skončením služobného pomeru.

Zmienku o Charte nájdeme v stanovisku generálneho advokáta M. Poiarese Madura, ktorého názorom bolo, aby Súd zrušil rozsudok Súdu prvého stupňa a zrušil rozhodnutie Komisie o nepriznaní invalidného dôchodku sťažovateľovi. Stav, ktorý bol vytvorený rozhodnutím Súdu prvého stupňa, považoval Maduro za spochybňovanie základného práva a to práva na prístup k sociálnym dávkam. Generálny advokát nespochybňoval ustanovenia

⁸⁰ Rozsudok ESD zo dňa 15. novembra 2001, Komisia v. Taliansko, C-49/00, Sb. rozh. s. I-8575.

⁸¹ Rozsudok ESD zo dňa 13. január 2005, Albert Nardone v. Komisia, C-181/03 P, Sb. rozh. s. I-199.

služobného poriadku ale ich výklad Komisiou, ktorá podľa neho uprednostnila výklad procesných podmienok spôsobom, ktorý neumožnil postúpiť vec Výboru pre otázky invalidity. Služobný poriadok stanovoval dve podmienky na priznanie invalidného dôchodku. Poprvé, ukončenie pracovného pomeru, pričom bližšie neupravoval formu a uznanie invalidity zo strany výboru. V tomto konkrétnom prípade bola invalidita pána Nardoneho zapríčinená azbestom, ktorý sa v dobe jeho pracovného pomeru vyskytoval na jeho pracovisku. Charta je v stanovisku generálneho advokáta zmienená v bode 51 práve ako sekundárny prameň práva na sociálne zabezpečenie a sociálnu podporu (čl. 34) popri Európskej sociálnej charte a Charte Spoločenstva základných sociálnych práv pracovníkov. V rovnakom bode generálny advokát priznáva, že charta nie je právne záväzná. Zdôrazňuje ale, že je možné pripustiť, že Charta slúži ako zdroj a určujúce kritérium, ak sa jedná o práva zaručené právnou úpravou Spoločenstva a služobný poriadok slúži iba ako konkrétne usporiadanie ochrany prístupu k sociálnym dávkam v rámci európskeho služobného pomeru.

Silvio Berlusconi, Sergio Adelchi, Marcelo Dell'Utri a ďalší⁸²

ESD v tomto prípade posudzoval predbežnú otázku týkajúcu sa výkladu smernice Rady (68/151) o koordinácii ochranných opatrení štvrtej smernice Rady (78/660) o ročných uzávierkách niektorých foriem spoločností a niektorých článkov Zmluvy o EHS. V pôvodnom pojednávaní bola vznesená obžaloba talianskym súdom proti pánovi Berlusconi na základe podozrenia z uzádzania nepravdivých údajov týkajúcich sa ročných účtovných uzávierok spoločnosti Fininvest Spa. a iných spoločností tejto skupiny, kde pán Berlusconi vykonával funkciu predsedu a rovnako bol aj hlavným akcionárom tejto skupiny. Tieto nepravdivé údaje mali byť použité k vytvoreniu tajnej rezervy určenej k financovaniu protiprávnych operácií. Ďalší dvaja páni vo veci C-403/02 (pojednávanie spojené s pojednávaním v prípade Berlusconi) boli stíhaní za zostavovanie nepravdivých rozváh. Posledná vec C-391/02 (taktiež spojené pojednávanie s prípadom Berlusconi) sa týkala odvolania pána Adelchiho proti rozsudku, ktorým bol uznaný vinným z trestného činu uvádzania nepravdivých údajov spoločnosti, ktorej bol jediným štatutárnym orgánom. Skutok, za ktorý bol odsúdený, pozostával z vystavovania nepravdivých účtov, a fingovania importných a exportných operácií čím vznikali rozdiely v obrate tejto spoločnosti.

Pri posudzovaní týchto skutkov vyvstal pred talianskym súdom problém, pretože zmenou legislatívy došlo k nemožnosti tieto činy posudzovať ako činy trestné ale len ako porušenie občianskeho zákonníka. Touto zmenou a prekvalifikáciou z dôvodu rôznych

---

⁸² Rozsudok ESD zo dňa 3. mája 2005, Berlusconi a ďalší, C-387/02, Sb. rozh. s. I-3565.

premlčacích dôb zároveň dochádzalo k premlčaniu týchto činov a aj odpadnutiu obvinenia v bodoch podielníctva a zločinného spolčenia. Opačný problém súdom vyvstal pri kvalifikácii týchto činov ako trestných, nakoľko tieto činy boli návrhové trestné činy, a bez poškodeného/navrhovateľa nebolo možné zahájiť ani trestné stíhanie. Toto boli dôvody prečo sa talianske súdy rozhodli obrátiť na ESD s prebežnými otázkami ako je možnosť použitia smernice o spoločnostiach (78/660) nielen v prípadoch nezverejnenia informácií, ale aj pri zverejňovaní nepravých informácií. A či má byť požiadavka účinnej sankcie (ktorá vyplýva zo smerníc 68/151 a 78/660), chápaná v tom zmysle, že bráni členskému štátu zmeniť legislatívu tak, aby nebola sankcia dostatočne účinná, primeraná a odradzujúca? Podstatou a cieľom týchto otázok bolo zistenie, či nové články talianskeho občianskeho zákonníka sú zlučiteľné s požiadavkami práva Spoločenstva. Súd o týchto otázkach rozhodol v tom zmysle, že nie je možné v situácii ako táto, aby sa orgány členského štátu nemohli dovoliavať v rámci trestného pojednávania smernice o spoločnostiach, pretože smernica nemôže sama o sebe a nezávisle na vnútroštátnom práve určenom k jej prevedeniu stanovovať alebo sprísňovať trestnú zodpovednosť obvinených, nakoľko by v tomto prípade mohlo dôjsť k vylúčeniu použitia ustanovení, ktoré stanovujú miernejšie tresty (taliansky občiansky zákon).

V rozhodnutí súdu zmienku o Charte nenájdeme, zato ju však môžeme nájsť v stanovisku generálnej advokátky Juliane Kokott a to hneď niekoľkokrát. Po prvýkrát nájdeme zmienku o Charte v bode 109. V tomto bode sa advokátka venuje premlčaniu týchto údajných trestných činov a požiadavke na účinné a odradzujúce sankcie. Advokátka vyzdvihuje potrebu zohľadnenia druhu a závažnosti dotknutých trestných činnov a systém úpravy premlčania vnútroštátnym právom. Podľa nej nezáleží iba na dobe doby premlčania, ale aj na okamihu počiatku jej bežania, stávania, prerušenia a ich účinkoch na túto dobu. Ďalej je nutné zohľadniť aj dobu nutnú k vyšetreniu takýchto činnov. Zároveň ale dáva všetky tieto doby do pomeru s právom na spravodlivý proces čl. 47 Charty. Ako prameň tohto práva zároveň uvádza aj Dohovor o ochrane ľudských práv. Toto právo podľa nej síce chráni každého pred príliš dlhým trvaním trestného pojednávania, pričom ale musí byť individuálne zohľadnená zložitost' a individualita každého prípadu. Ďalšiu zmienku nájdeme v bode 141, kde sa vyjadruje advokátka k pôsobnosti smernice v tomto prípade. Tu uvádza, že aj judikatúrou je objasnené, že nezávisle na vnútroštátnom práve nie je možné stanovovať alebo sprísňovať trestnú zodpovednosť osôb smernicou. Tento fakt podľa nej nevyplýva len zo zásady zákonnosti (*nullum crimen sine lege*), ktorá je súčasťou obecných právnych zásad spoločných ústavným tradíciám členských štátov, ale je rovnako zakotvená aj v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd, Medzinárodnom pakte o občianskych

a politických právach a práve aj v Charte základných práv EÚ v článku 49 (zásady zákonnosti a primeranosti trestných činov a trestov). Práve tieto dokumenty sú tie, ktoré dávajú výkladu smernice úzky priestor pri jej výklade. Bod 156 tohto stanoviska pojednáva o povinnosti retroaktívneho použitia miernejšieho trestného zákona. Takéto použitie vyplýva podľa generálnej advokátky z vnútroštátnych právnych poriadkov skoro celej dvadsaťpäťky ale aj z medzinárodnej legislatívy a pravidiel o správnych sankciách z dôvodu nesprávnosti k tiazii finančných záujmov Spoločenstva. Ako sekundárny prameň tohto obyčaja je uvedená ďalej Charta čl. 49 odstavec 1.

2.1 Zhrnutie

Ako je teda možné vidieť na uvedených judikátoch a stanoviskách, Charta skutočne našla svoje opodstatnenie aj napriek svojej nezáväznosti. Zaujímavým faktom je aj to, že napriek svojej nezáväznosti a napriek tomu, že Charta je dokumentom EÚ, bola použitá aj ESĽP, ktorý niekoľko krát s Chartou narábal. Na ilustráciu by som uviedol dva prípady. Prípád *Hatton a ďalší v. Spojené kráľovstvo*⁸³ a *Christine Goodwin v. Spojené kráľovstvo*⁸⁴. V prípade *Hatton* to bol sudca Costa, ktorý ako jeden z prvých odkázal vo svojom separátnom a zhodnom stanovisku na čl. 37 Charty (ochrana životného prostredia). Na Chartu tu odkazuje, „aby ukázal, že judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nabola jediná, ktorá si začínala uvedomovať stále väčšiu dôležitosť problematiky životného prostredia.“⁸⁵ V prípade *Goodwin* mimo iné odkázal ESĽP aj na čl. 9 Charty – právo na sobáš a založenie rodiny, aby judikoval, že je možné uzatvoriť sobáš aj medzi transsexuálmi. Je teda zrejmé, že Charta prekročila aj územie EU a stala sa nástrojom, ktorý do budúcnosti môže byť používaný nielen orgánmi EÚ a členskými štátmi.

Ďalším z orgánov Únie, ktorý pravidelne na Chartu odkazuje, je Európsky Ombudsman, čo je logické, nakoľko sa jedná práve o ochrancu práv. Ten poukazuje vo svojich výročných správach hlavne na právo na dobrú správu a právo na obrátenie sa na Ombudsmana (čl. 41, 43). „Vo svojej reči pred Európskym parlamentom dňa 8. apríla 2002 kritizoval Inštitúcie EÚ pre zlyhanie dodržiavania množstva práv obsiahnutých v Charte, najmä vo vzťahu k ich vlastnému náboru zamestnancov a pracovných predpisov, a prehlásil,

---

⁸³ Rozsudok ESĽP zo dňa 8. júla 2003, *Hatton a ďalší v. Spojené kráľovstvo*, stažnosť č. 36022/97, Sb. rozh. 2003-VIII

⁸⁴ Rozsudok ESĽP zo dňa 11. júla 2002, *Christine Goodwin v. Spojené kráľovstvo*, stažnosť č. 28957/95, Sb. rozh. 2002-VI

⁸⁵ OUTLÁ, Veronika. *Ochrana ľudských práv*. In *Judikatura Evropského Soudního Dvora*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2005. 292 s.

že európski občania majú právo očakávať dodržiavanie Charty tými inštitúciami, ktorých predsedovia ju slávnostne vyhlásili v Nice v decembri 2000, to je Rada, Parlament a Komisia.⁸⁶ Tento svoj názor Ombudsman plynutím rokov nemenil, a vo svojej reči z apríla 2006 na pôde Parlamentu uviedol, že debata o právnom štatúte Charty na jeho názore nič nemení a vyslovene uviedol, že „pre Európskeho ombudsmana je hlavným meradlom na posudzovanie súladu ľudských práv, Charta základných práv“.⁸⁷

Existencia Charty ako takej, napriek jej nezáväznosti v prvých rokoch existencie, mala význam a opodstatnenosť. V prvých rokoch právneho života Charty došlo k odkazom na články 1, 3, 9, 17, 31, 34, 36, 41, 42, 47. Sme teda svedkami toho, že dochádzalo použitiu všetkých hláv až na hlavu 3. (Rovnosť). Prekvapujúce je hlavne to, že došlo v tomto rannom štádiu k použitiu hlavy 4. (Solidarita), ktorej použitie je aj v dnešnej dobe stále problematické, nakoľko táto hlava neuvádza len práva ale aj princípy. Na druhej strane je potrebné dodať to, že táto hlava bola vždy použitá len generálnymi advokátmi. Vo svojej druhej hypotéze som predpokladal, že ak bude odkazované na Chartu, tak potom výhradne ako na sekundárny prameň práv v nej uvedených. Toto sa nakoniec potvrdilo, pretože rovnako aj SPS tak aj generálni advokáti použili vždy Chartu len ako sekundárny prameň práv v nej uvedených. V každom rozhodnutí alebo stanovisku došlo k použitiu Charty spolu s inými dokumentami, zväčša Dohovorom. Chartu môžeme nájsť vždy uvedenú ako posledný dokument v poradí, v ktorom sú uvedené práva. Jedinými výnimkami je rozhodnutie SPS vo veci Jégo-Quéré⁸⁸ a stanovisko generálneho advokáta Jacobsa vo veci Holandské kráľovstvo⁸⁹. V tomto rozhodnutí a stanovisku je opäť možné nájsť odkaz na Chartu ako na sekundárny prameň uvedených práv až po iných dokumentoch, ktoré tieto práva obsahujú, avšak na Chartu je odkazované v samostatných odstavcoch/bodoch, čo podľa Johna Morijna „silne naznačuje jej použitie ako oddeleného stavebného kameňa pre zdôvodnenie.“⁹⁰ Význam Charty v tomto období je, ako uviedol generálny advokát Jacobs vo veci Holandské kráľovstvo⁹¹, len podpora

---

⁸⁶ CRAIG, Paul, BÚRCA, Gráinne. *EU Law : text, cases, and materials*. 4. vydanie. Oxford : Oxford University Press, 2008, 417 s.

⁸⁷ CRAIG, Paul, BÚRCA, Gráinne. *EU Law : text, cases, and materials*. 4. vydanie. Oxford : Oxford University Press, 2008, 418 s.

⁸⁸ Rozsudok SPS zo dňa 3. mája 2002, Jégo-Quéré v. Komisia, T-177/01, Sb. rozh. s. II-2365, (odvolanie – C-263/02).

⁸⁹ Rozsudok ESD zo dňa 9. októbra 2001, Holandské Kráľovstvo v. Európsky parlament a Rada, C-377/98, Sb. rozh. s. I-7079.

⁹⁰ MORIJN, John. *Judicial Reference to the EU Fundamental Rights Charter* [online]. s.10, fd.uc.pt. Dostupné na http://www.fd.uc.pt/hrc/working_papers/john_morjin.pdf

⁹¹ Stanovisko generálneho advokáta zo dňa 14 júna 2001, Holandské Kráľovstvo v. Európsky parlament a Rada, C-377/98, Sb. rozh. s. I-7079, bod 197.

hodnoty práv v nej uvedených. Podľa generálneho advokáta Légera⁹² spočíva význam Charty v identifikácii základných práv a zdroja vodítok k určeniu skutočnej povahy pozitívneho práva Spoločenstva. Tizzano o Charte hovorí ako o dokumente, ktorý slúži ako východzí bod pre členské štáty, inštitúcie, fyzické osoby, ktorých sa týka v rámci Spoločenstva⁹³. Generálny advokát Maduro pripúšťa, že Charta slúži ako zdroj a určujúce kritérium, ak sa jedná o práva zaručené Spoločenstvom⁹⁴. Na záver ostáva len doplniť, že Charta nebola použitá ESD, a to ani v jednom prípade. Ak došlo k jej použitiu, tak to bolo vždy buď generálnymi advokátmi alebo SPS.

---

⁹² Stanovisko generálneho advokáta zo dňa 10 júla 2001, Rada v. Hautala, C-353/99 P, Sb. rozh. s. I-9565, bod 79.

⁹³ Stanovisko generálneho advokáta zo dňa 8. februára 2001, BECTU, C-173/99, bod 28.

⁹⁴ Stanovisko generálneho advokáta zo dňa 29. júna 2004, Albert Nardone v. Komisia, C-181/03 P, Sb. rozh. s. I-199, bod 51.

KAPITOLA III.: Charta základných práv EÚ v činnosti súdnych orgánov EÚ v rokoch 2004–2009

V rámci tejto kapitoly sa budem zaoberať existenciou Charty v období od podpísania Zmluvy o ústave pre Európu najvyššími predstaviteľmi dvadsaťpäťky (29.októbra 2004), až do 1. decembra 2009. Teda do momentu, od kedy sa stala Charta právne záväznou vďaka Lisabonskej zmluve. Európska ústavná zmluva bola predchodcom Lisabonskej zmluvy a rovnako ako neskôr Lisabonská zmluva, mala táto zmluva urobiť z Charty právne záväzný dokument. Preto som si zvolil práve tento dátum pre ohraničenie tejto kapitoly, s cieľom zistenia, či je možné zaznamenať v činnosti súdnych orgánov EÚ nejaký posun v používaní Charty, a ak áno, tak aký.

Charta sa odrazila vo všetkých nasledujúcich rozhodnutiach/stanoviskách, či ale došlo k nejakému posunu, uvediem až v závere tejto kapitoly.

Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied (FEG) v. Komisia ES⁹⁵

V tomto prípade sa ESD zaoberal kasačným opravným prostriedkom FEGu podaným proti rozhodnutiu Súdu prvého stupňa, ktorý potvrdil rozhodnutie Komisie. Týmto opravným prostriedkom sa FEG dovoľával nedostatkov odôvodnenia a porušenia čl. 81 ES (zákaz jednania v zhode narušujúce hospodársku súťaž) a hlavne vytýkal súdu nevyvodenie dôsledkov za nadmerne dlhé trvanie pojednávania pred Komisiou. Základom sporu bola pokuta udelená Komisiou FEGu, pretože podľa zistení Komisie došlo na Holandskom trhu ku kolektívnemu systému exkluzivity na základe gentelmskej dohody, ktorej cieľom bolo zabrániť dodávkam podnikom, ktoré do FEGu nepatrili a zároveň bola obmedzená možnosť určovať nezávisle predajné ceny členom FEGu.

Stážnosť s týmto predmetom bola podaná britskou spoločnosťou CEF UK, ktorá sa rozhodla podnikáť na holandskom trhu, pretože dochádzalo k problémom so zásobovaním. Komisia začala pojednávanie s týmto predmetom v roku 1991, k rozhodnutiu došlo v roku 1999 a FEGu bolo prikázané odstrániť závadný stav a zaplatiť pokutu vo výške 4,4 milióna euro. Pokuta bola závislá od dĺžky doby porušovania hospodárskej súťaže. FEG sa následne obrátil na Súd prvého stupňa, ktorý žalobu zamietol. ESD rozhodol o kasačnej žiadosti tak, že

---

⁹⁵ Rozsudok ESD zo dňa 21. septembra 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied v. Komisia, C-105/04 P, Sb. rozh. s. I-8725.

zrušil rozsudok len v tom rozsahu, v ktorom súd opomenul v rámci preskumu zistiť, či nadmernou dĺžkou trvania správneho pojednávania pričítateľnému Komisi nemohli byť dotknuté možnosti obhajoby FEGu. V ostatnom rozsahu súd žalobu zamietol. Zmienku o Charte nájdeme len v stanovisku generálnej advokátky Juliane Kokott. Túto zmienku nájdeme v bode 107. a v poznámkach pod čiarou k tomuto bodu. V tomto bode sa advokátka vyjadruje k zásade primeranej dĺžky trvania pojednávania čl. 41 odstavec 1 (právo na dobrú správu). Advokátka hovorí o tejto zásade ako o obecnej zásade práva Spoločenstva, ktorá vyplýva z Dohovoru a práve Charty základných práv. V poznámkach pod čiarou advokátka uvádza, že Charta nie je právne záväzná, avšak je prameňom poznania výčtu základných práv zaručených Spoločenstvom. Ďalej uvádza, že na tento konkrétny prípad sa Charta z časových dôvodov nepoužije, nakoľko bola vyhlásená až po napadnutom rozhodnutí, ale poznamenáva, že do budúca je potrebné zohľadniť Chartu v pojednávaní o hospodárskej súťaži, nakoľko sama Komisia sa rozhodla dobrovoľne a slávnostne dodržiavať túto Chartu. Názorom advokátky bolo celú vec vrátiť Súdu prvého stupňa.

Gestoras Pro Amnistia, Juan Mari Olano Olano a Julen Zelarain v. Rada EÚ⁹⁶
ESD v tomto prípade rozhodoval o kasačnom opravnom prostriedku, ktorým sa sťažovatelia domáhali zrušenia uznesenia, ktorým bola zamietnutá ich žaloba na náharadu škody, ktorú mali utrpieť zápisom organizácie Gestoras Pro Amnistia (ďalej GPA) do zoznamu osôb, skupín a entít, ktoré sú zapojené do teroristických činov. Cieľom tejto organizácie bolo brániť ľudské práva v Baskicku, najmä práva politických väzňov a utečencov.

Táto organizácia bola súdom v Madride prehlásená za ilegálnu, nakoľko ju považoval za nedielnu súčasť ETA. V roku 2002 sa pri aktualizácii spoločných postupov objavil názov GPA v prílohách k zoznamu o boji s terorizmom. GPA sa obrátil na Súd prvého stupňa, ktorý žalobu pre neopodstatnenosť zamietol. ESD vo svojom rozhodnutí tiež kasačný prostriedok zamietol. Súd s Chartou nenarábali, ale zato bola použitá generálnym advokátom Paolom Mengozzim v jeho stanovisku, ktorým navrhol súdu, aby zamietol opravný prostriedok.

Prvú zmienku o Charte nájdeme v bode 76, kde uvádza, že sa nejedná o právne záväzný dokument, ale poukazuje na jej funkciu potvrdenia práv vychádzajúcivh z ústavných tradícií, medzinárodných záväzkov spoločných členských štátov, Zmluvy o EÚ, atď. Ďalej v bode 80, kde je okrem iných dokumentov uvedená ako sekundárny prameň práva na účinnú

---

⁹⁶ Rozsudok ESD zo dňa 27. februára 2007, Gestoras Pro Amnistia a ďalší v. Rada, C-354/04 P, Sb. rozh. s. I-1579.

súdnu ochranu (čl. 47), a v bode 81 ako sekundárny prameň práva na prezumpciu neviny (čl. 48), slobody prejavu (čl. 11), slobody združovania (čl.12) a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života (čl. 7). V bode 115 nájdeme odkaz na čl. 20 (rovnosť pred zákonom) a čl. 21 (zákaz diskriminácie na základe štátnej príslušnosti). Hlavný problém v tomto spore spočíval v názore GPA, že mu je odopreté právo na súdnu ochranu, nakoľko súd nezhládal svoju príslušnosť rozhodnúť o náhrade škody.

Advokát Mengozzi argumentoval, že tohto práva nebol žalobca zbavený, nakoľko disponoval súdnou ochranou na pôde vnútroštátnych súdov a súd teda postupoval správne, keď rozhodol, že neexistencia procesných prostriedkov zaisťujúcich ochranu práv žalobcu sama o sebe neodvôvodňuje uznanie právomoci súdu rozhodovať o takýchto žalobách. V bode 177 tohto stanoviska advokát Mengozzi uvádza, že uprednostnenie práva na účinnú súdnu ochranu, a teda nepoužitie relevantných ustanovení Zmluvy o EÚ, ktoré sa týkajú právomoci súdu, by znamenalo okamžité vytvorenie hierarchie medzi primárnym právom a povedzme nadústavnosťou základných práv. O takomto prítupe síce Mengozzi vyhlasuje, že nie je nezmyselný, avšak je pri vtedajšom stave práva Únie neprípustný, nakoľko v primárnom práve chýba výslovný výčet základných práv. Charta podľa jeho názoru nemôže nahradiť takýto výpočet základných práv, nakoľko predstavuje iba jeden prameň inšpirácie pri definovaní základných práv chránených právom Únie ako obecných zásad. Rovnako uvádza fakt nezáväznosti tohto dokumentu, ktorý je možné odstrániť ratifikovaním Zmluvy o ústave pre Európu.

*Ordre des barreaux francophones et germanophone a ďalší v. Rada ministrov*⁹⁷

V tejto veci Súd rozhodoval o predbežnej otázke podanej belgickým súdom, ktorá sa týkala otázky platnosti smernice Rady 91/308/EHS o predchádzaní zneužitiu finančných systémov za účelom prania peňazí. V pôvodnom spore na belgickom súde sa žalobcovia (*Ordre des barreaux francophones et germanophone* – Komora francúzsky a nemecky hovoriacich advokátov) domáhali zrušenia niektorých článkov novelizovaného zákona, ktoré boli zmenené práve vyššie uvedenou smernicou. Žalobca sa domnieval, že novelizované články zákonov neodvôvodnene porušovali zásady profesného tajomstva a nezávislosti advokátov, čo spadá podľa ich názoru do práva na spravodlivý proces a to tým spôsobom, že rozšíril advokátnu povinnosť informovať príslušné orgány o skutočnostiach, o ktorých vedia, že sú alebo majú podozrenie o ich spojitosti s praním špinavých peňazí. Ich povinnosť spočívala

---

⁹⁷ Rozsudok ESD zo dňa 26. júna 2007, *Ordre des barreaux francophones and germanophone a ďalší v. Rada ministrov*, C-305/05, Sb. rozh. s. I-5305.

v odovzdaní takýchto informácií príslušným úradom spolu s doplňujúcimi informáciami, ktoré by úrad považoval za účelné. Ako dokument z ktorého vyvodzujú porušenie svojich práv, uviedli práve Chartu základných práv a to čl. 47 (právo na spravodlivý proces) a 48 (prezumpcia nevinny a právo na obhajobu). Súd v tomto prípade dospel k presvedčeniu, že by sa skutočne mohlo jednať o porušenie práva na spravodlivý proces, ale to len v tom prípade, ak by bol advokát povinný odovzdávať tieto informácie získané počas právnych konzultácií súvisiacich so súdnym pojednávaním a nie v prípadoch, v akých to stanovovala smernica. Smernica takúto povinnosť stanovovala len advokátovi, ktorý bol nápomocný pri príprave alebo pri realizácii finančných/nehnutelnostných transakcií uvedených v tejto smernici, zväčša nesúvisiacich so súdnym pojednávaním. Súd preto z týchto dôvodov rozhodol o predbežnej otázke tak, že uvedená smernica neporušuje právo na spravodlivý proces, ktoré vyplýva z Dohovoru o ochrane ľudských práv a Zmluvy o EÚ. Okrem žalobcu použil Chartu aj generálny advokát M. P. Maduro vo svojom stanovisku. Ten Súdu odporučil, aby rozhodol o platnosti smernice, ale len pri dodržaní práva na zachovanie profesného tajomstva a zároveň pri neplatnosti ohlasovacej povinnosti pri poskytovaní právneho poradenstva v akomkoľvek štádiu súdneho procesu, kde je ako sekundárny prameň tohto práva uvedená práve Charta a to čl. 41. Ďalej tento advokát použil Chartu v bode 48, kde sa vyjadruje k právu na ochranu dôvernosti zverených klientom advokátovi. V tomto bode odmieta argumentáciu žalobcu o neplatnosti smernice len z dôvodu obmedzovania profesného tajomstva, nakoľko podľa neho toto právo je síce neodopretelné, ale nie absolútne, a teda výnimky z neho môžu byť upravené zákonom. Podľa advokáta je nutné posúdiť, či sú takéto obmedzenia v súlade s právom Spoločenstva. Ako kritérium tohto posúdenia má podľa advokáta poslúžiť práve Charta a na jej základe musí súd rozhodnúť, či došlo v tomto prípade k porušeniu, ktoré by ohrozovalo samotnú podstatu tohto práva, alebo len o legálne obmedzenie, ktoré zodpovedá cieľom uznaným Úniou. Advokát neopomenul konštatovanie súdu o nezáväznosti tohto dokumentu, ale zároveň pripomenul cieľ Charty, ktorým je potvrdenie už platných práv vychádzajúcich z ústavných tradícií a medzinárodných záväzkov. Ďalej uvádza, že práve z tohto dôvodu nemôže Charta slúžiť ako právny základ na vznik priamo uplatniteľných práv jednotlivca, ale stále si zachováva účinok ako kritérium na výklad nástrojov ochrany práv uvedených v čl. 6 odst. 2 ZEÚ. V takomto ohľade môže podľa Madura Charta zaujímať dvojaké postavenie. Po prvé, ako základ domnienky existencie takéhoto práva, ktorá ale následne musí byť potvrdená v ústavných tradíciách spoločných členským štátom alebo dohovore o ochrane ľudských práv. A po druhé, užitočný nástroj pri určovaní obsahu, rozsahu pôsobnosti a dosahu práva v prípade, že takéto právo bolo označené za základné a chránené

právnym poriadkom Spoločenstva. Viac sa už advokát Chartou vo svojom stanovisku nezaoberal.

3.1 Charta v činnosti Európskeho súdneho dvora v tomto období

ESD bol orgánom spoločenstva, ktorý sa najviac zdráhal použitia Charty vo svojej činnosti. Na túto skutočnosť mohol mať rôzne dôvody. Prvým z dôvodov mohol byť jednoduchý fakt, že súd nepotreboval použiť Chartu pri rozhodovaní a len vyčakával ako s ňou bude narábať SPS a generálni advokáti. Druhým dôvodom mohla byť skutočnosť rôznych postojov sudcov ako konkrétne odkázať vo svojich rozhodnutiach na Chartu nakoľko by takýto odkaz mohol vzniesť množstvo otázok a rozporov. Súd „sa vyhol aktívnej úlohe zo strachu, že by mohol prejudikovať neskoršie interpretácie a aplikáciu Charty.“⁹⁸ Tretím dôvodom mohlo byť práve postavenie súdu v rámci orgánov EÚ. Odkazom na Chartu by vytvoril case-law, ktoré by posilnilo a rozšírilo jeho pozíciu ako súdu. Z Charty by sa mohol stať hlavný písomný prameň pri posudzovaní prípadov týkajúcich sa ľudských práv a do budúca by bolo asi zbytočné používať nejasné pramene ako ústavné tradície členských štátov a všeobecné právne zásady spoločenstva (čl. 6 ZEÚ). „Preambulové vyjadrenie „posilnenie ochrany základných práv, a to cestou ich zviditeľnenia“ by mohlo povzbudiť súdnu vetvu EÚ, ktorá bola prekvapujúco introvertná na pôde ochrany ľudských práv, aby sa stala viac aktívna v tejto oblasti.“⁹⁹ To by, podľa môjho názoru, nebolo v tej dobe, a ani teraz, vôbec na škodu. Takéto posilnenie na jednej strane by však mohlo viesť k oslabeniu/strate pozície v iných oblastiach. „Európsky súdny dvor (v rámci ochrany základných práv) funguje ako motor integrácie,... chápajúc sám seba menej ako súdny orgán ale skôr ako politické teleso“¹⁰⁰ Autor ďalej uvádza, že viazanosť stálym textom by súdu odobrala určitú flexibilitu v plnení jeho ďalších funkcií ako sú propagácia európskej integrácie a dohľad nad zvrchovanosťou európskeho práva vo vzťahu k súdom členských štátov.

ESD sa však nakoniec rozhodol opustiť svoju pozíciu neodkazovania na Chartu a postupne s ňou začal narábať podobne ako SPS. Ak by tak súd neurobil, nezostalo by nič iné, než súhlasiť z Weilerom: „ak je účelom Charty zvýšenie ochrany ľudských práv v Únii, najviac znepokojúci aspekt tohoto cvičenia je fakt, že Charta slúži ako úkryt, alibi, na

⁹⁸ LIISBERG, Bering, Jonas. Does the EU Charter of Fundamental Rights threaten the supremacy of Community Law ?. *CML Revue*, 2001, s. 1181.

⁹⁹ MORIJN, John. *Judicial Reference to the EU Fundamental Rights Charter* [online]. s. 18, fd.uc.pt. Dostupné na http://www.fd.uc.pt/hrc/working_papers/john_morjin.pdf

¹⁰⁰ ENGEL, Christoph. The European Charter of Fundamental Rights – A Changed Political Opportunity Structure and its Normative Consequences. *European Law Journal*, 2001, roč.7, č.2, s. 156.

nerobenie toho, čo je v skutočnosti potrebné“.¹⁰¹

V rozsudkoch, ktoré nasledujú, ESD už bežne odkazuje na Chartu, a teda opúšťa svoju doterajšiu pozíciu ignorovania Charty ako ľudskoprávneho/základnoprávneho dokumentu, napriek jej vtedajšej nezáväznosti.

Európsky parlament v. Komisia¹⁰²

V tomto prípade šlo o právo na zlúčenie rodiny s neplnoletými deťmi štátnych príslušníkov tretích krajín. Konkrétne sa Parlament domáhal žalobou na neplatnosť zrušenia čl. 4, 8 smernice Rady 2003/86/ES o práve na zlúčenie rodiny. Problémom však nebola samostatná smernica, ale rôzna vnúroštátna úprava členských štátov, na ktorú smernica odkazovala. Parlament sa tu odvolával na nerešpektovanie základných práv, ktoré vyplývajú z medzinárodných zmlúv (Dohovor o právach dieťaťa, Deklarácia práv dieťaťa, atď.), Dohovoru a práve aj na Chartu, konkrétne čl. 21. Komisia samozrejme argumentovala, že odkaz na Chartu nie je smerodajný, nakoľko tá nie je prameňom práva. K Charte sa súd vyjadril v bode 38. „Ak táto listina nepredstavuje záväzný právny nástroj, chcel zákonodarca Spoločenstva aj napriek tomu uznať jej dôležitosť tým, že v druhom bode odôvodnenia smernice tvrdí, že táto ctí zásady uznané nielen v článku 8 EÚLP, ale aj v Charte. Okrem toho, základným cieľom Charty je, ako vyplýva z jej preambule, potvrdenie práv, ktoré vyplývajú hlavne z ústavných tradícií a medzinárodných záväzkov spoločných členským štátom, zo Zmluvy o EÚ...“.¹⁰³ A ďalej v bode 58, Charta vo svojom článku 7 uznáva rovnako tak právo na rešpektovanie súkromného alebo rodinného života. Toto ustanovenie musí byť vykladané v spojení s povinnosťou brať v úvahu najlepšie záujmy dieťaťa, uznanú v čl. 24 odst. 2 uvedenej Listiny, a pri zohľadnení nezbytnosti, aby dieťa pravidelne udržiavalo osobné vzťahy s oboma rodičmi, vyjadrené v uvedenom čl. 24 odst. 3.

Žalobu súd neskôr zamietol. Podstatné však bolo, že sa Chartou začal konečne zaoberať a odkazovať na ňu vo svojich rozhodnutiach. Mimo Súdu a Parlamentu sa v tomto prípade Chartou zaoberala aj generálna advokátka Juliane Kokott vo svojom stanovisku, kde odkazuje na Chartu v bode 108, „Článok 21 Charty základných práv výslovne zakazuje zvláštne formy diskriminácie, medzi nimi hlavne diskrimináciu založenú na veku. Aj keď Charta základných práv ešte nemá záväzné právne účinky porovnateľné s primárnym právom, dáva predsa len aspoň ako prameň poznania práva výpočet základných práv zaručených

¹⁰¹ WEILER, H.H. Joseph, Editorial : Does the European Union Truly Need a Charter of Rights ? . *European Law Journal*, 2000, č.2, s. 96.

¹⁰² Rozsudok ESD zo dňa 27. júna 2006, Parlament v. Rada, C-540/03, Sb. rozh. s. I-5769.

¹⁰³ Rozsudok ESD zo dňa 27. júna 2006, Parlament v. Rada, C-540/03, Sb. rozh. s. I-5769, bod 38.

právnym poriadkom Spoločenstva. Pre túto smernicu sa k tomu ďalej pripája to, že podľa svojho druhého bodu odôvodnenia má byť zlučiteľná so základnými právami, tak ako boli uznané okrem iného v Charte. Na zákaz diskriminácie na základe veku je teda pri použití zásady rovnosti na smernicu nutné klásť zvláštny dôraz.¹⁰⁴ Odkazuje na čl. 7, 21, 52, ale hlavne porovnáva ochranu podľa Dohovoru a Charty.

Reynolds Tobacco Holdings, Inc v. Komisia¹⁰⁵

V tomto prípade šlo o podanie kasačného opravného prostriedku, ktorým sa snažil odvolateľ o zrušenie rozsudku Philip Morris v Komisia¹⁰⁶, kde mimochodom tiež nájdeme odkazy na Chartu. Súd možnosť podania opravného prostriedku zamietol. Zmienku o Charte nájdeme v bode 30. V tomto bode nájdeme zmienku z predošlého rozhodnutia SPS, kde súd uviedol Chartu v bode 122 ako sekundárny prameň, ktorý potvrdzuje právo na spravodlivý proces. Zároveň sa venuje aj jej nezáväznosti, kde napriek jej nezáväznosti vyzdvihuje význam práv vyjadrených v práve Spoločenstva. O čom sa zmienila aj generálna advokátka E. Sharpston vo svojom stanovisku.

Unibet (London) Ltd a Unibet (International) Ltd v. Justitiekanslern¹⁰⁷

Skutková podstata tohto prípadu spočívala v neprípustnosti žaloby na určenie spoločnosti Unibet, ktorou sa domáhala propagácie svojej činnosti vo švédskych médiách. Súd opäť posudzoval predbežnú otázku týkajúcu sa výkladu zásady účinnej súdnej ochrany, kde sa nezabudol vyjadriť, že mimo iné (ustálená judikatúra, Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd) bola potvrdená práve aj Chartou. Ďalej sa súd Chartou už nezaoberal ale spoločnosti Unibet priznal právo na podanie prostriedku, ktorým môže brániť svoje záujmy.

Tieto prípady boli jednými z prvých, kde sa Súd odhodlal narábať s Chartou, aj keď tu Charta vždy slúžila len ako doplnenie už iných právne záväzných dokumentov. „Pečať súhlasu konečne daná súdom Charte ako významného prameňa obecných princípov práva ES potvrdzuje, že Charta definitívne vstúpila do ústavných zvyklostí EÚ, napriek tomu, že konečné vyriešenie otázky jej právnej záväznosti ostáva suspendované počas diskusie

---

¹⁰⁴ Stanovisko generálneho advokáta zo dňa 8. septembra 2005, Európsky parlament v. Komisia, C-540/03, bod 108.

¹⁰⁵ Rozsudok ESD zo dňa 12. septembra 2006, Reynolds Tobacco a ďalší v. Komisia, C-131/03 P, Sb. rozh. s. I-7795.

¹⁰⁶ Rozsudok SPS zo dňa 15. januára 2003, Philip Morris International v. Komisia, T-377/00, Sb. rozh. s. II-1.

¹⁰⁷ Rozsudok ESD zo dňa 13. marca 2007, Unibet v. Justitiekanslern, C-432/05, Sb. rozh. s. I-2271.

navrhovanej Reformnej zmluvy.“¹⁰⁸ Práve vďaka týmto rozsudkom prestal ESD ignorovať Chartu a ako je možné vidieť na rozsudkoch, ktoré nasledujú, začal s Chartou bežne narábať.

Int. Transport Workers' Fed., Finnish Seamen's Union v Viking Line ABP¹⁰⁹

Predmetom bola žiadosť o rozhodnutie predbežnej otázky na základe čl. 234 ES. Skutkový stav tohto prípadu spočíval v tom, že sa prevádzkovateľ trajektovej dopravy Viking Line domáhal ochrany pred kolektívnymi akciami Medzinárodnej federácie pracovníkov a Zväzu fínskych námorníkov na súde so sídlom v Anglicku. Tieto organizácie sa snažili za každú cenu, teda aj pomocou kolektívnych akcií ako sú štrajky a blokády, zabrániť prevádzkovateľovi dopravy, preregistrovanie jedného z jeho plavidiel (Rosella) z Fínska do Estónska. V Estónsku by potom spoločnosť Viking Line uzatvorila novú kolektívnu zmluvu s odbormi. Tentoraz už s estónskymi odbormi. Obe organizácie sa domnievali, že táto nová zmluva by poskytovala menšie záruky pre námorníkov z tejto konkrétnej lode a nepochybne sa snažili zabrániť aj ďalším do budúcnosti možným zmenám v registrácii z podobných účelových dôvodov. Odbory argumentovali právom na kolektívne akcie a Viking Line zaslobodou usadzovania vyplývajúceho z čl. 43 ZES. Súd vo svojom rozhodnutí zmienil Chartu ako sekundárny prameň práva, z ktorého vyplýva právo na kolektívne akcie v bode 43, kde ju uvádza ako jeden z množstva dokumentov a bode 44. V tomto bode súd uvádza, že právo na štrajk je základným právom, ktoré je súčasťou základných zásad práv Spoločenstva, ale napriek tomu podlieha obmedzeniam. Ďalej súd uvádza, že tieto práva sú potvrdené Chartou (čl. 28) a teda sú ako také chránené právom Spoločenstva a vnútroštátnymi predpismi/zvyklosťami, a rovnako aj to, že toto právo nie je možné využiť podľa finskeho práva v prípade rozporu s dobrými mravmi alebo zákazu vnútroštátneho práva alebo práva Spoločenstva. „Súd sa v rozsudku odvolal aj na čl. 28 Charty, ktorý právo na kolektívne akcie zakotvuje, bez toho aby skúmal, či sa jedná o subjektívne právo, alebo zásadu v zmysle čl. 52 odst. 5 Charty“¹¹⁰ Tu je však potrebné uviesť, že sa ESD odvolával na úplne pôvodné znenie Charty, ktoré ešte odstavec 5 neobsahovalo. V rozsudku sa ďalej súd zaoberal len spôsobom výkladu čl. 43 ZES a judikoval, že je možné brániť preregistrovaniu lode pomocou kolektívnych akcií, ak sú spôsobilé zaručiť uskutočňovanie sledovaného cieľa a neprekračujú medze toho, čo je k dosiahnutiu tohoto cieľa potrebné.

¹⁰⁸ CRAIG, Paul, BÚRCA, Gráinne. *EU Law : text, cases, and materials*. 4. vydanie. Oxford : Oxford University Press, 2008, 418 s.

¹⁰⁹ Rozsudok ESD zo dňa 11. decembra 2007, *The International Transport Workers' Federation and The Finnish Seamen's Union*, C-438/05, Sb. rozh. s. I-10779.

¹¹⁰ KOMÁREK, Jan. Česká „výjimka“ z Listiny základných práv Evropské unie. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 9, s. 329.

Advocaten voor de Wereld VZW v. Leden van de Ministerraad¹¹¹

Súd posudzoval v tejto veci predbežnú otázku týkajúcu sa Európskeho zatýkacieho rozkazu. Advocaten sa tu snažil o dosiahnutie zrušenia zákona, ktorý previedol do belgického práva rámcové rozhodnutie o Európskom zatýkacom rozkaze. Jedna z otázok, ktoré mal súd posudzovať, sa týkala súladu rámcového rozhodnutia o Európskom zatýkacom rozkaze v spojitosti so zrušením požiadavky obojstrannej trestnosti, zásady legality a zákazu diskriminácie. Súd sa k tejto otázke vyjadril tak, že v skutočnosti je zásada legality v súlade so zrušením požiadavky obojstrannej trestnosti, ale nezabudol odkázať na pramene, z ktorých čerpal. V bode 45 (Únia je založená na zásade právneho štátu a úcty k základným právam) a bode 46, kde súd uvádza, že je nesporné, že medzi tieto zásady patrí zásada legality trestných činov a trestov za ne, zásada rovného zaobchádzania, zásada zákazu diskriminácie, ktoré opätovne potvrdila práve Charta. S Chartou ďalej pracoval aj generálny advokát Dámas Ruiz-Jarabo Colomer, ktorý sa zaoberá vzťahom tretieho piliera a Charty. Advokát priznáva, že Charta nie je záväzná, ale v bode 77 sa k Charte vyjadruje nasledovne: „Toto zistenie by však nemalo vyvolávať dojem, že sa nič nezmenilo, nakoľko je Charta obyčajným kusom papiera. Po prvé nevznikla z ničoho, bez akejkoľvek väzby na okolie. Práve naopak, stala sa súčasťou vývoja, ktorý som uviedol, pretože ako uvádza vo svojej preambule, kodifikuje a potvrdzuje určité práva vyplývajúce zo spoločného dedičstva členských štátov na vnútroštátnej aj medzinárodnej úrovni, z čoho vyplýva, že Únia musí dodržiavať a Súdny dvor chrániť, ako stanoví článok 6 EÚ a čl. 46 písm. d) EÚ, bez ohľadu na právnu povahu a silu textu prijatého v decembrii 2000“.¹¹² Generálny advokát došiel k rovnakým záverom ako nakoniec aj súd.

Productores de Música de España (Promusicae) v. Telefónica de España SAU¹¹³
ESD v tomto prípade posudzoval predbežnú otázku. Spor viedlo neziskové združenie Promusicae ktoré združuje výrobcov a vydavateľov hudobných a audiovizuálnych nahrávok a spoločnosť Telefónica. Promusicae sa domáhala predbežným opatrením, aby súd nariadil Telefónice odhaliť totožnosť a adresy bydlísk osôb, ktorým Telefónica poskytovala prístup k internetu. Promusicae poznalo IP adresy a rovnako aj časy pripojení týchto užívateľov a domnievalo sa, že títo užívatelia používajú určitý program (KaZaA) a prostredníctvom internetovej siete a peer to peer serverov dochádza u týchto užívateľov ku zdieľaniu a prístupu k zvukovým záznamom, ku ktorým patrili majetkové práva, práve členom

¹¹¹ Rozsudok ESD zo dňa 3. mája 2007, Advocaten voor de Wereld v. Leden van de Ministerraad, C-303/05, Sb. rozh. s. I-3633.

¹¹² Stanovisko generálneho advokáta zo dňa 12. septembra 2006, Advocaten voor de Wereld VZW v. Leden van de Ministerraad, C-303/05, bod 77.

¹¹³ Rozsudok ESD zo dňa 29. januára 2008, Promusicae v. Telefónica, C-275/06, Sb. rozh. s. I-271.

združenia Promusicae. Toto opatrenie žiadala spoločnosť Promusicae, nakoľko chcela obhajovať svoje práva v občianskoprávnom pojednávaní, pretože podľa jej názoru dochádzalo k nekalej súťaži a porušovaniu práv duševného vlastníctva.

Madridský súd návrhu na predbežné opatrenie následne vyhovel. Spoločnosť Telefónica sa odvolala, nakoľko sa domnievala, že právny akt zaoberajúci sa službami IT spoločností a elektronického obchodu (LSSI) dovoľuje oznámenie takýchto informácií len za účelom trestného stíhania alebo zaistenia verejnej bezpečnosti a obrany štátu. Promusicae na oplátku tvrdilo, že ustanovenia LSSI musia byť vykladané v súlade so smernicami 2000/31, 2001/29, 2004/48 a rovnako tak aj z čl. 17 odst. 2 (duševné vlastníctvo je chránené) a čl. 47 (právo na účinné právne prostriedky nápravy a na spravodlivý proces) Charty. Madridský súd sa preto obrátil na ESD, aby posúdil následnú predbežnú otázku. Umožňuje právo Spoločenstva a čl. 17 a 47 Charty členským štátom obmedziť povinnosť uchovávať a poskytovať údaje o pripojení a prevádzkové údaje vytvárané v rámci komunikácie naviazanej behom poskytovania služby informačnou spoločnosťou, na prípady vyšetrovania trestnej činnosti alebo požiadavky zachovania verejnej bezpečnosti, obrany štátu z vylúčením občianskoprávneho pojednávania?

Súd na Chartu odkazoval v niekoľkých bodoch. Najdôležitejším z nich však bol bod 64. V tomto bode súd uvádza, že už sama smernica (2002/58) v odôvodnení prehlasuje rešpektovanie základných práv a zachovávanie zásad uznaných Chartou. A to hlavne práv uvedených v čl. 7 a 8, ktoré boli prebraté z Dohovoru. Súd sa následne musel zaoberať otázkou vyváženia práv vyplývajúcich z Charty, čiže práva na rešpektovanie súkromného života a práv na ochranu vlastníctva a účinnú súdnu ochranu. Ako vodítko svojho výkladu Charty použil jednu z horeuvedených smerníc, ktorá stanovovala situácie a rozsahy zverejnenia osobných údajov, rovnako nezabudol uviesť požiadavku na dodržiavanie zásad, na ktoré odkazuje čl. 6 odst 1 a 2 Zmluvy o EÚ. K predbežnej otázke sa následne súd vyjadril tak, že uvedené smernice neukladajú členským štátom v situácii, ako v uvedenom spore, oznamovať osobné údaje za účelom ochrany práv v rámci občianskoprávneho pojednávania. Ďalej súd uviedol, že smernice nemôžu byť vykladané spôsobom, ktorý by bol v rozpore s danými základnými právami alebo s obecnými zásadami práva Spoločenstva ako je zásada primeranosti.

Chartu zahrnula do svojho stanoviska aj generálna advokátka Juliane Kokott. Tá sa rovnako zaoberala vyvážením týchto práv a jej názorom bolo, že rovnováhu týchto práv by mal predovšetkým určiť zákonodarca spoločenstva a Súdny dvor. Advokátka následne navrhla Súdu, aby rozhodol vec tak, ako ju následne

rozhodol. „Ani prípady, v ktorých ide o zaobchádzanie s osobnými údajmi nebudú mať odteraz nutne iný výsledok. V prípade Lycos/Pessers¹¹⁴, Holandský najvyšší súd uviedol že „vždy musí byť brané do úvahy právo na súkromie účastníka ako aj záujmy obete“. Zváženie základných záujmov poukazuje na to, že pred rozhodnutím v prípade Promusicae, si bol najvyšší súd dostatočne vedomý dôležitosti rovnováhy medzi základnými právami chránenými právom spoločenstva, a teda dôležitosťou práva na rešpektovanie súkromného života.“¹¹⁵ Rozhodnutie súdu v tomto prípade je veľmi dôležité, nakoľko uprednostnilo ochranu jednotlivca pred záujmami obchodných spoločností, ktorým nijako nezabránilo v ochrane svojich práv, nakoľko bežnou praxou týchto spoločností je práve súdna cesta zamedzenia činnosti spoločností, ktoré umožňujú porušovanie práv duševného vlastníctva bez toho, aby porušovali právo na súkromie. Združenie Promusicae sa jednoznačne snažilo docieľiť precedens, ktorý by pôsobil odstrašujúco voči jednotlivcovi.

Yassin Abdullah Kadi a Al Barakaat Int. v. Rada EU a Komisií¹¹⁶

ESD v tomto spojenom prípade rozhodoval o kasačnom opravnom prostriedku voči rozhodnutiu SPS, ktorý vo svojom rozsudku zamietol žalobu na neplatnosť nariadenia Rady č. 881/2002 o zavedení niektorých zvláštnych obmedzujúcich opatrení namierených proti niektorým osobám/subjektom spojeným s Usamom bin Ládinom/Al-Kajjdou/Talibanom a ďalej nariadenia č. 467/2001, ktoré zakazuje vývoz určitého tovaru a služieb do Afganistanu, zosilnenia zákazu letov a rozšírenia zmrazenia prostriedkov/finančných zdrojov Talibanu.

Pán Kadi a Barakaat Int. Foundation boli týmito nariadeniami priamo dotknutí, nakoľko v prílohe k nariadeniu č. 881/02 sa v zozname osôb, ktorých sa týkalo zmrazenie prostriedkov, vyskytlo aj ich meno, respektíve názov. Obidva subjekty argumentovali porušením ich základných práv, a to najmä práva na ochranu vlastníctva, zásady proporcionality, práva na účinný súdny prieskum. ESD nakoniec uznal námietky žalobcov a rozhodol v ich prospech, nakoľko zrušil uvedené nariadenia v rozsahu, v akom sa týkali žalobcov. Súd sa v tomto prípade zaoberal najmä Chartou spojených národov. A ako pramene uvedených porušených práv v rozsudku uviedol ustálenú judikatúru a Dohovor. K Charte sa vyjadril len v jednom bode a to 335, aby ju uviedol ako jeden z prameňov (sekundárny prameň) práva na účinnú súdnu ochranu, ktoré bolo opätovne podľa súdu touto Chartou

¹¹⁴ Rozsudok ESD zo dňa 25. novembra 2005, Lycos v. Pessers, C-04/234HR, Sb. rozh. 2006-1 s. 1-3.

¹¹⁵ SLOETJES, Janneke. *Promusicae versus Privacy: Right of Providers to Remain Silent Relying on Privacy Is Possible* [online]. kennedyvanderlaan.com, február 2008. Dostupné na <http://www.kennedyvanderlaan.com>

¹¹⁶ Rozsudok ESD zo dňa 3. septembra 2008, Kadi a AL Barakaat International Foundation v. Komisia a Rada, C-402/05 P, Sb. rozh. s. I-6351.

potvrdené. Chartu ako sekundárny prameň práva byť vypočutý a práva na účinný súdny prieskum uviedol vo svojom stanovisku, avšak len pod čiarou, aj generálny advokát M. Poiares Madur, ktorý následne navrhol súdu rozhodnúť v prospech žalobcov.

Laval un Partneri Ltd v. Svenska Byggnadsarbetareförbundet¹¹⁷

ESD v tejto veci rozhodoval o predbežnej otázke týkajúcej sa čl. 12 a 49 Zmluvy o ES. Spor vznikol medzi spoločnosťou Laval a odborovými organizáciami Byggettan (odborová sekcia Byggnads), Byggnads (združuje pracovníkov v stavebníctve) a Elektrikerna (združuje pracovníkov v oblasti el. inštalácií). Laval je obchodná spoločnosť založená podľa práva Lotyšska zo sídlom v Rige, ktorá realizovala stavby vo Švédsku lotyšskými zamestnancami prostredníctvom švédskej obchodnej spoločnosti Baltic, ktorej bola 100% vlastníkom. Odborové organizácie požadovali po spoločnosti Laval pristúpenie ku kolektívnej zmluve, z ktorej vyplýval nárok zamestnancov v oblasti stavebníctva na mzdu vo výške 16 euro na hodinu plus ďalšie poplatky odborovým organizáciám a poisťovni, inak odbory hrozili kolektívnou akciou. Jednania pokračovali, ale neviedli k výsledku a tak v novembri 2004 bola zahajená blokáda jednej zo stavieb spoločnosti Laval. Kolektívne akcie naberali na intenzite a neskôr bola zahájená solidárna akcia odborovej organizácie Elektrikerna, ktorá vyzvala členov na odopretie služieb spoločnosti Laval. V decembri sa Laval obrátil na súd so žiadosťou na prehlásenie kolektívnych akcií za protiprávne a zároveň požadoval náhradu škody spôsobenú jej kolektívnymi akciami. V januári 2005 sa pridali ďalšie odborové organizácie a začal bojkot všetkých stavieb spoločnosti Laval, ktorá tak nebola schopná vykonávať podnikateľskú činnosť na území Švédska. Vo februári došlo k prvým rozviazaniam zmlúv so spoločnosťou Baltic (Laval) a na spoločnosť Baltic bol vyhlásený konkurz.

Švédsky súd sa zaoberal otázkou, či články 12, 49 ES a smernica 96/71 bránia tomu, aby odborové organizácie nútili zahraničný podnik vysielajúci svojich pracovníkov do zahraničia prostredníctvom kolektívnych akcií používať švédsku kolektívnu zmluvu. Tento súd sa obrátil na ESD, aby posúdil predbežné otázky týkajúce sa prípustnosti konania kolektívnych akcií za účelom donútenia zahraničného zamestnávateľa ku kolektívnej zmluve a ďalej posúdenia Lex Britannia, ktoré stanovuje prednosť švédskych kolektívnych zmlúv pred už uzatvorenými zahraničnými zmluvami. ESD použil Chartu ako sekundárny prameň, v ktorom je uvedené právo viesť kolektívnu akciu v bode 90 po boku iných medzinárodných

---

¹¹⁷ Rozsudok ESD zo dňa 18. decembra 2007, Laval un Partneri v. Svenska Byggnadsarbetareförbundet, C-341/05, Sb. rozh. s. I-11767.

dokumentov ako Európska sociálna charta, Dohovor Medzinárodnej organizácie práce o slobode združovania a ochrane práva sa organizovať. V ďalšom bode Súd uznáva právo na kolektívnu akciu ako jedno zo základných práv, ktorého výkon však môže podliehať určitým obmedzeniam, pretože čl. 28 Charty uvádza, že toto právo je chránené v súlade s právom Spoločenstva a vnútroštátnymi predpismi a zvyklosťami. ESD vo svojom rozhodnutí ďalej Chartu už nepoužíva a o predbežných otázkach rozhodol nasledovne. Čl. 49 ES a čl. 3 smernice 96/71 musia byť vykladané tak, že bránia tomu, s výnimkou minimálnej mzdy, aby mohla odborová organizácia nútiť pomocou blokády stavieb poskytovateľa služieb k zahájeniu jednania o mzde a prístupia ku kolektívnej zmluve. A ďalej, že čl. 49 a 50 bráni tomu, aby zákaz podniknutia kolektívnej akcie s cieľom zrušenia/zmeny kolektívnej zmluvy bol podmienený tým, že sa kolektívna akcia týka pracovných podmienok, na ktoré je priamo použiteľné vnútroštátne právo.

Masdar v. Komisia ESD¹¹⁸

V tomto prípade rozhodoval o kasačnej sťažnosti spoločnosti Masdar, ktorým sa táto spoločnosť domáhala zrušenia rozsudku Súdu prvého stupňa a ktorým bola zamietnutá žaloba na náhradu škody, ktorú mala utrpieť z dôvodov neplatenia za jej služby, týkajúce sa projektu pomoci Spoločenstva. Problém vznikol v roku 1996 pri realizovaní projektov pomoci pre Moldavsko a Rusko. Komisia spolupracovala na týchto projektoch so spoločnosťou Helmico, ktorá spolupracovala so spoločnosťou Masdar. Helmico si neplnilo záväzky voči spoločnosti Masdar a tak bolo niekoľkokrát vyzývané Komisiou na nápravu tohto stavu. Po jednaniach, ktoré prebehli medzi spoločnosťou Masdar a Komisiou, došlo k ubezpečeniu spoločnosti Masdar, že jej pohľadávky budú splatené Komisiou, aby nedošlo k ohrozeniu realizovaného projektu. Neskôr však Komisia odmietla plniť svoje záväzky, nakoľko sa domnievala, že prístupím k dohode so spoločnosťou Masdar môže dôjsť ku kráteniu veriteľov spoločnosti Helmico. Preto 30. septembra 2003 podala spoločnosť Masdar žalobu na náhradu škody na základe čl. 233 a 288 ZES a to z dôvodu bezdôvodného obohatenia, jednatel'stva bez príkazu, ochrany zásady legitímneho očakávania a úmyselného protiprávneho jednania/nedbalosti zo strany Komisie. Súd prvého stupňa následne žalobu zamietol vo všetkých bodoch. Ako jeden z argumentov na odmietnutie žaloby v bode týkajúcom sa bezdôvodného obohatenia Súd uviedol, že takéto žaloby nemôžu byť uplatnené, nakoľko to vylučujú obecné zásady spoločné právnym poriadkom členských štátov, pokiaľ zisk osoby/obohateného má pôvod v zmluve alebo v plnení právnej povinnosti. Ďalej na základe rovnakého zdôvodnenia Súd uvádza že,

---

¹¹⁸ Rozsudok ESD zo dňa 16. decembra 2008, Masdar (UK) v. Komisia, C-47/07 P, Sb. rozh. s. I-9761.

tieto žaloby možno podať len podporne, v prípade nemožnosti inej nápravy. Spoločnosť Masdar následne podala kasačnú sťažnosť, ktorá bola síce zamietnutá, ale v záveroch Súdu v bode 50 môžeme nájsť zmienku o Charte, týkajúcu sa práve bezdôvodného obohatenia. ESD tu došiel k záveru, že nie je možné, aby došlo k nemožnosti podania žaloby na bezdôvodné obohatenie len z toho dôvodu, že zmluva o ES výslovne neupravuje procesné prostriedky pre podanie tohto typu žalobného prostriedku. Súd ďalej argumentuje, že takýto výklad čl. 235/288 ES by odporoval zásade účinnej súdnej ochrany, ktorá je mimo iné zakotvená aj v niektorých judikátoch (C-432/05¹¹⁹, C-402/05¹²⁰) a článku 47 Charty. Ďalej sa Súd Chartou už nezaoberal.

Varec v. Belgický štát¹²¹

V tomto prípade súd rozhodoval o predbežnej otázke, ktorá sa týkala výkladu čl. 1 smernice Rady 89/665/EHS o koordinácii právnych predpisov týkajúcich sa prieskumného pojednávania pri zadávaní verejných zákaziek na dodávky, stavebné práce a služby. Spor vznikol pri zadávaní verejnej zákazky na dodávku článkov pásov pre tanky Leopard. O túto verejnú zákazku sa zaujímali dvaja sťažiaci, ktorí podali svoje ponuky, ale následne bol jeden z nich, a to práve spoločnosť Varec, vylúčený a to z dôvodu nesplnenia výberových kritérií technického charakteru, pretože ponuka nebola riadna. Belgický štát postupoval vo výberovom konaní a zákazku udelil druhej spoločnosti, ktorá ostala vo výberovom konaní sama. V júli 2002 sa spoločnosť Varec obrátila na belgický súd so žalobou na neplatnosť rozhodnutia o zadaní zákazky. Spis predložený belgickým štátom v tomto pojednávaní neobsahoval ponuku víťaznej spoločnosti, čo spoločnosť Varec a následne aj súd požadovali. Výherná spoločnosť (Diehl) a belgický štát následne pripojili túto ponuku k spisu, tá však nebola kompletná, nakoľko Diehl argumentoval, že obsahuje dôverné údaje a informácie a neželá si, aby s nimi boli oboznámené tretie osoby. Súd dospel k záveru, že výberové konanie musí byť za týchto podmienok zrušené. Belgický štát však požadoval, aby sa Súd vyjadril k otázke rešpektovania dôvernosti podkladov k vyššie zmienenej ponuke a preto sa súd obrátil na ESD, aby rozhodol o predbežnej otázke, či musí byť vyššie zmienená smernica v spojení s inými smernicami (93/36, 2004/18) vykladaná v tom zmysle, že orgán, ktorý je príslušný k prieskumu, musí zaistiť dôvernosť a právo na rešpektovanie obchodného tajomstva obsiahnutého v spise a súčasne sa môže sám s takýmito informáciami oboznámiť

¹¹⁹ Rozsudok ESD zo dňa 13. marca 2007, Unibet v. Justitiekanslern, C-432/05, Sb. rozh. s. I-2271.

¹²⁰ Rozsudok ESD zo dňa 3. septembra 2008, Kadi a AL Barakaat International Foundation v. Komisia a Rada, C-402/05 P, Sb. rozh. s. I-6351.

¹²¹ Rozsudok ESD zo dňa 14. februára 2008, Varec v. Belgický štát, C-450/06, Sb. rozh. s. I-581.

a zohľadniť ich. Súd rozhodol o predbežnej otázke tak, že orgán, ktorý je príslušný k prieskumu uvedenom v smernici 89/665, musí zaistiť dôvernosť a právo na rešpektovanie obchodného tajomstva informácií uvedených v spisoch a tieto informácie môže zohľadňovať a oboznamovať sa s nimi. Ďalej tomuto orgánu náleží, aby rozhodol o miere a podmienkach dôvernosti a utajení takýchto informácií s ohľadom na požiadavky účinnej právnej ochrany, práva na obhajobu a práva na spravodlivý proces. Súd uviedol zmienku o Charte len v jednom bode (bod 48). Tu Súd Chartu uvádza ako sekundárny prameň práva na rešpektovanie súkromného života (čl. 7 Charty) po boku Dohovoru a judikatúry (C-62/90¹²², C-404/92¹²³). Súd ďalej uviedol aj judikatúru Súdu pre ľudské práva, z ktorej vyvodil záver, že pojem súkromný život nemôže byť vykladaný spôsobom, ktorý by vylučoval profesnú a obchodnú činnosť fyzických či právnických osôb. Právom na rešpektovanie sa Súd zaoberal z dôvodu posudzovania, či ide alebo nejde v tomto prípade o porušovanie práva na spravodlivý proces, a to hlavne v súvislosti so zásadou kontradiktornosti, ktorá zahŕňa právo účastníkov na oboznámenie sa so všetkými dôkazmi/vyjadreniami. Súd uviedol, že toto právo musí byť porovnávané aj s inými právami a záujmami, a preto môže byť nevyhnutné v určitých prípadoch neoznamovať určité informácie účastníkom pojednávania za účelom zachovania základných práv tretích osôb (rešpektovanie súkromného života, čl. 7) alebo verejného záujmu. Ďalej súd Chartu už nepoužíval.

Chartu vo svojom stanovisku použila aj generálna advokátka Eleanor Sharpston, ktorá navrhla Súdu, aby posúdil predbežnú otázku tak, že orgán príslušný k prieskumu sa musí oboznámiť so správnym spisom v plnom rozsahu a inými dôkazmi, na základe ktorých bola zadaná verejná zákazka, ale zároveň musí poskytnúť dôverným informáciám rovnakú ochranu aká im náleží v štádiu zadávania takejto verejnej zákazky. Generálna advokátka uviedla Chartu po boku Dohovoru v bode 39 ako sekundárny prameň práva na spravodlivý proces, ktoré je bezpodmienečné ale nie absolútne. Čo mimo iné vyplýva aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, nakoľko v rámci konania trestného stíhania môže byť odopreté poskytnutie dôkazov, ak je to potrebné k ochrane osoby/dôležitého obecného záujmu. Ďalej nájdeme zmienku o Charte v bode 43 kde je Charta uvedená už osamote ako sekundárny prameň práva na dobrú správu (čl. 41). Toto právo zahŕňa právo každej osoby na prístup k spisom, ktoré sa jej týkajú pri rešpektovaní oprávnených záujmov dôvernosti a profesného a obchodného tajomstva. Advokátka ďalej uvádza, že obecná povinnosť rešpektovať obchodné tajomstvo je uložená orgánom spoločnosti čl. 287 ZES a je rovnako potvrdená

¹²² Rozsudok ESD zo dňa 8. apríla 1992, Komisia v. Nemecko, C-62/90, Sb. rozh. s. I-2575.

¹²³ Rozsudok ESD zo dňa 5. októbra 1994, X v. Komisia, C-404/92 P, Sb. rozh. s. I-4737.

množstvom právnych predpisov hlavne v oblasti hospodárskej súťaže. Ďalej uvádza aj judikatúru (C-36/92 P)¹²⁴, kde súd poukazuje na obecnú zásadu práva podnikov na ochranu ich obchodného tajomstva.

Der Grune Punkt – Duales System Deutschland GmbH v. Komisia ES¹²⁵

V tomto prípade súd rozhodoval o kasačnom opravnom prostriedku proti rozhodnutiu Súdu prvého stupňa, ktorý zamietol žalobu Duales System Deutschland (ďalej len DSD) na neplatnosť rozhodnutia Komisie. Skutková podstata sporu spočívala v tom, že DSD vyžadovala zaplatenie poplatku za všetky predajné obaly, ktoré boli uvedené na trh v Nemecku a obsahovali logo Der Grune Punkt (DGP). Komisia vo svojom rozhodnutí, ktoré DSD napadla, rozhodla o tom, že DSD nemôže vyberať poplatky za množstvo obalov uvedených na trh s logom DGP u tých obalov, pre ktoré nie je využívaná služba prevzatia povinnosti odstraňovania odpadov a pre obaly, kde je táto povinnosť splnená iným spôsobom. DSD podala následne 5. júla 2001 žalobu na neplatnosť tohoto rozhodnutia. Koniec písomnej časti bol účastníkom oznámený dňa 9. septembra 2002. Až behom júna 2006 sa súd rozhodol zahájiť ústnu časť pojednávania. Súd prvého stupňa následne vyniesol rozsudok, v ktorom sa stotožnil s názorom Komisie. DSD sa s týmto rozhodnutím nevedel zmieriť a podal kasačný opravný prostriedok, v ktorom vytýkal množstvo pochybení a práve jedno z nich sa týkalo aj ustanovení Charty. DSD argumentovalo, že súdne pojednávanie na Súde prvého stupňa bolo vadné, nakoľko boli ohrozené záujmy DSD tým, že Súd nerešpektoval ich základné právo na to, aby bola vec prejednaná v primeranej časovej lehote. Toto právo vyplývalo DSD z Dohovoru a čl. 47 Charty (právo na účinné právne prostriedky nápravy a na spravodlivý proces). DSD uviedlo, že medzi koncom písomnej časti a zahájením časti ústnej ubehlo viac ako 45 mesiacov bez toho, aby v tejto dobe boli prijaté akékoľvek opatrenia. Súd sa týmto argumentom navrhovateľa zaoberal a dospel k názoru, že primeraný charakter takejto lehoty je nutné posudzovať v závislosti na okolnostiach vlastných každej veci, na význame sporu pre osobu, ktorá je tým dotknutá, zložitosti takejto veci a rovnako aj chovaní účastníkov. Súd podmienky, ktoré by odôvodňovali takúto dlhú lehotu pojednávania v tomto prípade nenašiel a teda dal za pravdu navrhovateľovi, keď judikoval, že došlo k porušeniu požiadavky na dodržanie primeranej dĺžky súdneho pojednávania. Zároveň však súd vo svojom konečnom rozhodnutí zohľadnil aj fakt, že napriek tomu, že došlo k takémuto pochybeniu, toto

---

¹²⁴ Rozsudok ESD zo dňa 19. mája 1994, SEP v. Komisia, C-36/92 P, Sb. rozh. s. I-1911.

¹²⁵ Rozsudok ESD zo dňa 16. júna 2009, Der Grune Punkt – Duales System Deutschland v. Komisia, C-385/07 P, Sb. rozh. s. I-06155.

pochybenie nemalo žiadny vplyv na riešenie sporu, čo by automaticky znamenalo povinnosť súdu zrušiť napadnuté rozhodnutie. Súd preto zamietol tento kasačný opravný prostriedok.

Yves Franchet a Daniel Byk v. Komisia ES¹²⁶

Predmetom tohto pojednávania bol návrh žalobcov na náhradu majetkovej a nemajetkovej ujmy, ktorá im mala byť spôsobená údajnými pochybeniami Komisie a OLAFu (Európsky úrad pre boj proti podvodom) v rámci vyšetrovania vo veci Eurostat. Žalobcovia Y. Franchet a D. Byk pracovali pre Eurostat, prvý ako generálny riaditeľ a druhý ako riaditeľ. Po prebehnutí auditov, ktoré odhalili možnosť nezrovnalostí vo finančnom riadení, zahájil OLAF vyšetrovania týkajúce sa uzatvorených zmlúv o dotáciách medzi Eurostatom na jednej strane a spoločnosťami ako Eurocost, Datashop, Planistat a ďalších. Už v júli 2002 predal OLAF luxemburským súdom spisy, týkajúce sa vyšetrovania niektorých zmlúv s vyššie uvedenými spoločnosťami. Y. Franchet sa na to listom adresovaným OLAFu domáhal informácií k týmto prípadom, nakoľko v časopise Stern (obdoba časopisu Týždeň/Reflex) boli uverejnené informácie o nezrovnalostiach v rámci Eurostatu, ktoré im mal poskytnúť OLAF. V roku 2003 zaslal OLAF francúzskym orgánom informácie a správu o vyšetrovaní týkajúce sa skutkov s možnou trestnoprávnou kvalifikáciou. Žalobcovia sa nato obrátili na Komisiu a podľa služobného poriadku požadovali pomoc pri ochrane ich dobrej povesti a práva na obhajobu pred autormi a šíriteľmi klamlivých informácií. Žalobcovia boli o dva dni nato na vlastnú žiadosť prelození na iné pracovné miesta. Žalobcovia sa opätovne obrátili na OLAF so žiadosťou, aby im bolo oznámené, a to bez zbytočného odkladu, čo im vôbec OLAF vytýkal a požadovali neobmedzený prístup k spisom. Žalobcovia zároveň uviedli, že pred predaním spisov Súdu neboli ani informovaní, ani vypočutí k týmto veciam a aj to, že je podľa nich zrejmé, že došlo k úniku dôverných informácií v súvislosti s kampaňou očistenia a znedôveryhodnenia Eurostatu a ďalších vysoko postavených osôb. Žalobcovia sa obrátili aj na dozorný výbor OLAFu, aby zaistil rešpektovanie ich práv. Opätovne došlo k žiadosti žalobcov adresovanej Komisii, aby tá upresnila obsah pomoci, ktorú sa im chystala poskytnúť a zároveň požadovali oboznámenie sa so spismi. Žalobcovia sa následne ešte niekoľko krát obrátili na OLAF so žiadosťou o oboznámenie sa so spismi. Celý prípad sa časovo preťahoval. Obaja žalobcovia boli vypočutí a neustále prebiehala komunikácia medzi nimi, OLAFom a Komisiou. OLAF následne vyhotovil záverečnú správu a spisy dokumentov, ktoré boli celý čas požadované žalobcami, im boli doručené. Žalobcovia sa následne obrátili na orgán, ktorý mal podľa služobného poriadku posúdiť ich nárok na náhradu škody. Ten to však

---

¹²⁶ Rozsudok SPS zo dňa 8. júla 2008, Franchet a Byk v. Komisia, T-48/05, Sb. rízh. s. II-1585.

zamietol, a tak sa obrátili na Súd a žiadali 1 milión Euro ako náhradu svojej ujmy. Žalobcovia argumentovali porušením svojich práv uvedených v Dohovore a Charte, ako je právo na obhajobu, zásadu kontradiktornosti a riadnej správy. Súd v tomto judikáte zmienil Chartu ako sekundárny prameň práva na zásadu presumpcie neviny (čl. 48) po boku Dohovoru. Ďalej súd uvádza, že v tomto prípade naozaj došlo k porušeniu uvedenej zásady tým, že OLAF nechal uniknúť informácie týkajúce sa tohoto prípadu na verejnosť a ďalej tým podľa súdu porušil aj právo na riadnu správu, pretože umožnil verejnosti prístup k dôverným informáciám. K čl. 41 Charty (právo na dobrú správu) sa súd vracia v bode 257 opätovne, keď posudzuje jej porušenie v rámci odmietnutia prístupu k spisu týkajúceho sa žalobcov. Tu podľa súdu OLAF naozaj nepochybil, nakoľko tento prístup v tomto prípade mohol byť odmietnutý a to z dôvodu ochrany dôvernosti. Súd ďalej posudzoval právo podľa čl. 41 v spojitosti s dobou vyšetrovania a primeraných lehôt. Aj keď toto vyšetrovanie od svojho zahájenia do skončenia trvalo viac ako 3 roky a teda podľa Súdu môže byť považované za relatívne dlhé, nedošiel Súd k záveru, že by táto doba bola neprimeraná a teda nedošlo ani k porušeniu onoho práva. Ďalej sa Súd už Chartou nezaoberal a vec rozhodol tak, že žalobcom priznal nemajetkovú ujmu vo výške 56 tisíc euro na základe ujmy, ktorú im spôsobil OLAF svojím postupom, čiže predaním spisov francúzskym súdom bez ich vypočutia a teda zamedzenia tomu, aby sa obhajovali, úniku informácií do médií a tak ďalej.

Dynamic Medien Vertriebs GmbH v. Avides Media AG¹²⁷

Súd rozhodoval o predbežnej otázke vzťahujúcej sa k výkladu článku 28, 30 ZES a smernice (2000/31) o niektorých právnych aspektoch služieb informačných spoločností. Pôvodný spor vznikol medzi dvoma spoločnosťami so sídlom v Nemecku a týkal sa zásielkového predaja nosičov s videozáznamami spoločnosťou Avides Media, pochádzajúcej z Veľkej Británie. Tieto nosiče však neboli podrobené kontrole a klasifikácii zo strany nemeckých úradov alebo inštitúcií, ktoré k tomu mali oprávnenie, za účelom vybavenia týchto nosičov údajom o veku stanovujúceho prístupnosť takéhoto nosiča pre účely ochrany nepľnoletých divákov. Nosiče boli vybavené len podobným označením udeleným britskou komisiou pre klasifikáciu filmov (prístupnosť od 15 rokov). V pôvodnom spore sa teda konkurent Avides Media, spoločnosť DMV (Dynamic Medien Vertriebs GmbH), domáhala zákazu predaja takýchto nosičov na nemeckom trhu prostredníctvom zásielkového predaja. Nemecký súd prvého stupňa rozhodol o zákaze takéhoto predaja, nakoľko posúdil toto chovanie ako rozpor so zákonom na ochranu

---

¹²⁷ Rozsudok ESD zo dňa 14. februára 2008, Dynamic Medien Vertriebs GmbH v. Avides Media AG, C-244/06, Sb. rozh. s. I-505.

mladistvých a nekalosúťažné chovanie. Až odvolací súd sa obrátil na ESD s predbežnými otázkami. Po prvé, či bráni zásada voľného pohybu tovaru (čl. 28 ES) nemeckému zákonu zakázať takýto predaj. Po druhé, či takýto zákaz predstavuje opatrenie s rovnocenným účinkom a po tretie, či je takýto zákaz odôvodnený ak už došlo ku kontrole iným členskými štátmi. Nemecká právna úprava absolútne nezakazovala predaj tovaru tohto typu, vyžadovala však, aby bolo zaručené, že sa dostane do rúk dospelým a bude zabránené v jeho šírení deťom. Uvedená úprava sa vzťahovala rovnako na zahraničných ako aj na domácich predajcov. Avis Media argumentovala tým, že nemecká právna úprava predstavuje v tomto prípade opatrenie s účinkom rovnocenným množstevným obmedzeniam, čo zakazuje čl. 28 ZES. Vláda Veľkej Británie a Komisia sa domnievali, že tento stav je odôvodnený, nakoľko sa jedná o ochranu neplnoletých. ESD rozhodol, že ide o opatrenie s účinkom rovnocenného množstevného obmedzenia, ktoré je prípustné, ak je ho možné objektívne zdôvodniť. Avis Media samozrejme kontrovali tým, že systematický zákaz takéhoto predaja je svojim rozsahom neprimeraný, pretože nemecké právo neupravovalo ani zjednodušený postup v prípade ak ku kontrole došlo iným členskými štátmi. Súd v tomto rozsudku použil Chartu ako zdroj práva (sekundárny prameň) detí na ochranu a starostlivosť potrebnú pre ich blaho čl. 24 (práva dieťaťa). Súd Chartu zmienil v samostatnom bode, ostatné pramene, ako Pakt a Dohovor o právach dieťaťa uviedol oddelene. Dá sa predpokladať, že Súd tak učinil preto, aby vyzdvihol dôležitosť Charty v porovnaní s týmito dokumentami. Súd ďalej uvádza, že ochrana dieťaťa je práve jedným z takých záujmov, na základe ktorých môže dôjsť k obmedzeniu voľného pohybu tovaru, ale len v tom prípade, ak obmedzenia, ktoré sú stanovené, sú spôsobilé zaručiť sledovaný cieľ a neprekračujú medze potrebné k jeho dosiahnutiu. Súd priznal, že uvedené opatrenie zákazu týchto nosičov skutočne predstavuje opatrenie spôsobilé ochrániť mládež a teda uvedená právna úprava neprekračuje medze toho, čo je potrebné k dosiahnutiu sledovaného cieľa. Opačný postoj by však súd zaujal v tom prípade, ak by zistil, že kontrola, ktorej sa tento tovar musí podrobiť, nie je ľahko dostupná, nie je možné ju dokončiť v primeranom čase a zároveň nemôže byť ani predmetom súdneho prieskumu.

Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse GmbH v. Komisia ES¹²⁸

Predmetom tejto žaloby bol návrh na zrušenie rozhodnutia Komisie, ktorým zamietla žiadosť žalobcu na odstránenie akýchkoľvek zmienok o nej v rozhodnutí komisie (prípád KOMP/E-

---

¹²⁸ Rozsudok SPS zo dňa 12. októbra 2007, Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse v. Komisia, T-474/04, Sb. rozh. s. II-4225.

2/37.857). V roku 2002 zahájila Komisia šetrenie, ktoré sa týkalo kartelovej dohody medzi výrobcami peroxidu a jedným z nich bol aj žalobca. Komisia ukončila pojednávanie vo vzťahu k žalobcovi a rozhodla o pokutách pre ostatné spoločnosti, medzi ktorými došlo ku kartelovej dohode. Rozhodnutie Komisie v tejto veci uvádza, že sa Pergan priamo a formálne nezúčastnil hlavnej kartelovej dohody, ale že k nej len pristúpil (tento skutok žalobcu bol premlčaný). Napadnuté rozhodnutie, ktoré nebolo žalobcovi doručené, obsahovalo teda zmienky o jeho osobe vo viacerých bodoch. Pergan sa od Komisie domáhal žiadosťami, aby došlo k vymazaniu záznamov o jeho osobe. Nebol úspešný tak, ako si predstavoval, pretože Komisia rozhodla o vymazaní len niektorých informácií ako napríklad meno jedateľa tejto spoločnosti. Pergan sa preto obrátil na Súd prvého stupňa. Pergan argumentoval mimo iné aj Chartou a porušením čl. 48 (prezumpcia nevinny). Súd rozhodol v tomto prípade tak, že dal za pravdu žalobcovi a teda rozhodnutie Komisie zrušil. Svoje rozhodnutie zdôvodnil mimo iné práve aj porušením zásady prezumpcie nevinny ako to vyplýva z čl. 48 Charty. Podľa Súdu musí teda Komisia pri prijímaní a zverejňovaní takýchto rozhodnutí pracovať vo svetle všeobecných zásad tvoriacich neoddeliteľnú súčasť práva Spoločenstva. Zásada, ktorá bola porušená, vyžaduje, aby bol každý považovaný za nevinného, pokiaľ mu nie je vina preukázaná v súlade s právom a teda táto zásada bráni akémukoľvek formálnemu zisteniu, dokonca aj naznačovaniu zodpovednosti osoby obvinenej z chovania porušujúceho právo v rozhodnutí, ktorým sa pojednávanie končí bez možnosti využitia všetkých záruk na výkon práva na obhajobu takejto osoby. Vina osoby je teda definitívne preukázaná až vydaním rozhodnutia, s ktorým je spojená prekážka veci rozhodnutej. Preto je potrebné podľa práva pokladať zistenia uvedené v rozhodnutí za nepreukázané, ak ich osoba nemala možnosť napadnúť pred súdom. Skutočnosť vylúčenia takýchto zistení je teda v rozpore so zásadou prezumpcie nevinny a akýkoľvek iný výklad by viedol k porušeniu rozdelenia právomocí a inštitucionálnej rovnováhy medzi mocou súdnou a mocou správnu. Súd ďalej judikoval, že iba súd je v rámci Spoločenstva príslušný dôjsť ku konečnému rozhodnutiu týkajúcemu sa porušenia pravidiel hospodárskej súťaže a to s konečnou platnosťou.

3.2 Zhrnutie :

Prvým a najpodstatnejším posunom v používaní Charty súdnymi orgánmi EÚ je fakt, že sa ESD pripojil k SPS a generálnym advokátom, ktorí začali používať Chartu ako sekundárny prameň rôznych práv vo svojich rozhodnutiach. V tomto období je to teda SPS, ESD a generálni advokáti, ktorí odkazujú na články 7, 8, 11, 12, 20, 21, 24, 28, 41, 47, 48, 49, a teda pokrývajú hlavy dva až šesť z Charty. Vo svojej prvej hypotéze som predpokladal rozširovanie odkazovania na články v Charte. Táto hypotéza sa teda, ako je vidieť potvrdila, nakoľko je možné pozorovať používanie hlavy tretej (Rovnosť) na rozdiel od obdobia prvých rokov existencie Charty. Medzi uvedenými judikátmi nenájdeme použitie hlavy prvej, čo ale pripisujem skôr tomu, že táto práca nemohla obsiahnuť úplne všetky judikáty/stanoviská. Vo svojej druhej hypotéze predpokladám použitie Charty len ako sekundárneho prameňa uvedených práv. Táto hypotéza sa opäť potvrdila nakoľko vo všetkých uvedených rozhodnutiach použili SPS, ESD a generálni advokáti Chartu ako sekundárny prameň práv, o ktoré sa jednalo. Charta je vždy uvedená spoločne s iným dokumentom (najčastejšie Dohovorom) alebo judikatúrou. Tento spôsob odkazovania na Chartu sa v priebehu rokov nemenil, a nedá sa zaznamenať nejaký vývoj v tomto spôsobe používania Charty, až na stanoviská generálnych advokátov Madura a Sharpston vo veciach *Ordre*¹²⁹ a *Varec*¹³⁰, kde došlo po prvýkrát k použitiu Charty ako výhradného dokumentu, v ktorom sú práva uvedené, teda bez použitia iných dokumentov. Takéto použitie Charty ako výhradného prameňa (opäť ale sekundárneho) zopakoval Súd aj vo veci *Franchet*¹³¹. Opätovne teda môžeme hovoriť o postupne rastúcom význame Charty, nakoľko v iných rozhodnutiach, kde je Charta uvedená ako sekundárny prameň toho či onoho práva po rôznej judikatúre alebo dokumentoch zväčša Dohovoru došlo, a to aj v rozhodnutiach ESD, k uvádzaniu Charty v osobitných bodoch, čo je podľa niektorých autorov výraz rastúcej dôležitosti Charty. Tak tomu bolo vo veciach *Grune Punkt*¹³², *Dynamic*¹³³, *Advocaten*¹³⁴ a *Parlament*¹³⁵. V posledne uvedenej veci *Parlament v. Komisia (C-540/03)* ESD po prvýkrát neuvádza Chartu len stroho ako sekundárny prameň

---

¹²⁹ Rozsudok ESD zo dňa 26. júna 2007, *Ordre des barreaux francophones and germanophone a ďalší v. Rada ministrov*, C-305/05, Sb. rozh. s. I-5305.

¹³⁰ Rozsudok ESD zo dňa 14. februára 2008, *Varec v. Belgický štát*, C-450/06, Sb. rozh. s. I-581.

¹³¹ Rozsudok SPS zo dňa 8. júla 2008, *Franchet a Byk v. Komisia*, T-48/05, Sb. rízh. s. II-1585.

¹³² Rozsudok ESD zo dňa 16. júna 2009, *Der Grune Punkt – Duales System Deutschland v. Komisia*, C-385/07 P, Sb. rozh. s. I-06155.

¹³³ Rozsudok ESD zo dňa 14. februára 2008, *Dynamic Medien Vertriebs GmbH v. Avides Media AG*, C-244/06, Sb. rozh. s. I-505.

¹³⁴ Rozsudok ESD zo dňa 3. mája 2007, *Advocaten voor de Wereld v. Leden van de Ministerraad*, C-303/05, Sb. rozh. s. I-3633.

¹³⁵ Rozsudok ESD zo dňa 27. júna 2006, *Parlament v. Rada*, C-540/03, Sb. rozh. s. I-5769.

práv ale dokonca právo v nej uvedené (čl. 7-rešpektovanie rodinného a súkromného života) sa snaží rozvíjať a vyložiť prostredníctvom čl. 24 práva dieťaťa. Význam Charty v tomto období je podľa, generálnej advokátky Kokott ako uvádza v stanovisku k veci *Nederlandse*¹³⁶ v tom, že je prameňom poznania výčtu základných práv, ktoré su zaručené Spoločenstvom. Maduro o Charte hovorí ako o kritériu na posudzovanie toho, či došlo alebo nedošlo k porušovaniu práv (C-305/05)¹³⁷. ESD ju zas považuje, ako sa vyjadril vo veci *Advocaten*¹³⁸ (C-303/05), za potvrdenie práv, ktoré už vyplývali z iných dokumentov, čo neskôr zopakoval aj vo veci *Kadi* (C-402/05). Generálny advokát Mengozzi poukazuje na funkciu Charty ako potvrdenia práv vychádzajúcich z ústavných tradícií, medzinárodných záväzkov spoločných členských štátov, Zmluvy o EÚ, atď.¹³⁹ Generálny advokát Colomer o právach vyjadrených v Charte hovorí, že musia byť dodržiavané a chránené Súdnym dvorom.¹⁴⁰

---

¹³⁶ Stanovisko generálneho advokáta zo dňa 8. novembra 2005, , *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied v. Komisia*, C-105/04 P, poznámka pod čiarou 58.

¹³⁷ Stanovisko generálneho advokáta zo dňa 14. decembra 2006, *Ordre des barreaux francophones and germanophone a ďalší v. Rada ministrov*, C-305/05, bod 48.

¹³⁸ Rozsudok ESD zo dňa 3. mája 2007, *Advocaten voor de Wereld*, C-303/05, Sb. rozh. s. I-3633, bod 46.

¹³⁹ Stanovisko generálneho advokáta zo dňa 26. októbra 2006, *Gestoras Pro Amnistía a ďalší v. Rada*, C-354/04 P, bod 76.

¹⁴⁰ Stanovisko generálneho advokáta zo dňa 12. septembra 2006, *Advocaten voor de Wereld VZW v. Leden van de Ministerraad*, C-303/05, bod 77.

KAPITOLA IV. Charta základných práv EÚ v činnosti súdnych orgánov EÚ v rokoch 2009 – 2010

V rámci tejto kapitoly opäť uvediem rozhodnutia, v ktorých sa Charta odrazila, už s tým rozdielom, že nižšie uvedené rozhodnutia/stanoviská boli vynesené/spísané po 1. decembri 2009. Teda v období, keď je Charta vďaka Lisabonskej zmluve právne záväzná, čo bola najväčšia a najspornejšia prekážka v používaní Charty v predošlom období. Táto zmluva „na rozdiel od Zmluvy o Ústave pre Európu, zakladajúce zmluvy Únie nenahradzuje, ale modifikuje ich, rovnako ako tomu bolo v prípade Amsterdamskej zmluvy, Maastrichtskej zmluvy, alebo Zmluvy z Nice. Cieľom tohto reformného dokumentu je urobiť EÚ demokratickejšou, transparentnejšou a výkonnejšou. K dosiahnutiu týchto cieľov má prispieť aj súborný katalóg ľudských práv zvaný Charta základných práv EÚ, ktorá sa stala vstupom Lisabonskej zmluvy do platnosti záväzným a vynúiteľným prameňom práva EÚ.“¹⁴¹ Článok 6 odst. 1 Lisabonskej zmluvy hovorí, že Únia uznáva práva, slobody a zásady obsiahnuté v Charte, ktorá má rovnakú právnu silu ako Zmluvy. V anglickom znení Lisabonská zmluva uvádza, že Charta má rovnakú právnu hodnotu (legal value). V nemeckom znení je Charte prisudzovaná právna rovnocennosť, so Zmluvami. „Tieto odlišnosti môžu byť považované za ďalší dôkaz obozretného prístupu k procesu „zozáväžňovania“ Charty EÚ.“¹⁴² V tomto období existencie Charty netreba už riešiť jej záväznosť, a z prameňa, ktorý bol sekundárny, sa vďaka Lisabonskej zmluve, stala Charta tým najpodstatnejším základnoprávnym prameňom práv na pôde EÚ. V rozhodnutiach, ktoré nasledujú, je Charta používaná už ako plnohodnotný dokument, ktorý už len nekatalogizuje práva uvedené inde (Dohovor, Sociálne charty), ale priamo sám udáva, ktoré základné práva má osoba na území EÚ.

Pensionsversicherungsanstalt v. Dr. Christine Kleist¹⁴³

V tejto veci Súd rozhodoval o predbežnej otázke vzťahujúcej sa k rovnému zaobchádzaniu s mužmi a ženami vzhľadom na zákonný dôchodkový vek. Dr. Kleist bola zamestnaná ako hlavná lekárka u rakúskej dôchodkovej poisťovne (Pensionsversicherungsanstalt). Po dovŕšení 60. roku života bola prinútená zamestnávateľom odísť do dôchodku na základe

¹⁴¹ KÁBELOVÁ, Andrea. *Lisabonská smlouva a Česko*. czech.cz, 25. mája 2010. dostupné na <http://www.czech.cz/cz/98331-lisabonska-smlouva-a-cesko>.

¹⁴² HAMUĽÁK, Ondrej. Zamyšlení se nad právní (ne)závažností Listiny základních práv Evropské unie. In: Hamuľák, Ondrej (ed.): *Aktuální otázky normotvorby, Právo na spravedlivý proces*. Sborník z konference Olomoucké debaty mladých právníků 2008. Olomouc: Iuridicum Olomoucense. o.p.s., 2008. CD příloha s. 94.

¹⁴³ Rozsudok ESD zo dňa 18. novembra 2010, Pensionsversicherungsanstalt v. Christine Kleist, C-356/09, Sb. rozh. s. 00000, (zatiaľ nepublikované).

kolektívnej zmluvy, podľa ktorej môžu byť lekári po dovŕšení zákonného dôchodkového veku poslaní do dôchodku. Problém bol však v rozdielnom upravení tejto hranice, ktorá predstavovala 60 rokov pre ženy a 65 rokov pre mužov. Doktorka Kleistová odmietla odísť do dôchodku a žiadala, aby bola naďalej zamestnávaná a to až do 65 roku života. To však poisťovňa odmietla a rozviazala so zamestnankyňou pracovný pomer. Dôchodok, ktorý mala Dr. Kleistová poberať, bol vypočítaný na 3890,- euro, keby však odišla do dôchodku vo veku muža, jej dôchodok by predstavoval 4829,- euro. Tieto nútené rozviazania pomerov s lekármi sú odôvodnené uvoľňovaním miest pre mladších lekárov. Na túto konkrétnu pozíciu Dr. Kleistovej bolo hlásených v dobe jej odchodu 23 uchádzačov o jej pracovné miesto. Nútené poslanie do dôchodku nebránilo Dr. Kleistovej v samostatnej alebo závislej činnosti a súbežným poberaním dôchodku. Dr. Kleistová sa obrátila na rakúsky prvostupňový súd, kde nebola úspešná, až odvolací súd (Oberster Gerichtshof) vyhovel jej žalobe, ale poisťovňa podala opravný prostriedok a tento súd (Oberster Gerichtshof) sa následne obrátil s predbežnou otázkou na ESD. Tento súd zaujíma, či je možné smernicu Rady 76/207/EHS vykladať spôsobom, ktorý by bránil ustanoveniu kolektívnej zmluvy, ktorá stanovuje zvláštnu ochranu pred výpoveďou zo zamestnania do okamihu nároku na starobný dôchodok v prípade, že tento dôchodok vzniká v rozdielnych okamihoch pre mužov a ženy. Druhá otázka sa týkala rovnakej smernice, a otázka súdu sa týkala možnosti vypovedať pracovný pomer zamestnancovi, ktorý dosiahol dôchodkový vek za účelom zamestnania iného zamestnanca, čakajúceho na jeho miesto. Zmienku o Charte môžeme nájsť v stanovisku generálnej advokátky Juliane Kokott. Generálna advokátka sa domnieva, že sa v tomto prípade jedná skutočne o priamu diskrimináciu na základe pohlavia, nakoľko je zaobchádzanie s jednou osobou menej priaznivé a to z dôvodu pohlavia, ako by bolo zaobchádzané s inou osobou za rovnakých podmienok. Generálna advokátka rovnako ako Dr. Kleistová nemajú problém s núteným odchodom do dôchodku, ale práve s rozdielnou hranicou ktorá je nastavená rakúskymi zákonmi. V bode 54. uvádza táto advokátka Chartu a jej čl. 23 (rovnosť mužov a žien). Podľa nej skutočne dochádza k porušovaniu tohoto článku Charty, nakoľko zmienená právna rakúska úprava predstavuje výrazné profesné a finančné následky, ktoré nemôžu byť v súlade s právom na rovnaké zaobchádzanie s mužmi a ženami. Táto nerovnoprávnosť teda nemôže byť podľa generálnej advokátky ospravedlnená politikou zamestnanosti ani zdôvodnením poisťovne, ktorá poukazovala na fakt, že dôchodky sú ženami poberané dlhšie časové obdobie, nakoľko sa dožívajú vyššieho veku a teda v konečnom dôsledku sa poberané čiastky vyrovnávajú. V tomto prípade ako poukazuje advokátka, dochádza práve k tomu, že sú ženy nútené omnoho silnejšie sa podieľať na

uskutočňovaní cieľov politiky zamestnanosti ako muži a teda sú nepomerne viacej dotknuté na svojom práve pracovať a vykonávať svoje povolanie ako práve muži. Advokátka sa ďalej vyjadrila aj k tomu, že keď došlo k prepusteniu Dr. Kleistovej, Charta ešte nemala účinky porovnateľné s účinkami primárneho práva, ale už v tom čase napriek svojej nezáväznosti poskytovala informácie o základných právach zaručených právom Únie. Preto aj advokátka navrhla Súdu, aby na predbežné otázky odpovedal tak, že uvedená smernica zakazuje prikazovať zamestnankyniam pri dosiahnutí dôchodkového veku za účelom plnenia politiky zamestnanosti odísť do dôchodku v prípade, ak je tento vek stanovený rozdielne pre mužov a ženy.

I.B. v. Conseil des ministres¹⁴⁴

Predmetom tohoto prípadu je rozhodnutie predbežnej otázky týkajúcej sa rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV o Európskom zatýkacom rozkaze. Podstatou otázky, ktorú položil ESD belgický Ústavný súd, je to, či osoba, ktorá bola odsúdená v neprítomnosti, má byť vykonávacím štátom vydaná na základe žiadosti kvalifikovanej ako zatýkací rozkaz za účelom trestného stíhania alebo zatýkací rozkaz za účelom výkonu trestu. Toto má podstatný význam nakoľko rámcové rozhodnutie umožňuje pri jednom type tohoto rozkazu podmieniť predanie možným vrátením osoby k prípadnému výkonu trestu a pri druhom type toto možné nie je. Skutková podstata tohoto prípadu je nasledovná. V júni 2000 bol pán I.B. odsúdený rumunským súdom k štyrom rokom odňatia slobody za spáchanie trestného činu kvalifikovaného ako obchodovanie s jadrovými a rádioaktívnymi látkami. Odvolací súd rozhodol uvedený trest vykonať formou probačného dohľadu, rumunský Najvyšší súd však toto jeho rozhodnutie zmenil a rozhodol o vykonaní trestu vo väzení. Rozhodnutie Najvyššieho súdu bolo vynesené v neprítomnosti I.B. a ten nebol informovaný ani o mieste a dátume konania pojednávania vedúceho k tomuto rozhodnutiu. Podľa I.B. došlo k porušeniu jeho práv a preto sa rozhodol utiecť do Belgicka, kde pobýva so svojou ženou a tromi deťmi doteraz. V decembri 2007 vydal rumunský súd európsky zatýkací rozkaz za účelom výkonu trestu. Belgický štátny zástupca navrhol prehlásenie zatýkacieho rozkazu za vykonateľné. Súd rozhodol, že tento rozkaz spĺňa všetky podmienky, ktoré sú určené zákonom avšak nezabudol podotknúť, že toto vydanie osoby je založené na rozhodnutí, ktoré nie je konečné, nakoľko bolo vynesené v neprítomnosti odsúdeného a ten má podľa rumunského práva právo na obnovu pojednávania. Belgický súd nevedel ako kvalifikovať tento rozkaz, teda či ho má kvalifikovať ako rozkaz vydaný za účelom výkonu trestu alebo za účelom trestného stíhania.

---

¹⁴⁴ Žiadosť o rozhodnutie predbežnej otázky podaná dňa 31. júna 2009, I.B. v. Conseil des ministres, C-306/09.

Súd rozhodol, že sa jedná o zatýkací rozkaz vydaný za účelom výkonu trestu, ale napriek tomu sa obrátil na belgický Ústavný súd, ktorý sa následne obrátil s predbežnými otázkami na ESD. Prvá otázka sa týkala spôsobu kvalifikácie rozkazu v spojitosti s vyššie uvedeným rámcovým rozhodnutím, druhá otázka sa týkala výkladu rovnakého rámcového rozhodnutia a možnosti podmieniť vydanie páchatel'a vrátením do vydávajúceho štátu, kde má trvalý pobyt v prípade, že sa jedná o rozkaz za účelom výkonu trestu. Rozhodnutie súd ešte nevydal, ale Charta bola použitá generálnym advokátom Pedrom Cruz Villalónom v jeho stanovisku. Villalón podotkol, že je potrebné uvedené rámcové rozhodnutie vykladať vo svetle základných práv a doporučil súdu rozhodnúť tak, že je možné podmieniť vydanie páchatel'a podmienkou vrátenia tejto osoby vydávajúcemu štátu aj v prípade zatýkacieho rozkazu za účelom výkonu trestu. Svoje rozhodnutie zdôvodnil práve aj Chartou a odkázal na čl. 7 (rešpektovanie rodinného a súkromného života). Advokát uvádza, že zmienené rámcové rozhodnutie musí byť od 1. decembra 2009 povinne vykladané vo svetle čl. 7 Charty a preto nemôže obstať ani žiaden reštriktívny výklad onoho rozhodnutia ako tomu bolo doposiaľ. Pred decembrom 2009 sa vychádzalo z toho, že čím menší je priestor pre uváženie súdom v rámci ich rozhodovania o odmietnutí výkonu zatýkacieho rozkazu, tým je viac posilnený práve systém spolupráce, ktorý vytvorilo ono rámcové rozhodnutie. Advokát po preštudovaní judikatúry dospel k presvedčeniu, že rámcové rozhodnutie a dôvody odmietnutia výkonu boli vykladané reštriktívne. Teraz už len záleží na Súde, ako s touto otázkou naloží a či sa prikloní na stranu generálneho advokáta, ktorého pohľad na vec bol výrazne zmenený práve právnou záväznosťou Charty.

Szombathelyi Városi Ugyészség v. E. Eredics a M. Vassné Sári¹⁴⁵

V tejto veci Súd rozhodoval o predbežnej otázke vzťahujúcej sa k rámcovému rozhodnutiu 2001/220/SSV (o postavení obetí v trestnom pojednávaní) a to konkrétne spôsobu vedenia mediačného pojednávania. Obžalovaný bol v tomto prípade pán E. Eredics a to za spôsobenie škody spoločnosti VÁTI, ktorá bola zodpovedná za celkové vyúčtovanie projektu, pri ktorom mal obžalovaný použiť 1,2 milióna HUF v rozpore so stanoveným účelom a to podvodným pozmeňovaním a falšovaním listín. Po ukončení fázy vyšetrovania podalo maďarské štátne zastupiteľstvo obžalobu. Po jej obdržaní sa Eredics priznal k spáchaniu tohto činu a podal žiadosť o mediáciu s úmyslom docieľiť zastavenie trestného stíhania alebo aspoň upustenie od potrestania. Spoločnosť VÁTI s mediáciou súhlasila. Štátne zastupiteľstvo v Maďarsku sa

---

¹⁴⁵ Rozsudok ESD zo dňa 21. októbra 2010, Szombathelyi Városi Ugyészség v. E. Eredics a M. Vassné Sári, C-205/09, Sb. rozh. s. 00000, (zatiaľ nepublikované).

však domnievalo, že v tomto prípade mediácia prebehnúť nemôže pretože, nie je odôvodnená, nakoľko obžalovaný neučinil priznanie počas vyšetrovania, ako to požaduje maďarský trestný zákon a ďalej, že ani spoločnosť VÁTI nie je poškodeným, pretože škoda vznikla rozpočtu Spoločenstva. Ďalší problém spočíval aj v skutočnosti, že rámcové rozhodnutie hovorilo o obeti a štátne zastupiteľstvo argumentovalo tým, že sa jedná o fyzickú a nie právnickú osobu. Súd teda prerušil následné pojednávania a obrátil sa na ESD s otázkou, či povinnosť podporovania mediácie stanovená rámcovým rozhodnutím používa pojem obeť aj pre inú ako fyzickú osobu, či je požiadavka priznania sa vo fáze vyšetrovania v súlade s oným rozhodnutím a či ono rozhodnutie zakladá povinnosť zaručiť všeobecný prístup k mediácii. Generálna advokátka Juliane Kokott použila Chartu len pri otázke vzťahujúcej sa k priznaniu sa k trestnému činu vo fáze vyšetrovania, pretože uvažovala, či je táto požiadavka v súlade s právom na spravodlivý proces, ako to uvádza Charta a čl. 47. Súd, ktorý predložil tieto predbežné otázky, sa v skutočnosti naozaj domnieval, že v tomto prípade došlo k porušeniu onoho práva na spravodlivý proces, nakoľko bolo porušené právo obžalovaného nevypovedať a zároveň je možné, aby do budúca boli podozrivé osoby neprípustným spôsobom nútené k priznaniu trestnej činnosti. Generálna advokátka sa zamýšľala na tým, či maďarská právna úprava mediácie vyhovuje požiadavkám podpory mediácie, ako je to stanovené rámcovým rozhodnutím, teda či ho maďarská úprava nezbavuje značnej časti užitočných účinkov. Pre páchatel'a je samozrejme výhodnejšia právna úprava, ktorá mu umožňuje splniť podmienky mediácie až po ukončení vyšetrovania. Advokáta sa, ale na rozdiel od Súdu domnieva, že v tomto konkrétnom prípade nedošlo ani k porušeniu povinností stanovených rámcovým rozhodnutím a ani k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podľa advokátky neboli prekročené vytýčené medze, ktoré stanovilo ono rozhodnutie. Maďarská právna úprava len umožňuje čo v najkratšom čase dospieť k vyriešeniu veci a uspokojeniu poškodeného a zároveň bráni nejakému taktizovaniu zo strany páchatel'a. Predkladajúci súd vytýkal takejto úprave porušovanie práva obvineného nevypovedať, ani s týmto sa advokátka neztotožnila, nakoľko ono doznanie, ktoré musí páchatel' urobiť, nemôže byť použité proti nemu ako dôkaz v neskoršom štádiu trestného stíhania a pred súdom. Ďalej sa Chartou už advokátka nezaoberala, ale Súdu navrhla, aby na predbežné otázky odpovedal tak, že obeť v zmysle onoho rámcového rozhodnutia je len fyzická osoba a členské štáty nemajú povinnosť upraviť podmienky pre mediáciu v prípadoch, kde je spôsobená škoda právnickej osobe.

Association Belge des Consommateurs Test-Achats ASBL a ďalší¹⁴⁶

Súd v tomto prípade rozhodoval o predbežnej otázke, ktorá sa týka smernice 2004/113/ES (protidiskriminačná smernica), ktorá umožňuje činiť rozdiely na základe pohlavia pri výške poistného a poistnom plnení. V pôvodnom pojednávaní predložil Test-Achats návrh ústavnému súdu v Belgicku na zrušenie zákona (o boji proti diskriminácii medzi mužmi a ženami), nakoľko podľa neho odporoval zásade rovného zaobchádzania s mužmi a ženami teda aj belgickej ústave, Paktu, Dohovoru a práve Charte. Belgický Ústavný súd sa rozhodol obrátiť na ESD, aby rozhodol o predbežnej otázke ktorá sa týkala súladu uvedenej smernice a zásady rovnosti a nediskriminácie a to aj v tom prípade, ak je pôsobnosť smernice (2004/113/ES) obmedzená len na zmluvy o životnom poistení. Zmienku o Charte môžeme nájsť v stanovisku generálnej advokátky Juliane Kokott. Tá ju po prvýkrát zmieňuje v spojitosti legality smernice ako aktu Únie, ktorý musí dodržiavať základné ľudské práva zaručené v Dohovore, ústavných tradíciách a tak ďalej. Chartu advokátka uviedla v samostatnom bode 28, kde poukazuje na Chartu ako na dokument, ktorý je zhrnutím základných práv zaručených Úniou. V tomto bode sa vyjadruje aj k stavu pred Lisabonskou zmluvou, kde Chartu uvádza ako zdroj výkladu v otázkach týkajúcich sa ochrany základných práv. Okrem toho ešte advokátka poukazuje na fakt, že už samotná smernica odkazuje na Chartu a navyše i sama Rada sa rozhodla prijať takéto protidiskriminačné opatrenie, a teda musí toto opatrenie obstať v prieskume podľa predpisov Únie vyššej právnej sily a hlavne základných práv. Advokátka teda s ohľadom na vyššie uvedené doporučila Súdu prehlásenie článku smernice, ktorý umožňoval výšku poistného a poistného plnenia vypočítavať rozdielne alebo aspoň prevažne na základe štatistík o mužoch a ženách (dĺžka života, sklon k riziku, atď.), pretože takéto rozlišovanie jednotlivca na základe pohlavia nie je podľa advokátky zlučiteľné so zásadou rovného zaobchádzania. Ďalej argumentuje aj tým, že rozlišovanie jednotlivca na základe pohlavia nie je realizovateľné nakoľko neexistujú objektívne kritériá, ktoré by takéto rozlišovanie podložili. Advokátka vo svojom stanovisku samozrejme neopomenula fakt možnosti obmedzenia práva na rovné zaobchádzania s pohlaviami, nakoľko toto právo nie je absolútne, ale podľa J. Kokott neexistuje skutočnosť, ktorá by odôvodňovala takéto obmedzenie v prípade zmlúv o životnom poistení. Ďalej zmienku o Charte v tomto stanovisku nenájdeme.

---

¹⁴⁶ Rozsudok ESD zo dňa 1. marca 2011, Association Belge des Consommateurs Test-Achats ASBL a ďalší v Rada, C-236/09, Sb. rozh. s. 00000, (zatiaľ nepublikované).

Seda Küçükdeveci v. Swedex GmbH & Co. KG.¹⁴⁷

Prípád sa zaoberá diskrimináciou na základe veku. Skutková podstata je nasledovná. Nemecké pracovné právo nezapočítava čas strávený v pracovnom pomere pred dosiahnutím 25. roku života do času vymedzeného na oznámenie o ukončení pracovného pomeru. Takáto nemecká právna úprava bola v rozpore s smernicou 78/2000. Hlavný problém spočíval však v tom, že pani Küçükdeveci bola jednotlivcom a preto sa nemohla odvolávať na dovtedy neprenesenú smernicu. Súd však v tomto prípade došiel k záveru, že princíp nediskriminácie na základe veku je obecným princípom práva EÚ, ktorý bol vyslovene zmienený v tejto smernici a ďalej súd odkázal na Chartu a čl. 21 (zákaz diskriminácie). Súd rozhodol, že princíp výslovne vyjadrený v smernici je nadradený nemeckej legislatíve – čo bolo predbežnou otázkou. Generálny advokát Yves Bota sa vo svojom stanovisku vyjadril nasledovne v bode 90: „Záverom chcem poznamenať, že s ohľadom na stále rastúci vplyv práva Spoločenstva na vzťahy medzi súkromnými osobami sa Súdny dvor podľa môjho názoru nevyhnutne stretne s ďalšími prípadmi, v ktorých bude vyvstávať otázka možnosti dovolávať sa smerníc, ktoré prispievajú k zaručeniu základných práv, v sporoch medzi jednotlivcami. Týchto prípadov pravdepodobne pribudne, ak nadobudne v budúcnosti právnu záväznosť Charta základných práv Európskej únie, pretože niektoré zo základných práv obsiahnutých v tejto Charte sa v *acquis communautaire* objavujú v podobe smerníc. V tejto perspektíve musí Súdny dvor podľa môjho názoru už od dneška uvažovať nad tým, či zistenie, že práva zaručené smernicami sú základnými právami, umožňuje či neumožňuje posilniť možnosť dovolávať sa týchto smerníc v sporoch medzi jednotlivcami. Prejednávaná vec dáva Súdnemu dvoru príležitosť upresniť odpoveď, akú chce na túto dôležitú otázku dať.“¹⁴⁸

Názor jedného z autorov zaoberajúcich sa európskym právom, Ciana Murphyho je nasledovný „rozhodnutie v prípade Küçükdeveci môže byť vnímané ako podtrhnutie potencionálneho významu Charty ako meradla, podľa ktorého bude pomeriavaná národná legislatíva spadajúca do sféry práva EÚ.“¹⁴⁹ „Küçükdeveci je impulzom na nový pohľad na

¹⁴⁷ Rozsudok ESD zo dňa 19. januára 2010, Seda Küçükdeveci v. Swedex GmbH & Co. KG. , C-555/07. Sb. rozh. s. 00000, (zatiaľ nepublikované).

¹⁴⁸ Stanovisko generálneho advokáta zo dňa 7. júla 2009, Seda Küçükdeveci v. Swedex GmbH & Co. KG., C-555/07, bod 90.

¹⁴⁹ MURPHY, Cian. *Charter of Fundamental Rights after Küçükdeveci* [online] .humanrights.ie, 7. jún 2010. Dostupné na <http://www.humanrights.ie/index.php/2010/06/07/eu-charter-of-fundamental-rights-after-kucukdeveci/>

obsah Charty za účelom zistenia, aké nástroje pre účastníkov sporov obsahuje jeho päťdesiat práv.¹⁵⁰

Volker und Markus Schecke Gbr, Hartmut Eifert v. Land Hessen¹⁵¹

V tomto prípade Súd posudzoval predbežné otázky týkajúce sa nariadení Rady a Komisie a smerníc Európskeho parlamentu, v ktorých išlo o zverejňovanie informácií o príjemcoch prostriedkov z Eurofondov, hlavne v oblasti poľnohospodárstva. Tieto prebežné otázky boli podané v rámci sporov Schecke Gbr a Hartmut Eiferta s Land Hessen (Hesensko) ohľadom zverejňovania ich osobných údajov na internetovej stránke Spolkového Úradu pre pôdohospodárstvo a výživu. K tomuto zverejneniu došlo potom, ako sa obaja úspešne uchádzali o finančné prostriedky z fondov, kde už v žiadosti boli informovaní, a súhlasili, so zverejňovaním informácií o príjemcoch takýchto prostriedkov. Hessensko sa domnieva, že povinnosť zverejňovať údaje o príjemcoch finančných prostriedkov jej vyplýva zo smernice a preto informácie ako meno/firmu príjemcu a čiastka, ktorú obdržal, zverejňuje na internetových stránkach. Poľnohospodári tvrdili neodôvodnenosť takéhoto zverejňovania a preto sa obrátili na nemecký súd, ktorý následne predložil predbežné otázky ESD, nakoľko sa domnieval, že nariadenie, podľa ktorého dochádza k tomuto zverejňovaniu predstavuje neodôvodnený zásah do základných práv, pretože už tak či tak existujú mechanizmy kontroly, ktoré majú rovnakú funkciu ako takéto zverejňovanie, a to zvýšenie transparentnosti európskych finančných prostriedkov. Súd hneď na úvod uvádza, že Charta je dokumentom s rovnakou právnou silou ako Zmluvy a preto je treba ustanovenia nariadení, o ktoré sa jednalo posúdiť z ohľadom na Chartu. Súd uvádza, že práva, o ktoré sa jedná v tomto prípade čl. 7, 8 (rešpektovanie súkromného života, ochrana údajov osobného charakteru) nie sú absolútne a teda môžu byť za predpokladu zákonnosti, rešpektovania ich podstaty, dodržania zásady proporcionality a súladu s verejným záujmom obmedzené ako to garantuje práve čl. 52 Charty. Súd prišiel k záveru, že v tomto prípade došlo skutočne k zásahu do práv žalobcov, nakoľko obdržané čiastky boli značné a informácie o ich príjmateľoch boli verejne prístupné tretím osobám. Podľa súdu je teda potrebné porovnať tento zásah a čl. 52 Charty. Súd vytkol Rade aj Komisii automatické uprednostnenie transparentnosti finančných tokov pred zaistením práv podľa čl. 7, 8 nakoľko nedošlo k pomeraniu záujmov Únie a jednotlivca. Podľa Súdu je možné dosiahnuť rovnaký výsledok aj s menším počtom informácií

¹⁵⁰ MURPHY, Cian. *Charter of Fundamental Rights after Küçükdeveci* [online]. humanrights.ie, 7. jún 2010. Dostupné na <http://www.humanrights.ie/index.php/2010/06/07/eu-charter-of-fundamental-rights-after-kucukdeveci/>

¹⁵¹ Rozsudok ESD zo dňa 9. novembra 2010, Volker a Markus Schecke GbR a Hartmut Eifert v. Land Hessen, C-92/09, Sb. rozh. s. 00000, (zatiaľ nepublikované).

identifikujúcich jednotlivca a tým porušujúcich jeho práva. Opačný názor mal však Súd v prípade, ak sa zverejňovanie týka právnickej osoby. Právnické osoby podľa Súdu podliehajú vyššej miere povinnosti zverejňovania údajov a kontrola toho, či sa firma zhoduje s menom fyzickej osoby, by znamenala neprimeranú záťaž. Preto aj Súd rozhodol nasledovne a to tak, že prehlásil články nariadení za neplatné, ale len v rozsahu, v ktorom sa týkajú fyzických osôb, ktoré sú príjemcami týchto dotácií/podpôr.

J.McB v. L.E.¹⁵²

V tomto prípade Súd opäť rozhodoval o predbežnej otázke týkajúcej sa výkladu nariadenia (2201/2003) rady o príslušnosti a výkone rozhodnutí vo veciach manželských a vo veciach rodičovskej zodpovednosti. Táto otázka sa vyskytla v rámci súdneho sporu medzi J. McB (bydlisko Írsko) ako otcom a matkou jeho detí. V tomto spore šlo o navrátenie detí, ktoré žili so svojou matkou s bydliskom v Anglicku. Rodičia žili ako nezosobášení partneri v Anglicku, Austrálii, Severnom Írsku a Írsku. Deti sa im narodili v Anglicku a Severnom Írsku. Vzťahy sa zhoršili a matka s deťmi sa uchýlila do azylového domu, vzápätí došlo k uzmierneniu a rozhodnutiu partnerov zosobášiť sa. Otec odišiel na službnú cestu, ale po návrate zistil, že ho matka jeho detí spolu s deťmi opustila a nast'ahovala sa do azylového domu. Otec sa následne obrátil na írsky súd so žalobou, aby získal právo starať sa o svoje deti. Desať dní nato matka s deťmi opustila Írsko a prest'ahovala sa do Anglicka. Podľa írského práva nebolo súdne pojednávanie zahájené, nakoľko jej nebola doručená obžaloba. Otec tak podal žalobu aj na anglickom súde a v súlade z Haagskym dohovorom o navrátenie detí do Írska. Anglický súd požadoval zistenie írskych orgánov o protiprávnosti premiestnenia detí. Otec sa preto obrátil na írsky súd a domáhal sa onoho zistenia. Súd zamietol jeho návrh a v odvolacom pojednávaní sa rozhodol predložiť predbežnú otázku ESD. Írsky súd sa domnieval, že otec nemá právo na starostlivosť o deti v zmysle ustanovení Haagskeho dohovoru, nakoľko nariadenie, ktoré bolo predmetom predbežnej otázky neimplikuje to, že biologický otec musí byť nevyhnutne považovaný za osobu, ktorá má právo starať sa o dieťa pre účely protiprávneho premiestnenia ak neexistuje rozhodnutie, ktoré by mu toto právo priznávalo. Otázka súdu spočívala v tom, či bráni nariadenie, o ktoré šlo vo vydaní rozhodnutia, ktorým by otec získal právo starať sa o svoje deti. Podľa predkladajúceho súdu nariadenie teda neumožňuje rozhodnúť v prospech otca, ale horeuvedené nariadenie je podľa súdu potrebné vykladať v súvislosti s Chartou a to čl. 7 (rešpektovanie rodinného života). Rovnako otec detí

---

¹⁵² Rozsudok ESD zo dňa 5. októbra 2010, J. McB. v. L. E. , C-400/10 PPU, Sb. rozh. s. 00000, (zatiaľ nepublikované).

sa dovoľával Charty a to rovnako čl. 7 a čl. 24 Charty (práva dieťaťa). Súd sa zaoberal aj otázkou vzťahu Charty a vnútroštátneho práva, kde dospel k záveru, že je možné Chartu použiť len vo vzťahu k nariadeniu, a nie vnútroštátnemu právu, nakoľko Charta sama uvádza v čl. 51, že nerozširuje oblasť pôsobnosti práva Únie. Ďalej Súd zmieňuje Chartu v bode 53, kde porovnáva úpravu podľa Európskeho dohovoru o ľudských právach a Charty. V čl. 7 Charty je uvedené, že každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a komunikácie, čl. 8 Dohovoru je totožný až na výraz komunikácie, ktorý je nahradený korešpondenciou. Nakoľko sú tieto články totožné a judikatúra Súdu pre ľudské práva už existuje, vzťahol túto judikatúru ESD aj na tento prípad, ale za použitia Charty. Preto Súd uznal, že pre uplatnenie uvedeného nariadenia musí mať biologický otec daného dieťaťa pred premiestnením právo obrátiť sa na vnútroštátny súd a požadovať priznanie práva na starostlivosť o svoje dieťa. Toto právo na starostlivosť o svojho potomka je potom podľa Súdu samotnou podstatou práva na súkromný a rodinný život. „ V dnešnom rozhodnutí ESD v Luxemburgu tiež uznal, že sféra pôsobnosti Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv sa vzťahuje aj na to, ako sa majú aplikovať práva uvedené v Charte základných práv EÚ.“¹⁵³ Dokonca podľa Súdu nie je ani prekážkou dovolania sa práv na starostlivosť o dieťa, ak otec nepodnikol včas tieto kroky a k premiestneniu dieťaťa už došlo. Súd ďalej judikoval, že čl. 7 Charty, ktorý bol uvedený v predbežnej otázke súdu je potrebné vykladať v spojitosti s ďalšími článkami ako je čl. 24 odst. 2 a 3. Tento článok je zároveň uvedený aj v odôvodnení spomínaného nariadenia a teda nie je možné nariadenie vykladať tak, že porušuje uvedené základné právo (udržovanie osobných vzťahov), ktoré je nahlavnejším záujmom dieťaťa. Súd sa ďalej zaoberal článkom 24, kde judikoval, že je potrebné tento článok vykladať spôsobom, ktorý v zásade nebráni tomu, aby podľa nariadenia bolo dieťa zverené matke a aby biologický otec mal právo starať sa o dieťa len na základe súdneho rozhodnutia. Záverom Súd rozhodol o predbežnej otázke tak, že nariadenie nebráni a musí byť vykladané spôsobom, ktorý umožňuje otcovi z nezosobášeného manželstva získať rozhodnutie, na základe ktorého môže byť premiestnenie matkou považované za protiprávne a nasledne získať dieťa do svojej starostlivosti.

Zoi Chatzi v. Ypourgos Oikonomikon¹⁵⁴

Súd rozhodoval o predbežnej otázke v spojitosti so smernicou o rámcovej dohode

¹⁵³ Admin. *Unmarried father's rights not breached by Irish law, Euro court finds* [online]. ionainstitute.ie, 6.októbra 2010. Dostupné na <http://www.ionainstitute.ie/index.php?id=1086>.

¹⁵⁴ Rozsudok ESD zo dňa 16. septembra 2010, Zoi Chatzi v. Ypourgos Oikonomikon, C-149/10, Sb. rozh. s. 00000, (zatiaľ nepublikované).

o rodičovskej dovolenke (96/34/ES). Žalobkyňa v pôvodnom spore bola zamestnancom finančného úradu a po pôrode dvojčiat požiadala o prvú 9 mesačnú materskú dovolenku, ktorá jej bola priznaná. Po uplynutí tejto dovolenky žiadala o ďalšiu 9 mesačnú dovolenku na druhé dieťa, tá jej však bola zamietnutá a tak sa obrátila na grécky súd. Štátna rada v Grécku už rozhodovala o podobných prípadoch a jej postoj bol zamietavý. Súd mal však pochybnosti o výklade smernice (96/34/ES) v spojitosti s Chartou. Súd preto položil predbežné otázky, či nie je náhodou nepriznanie rodičovskej dovolenky na každé dieťa porušením čl. 21 Charty (zákaz diskriminácie) a obmedzením práv dvojčiat, ktoré by potom porušovalo zásadu proporcionality. A ďalej či nedochádza k porušeniu rovnosti pred zákonom podľa čl. 20 a teda, či má byť priznaná rodičovská dovolenka na základe pôrodu akéhokoľvek počtu detí, alebo či sa jedná pri dvojčatách o pôrody dva. Súd pri posudzovaní prvej otázky uvažoval na tým, komu je právo na rodičovskú dovolenku priznané. Teda či nositeľom tohoto práva sú deti alebo ich rodičia. Aj na základe rámcového rozhodnutia dospel k názoru, že toto právo náleží len rodičom dieťaťa a nikomu inému a teda ani čl. 24 Charty na tom nemôže nič zmeniť. Preto ustanovenie rámcovej dohody musí byť vykladané tak, že neposkytuje dieťaťu individuálny nárok na rodičovskú dovolenku. Ďalej sa súd zaoberal druhou otázkou, kde hodnotil zásadu rovného zaobchádzania. Tu sa však vyskytol veľký problém, nakoľko nie je možné nájsť skupinu, s ktorou by mohla byť táto skupina rodičov dvojčiat porovnávaná. Návod poskytnutý Komisiou, ktorá porovnáva týchto rodičov s rodičmi detí malého vekového rozdielu a teda tí by potom mali mať rovnako nárok na rodičovskú dovolenku pre každé dieťa. Súd však priznal, že porovnávanie s touto skupinou rodičov nie je úplne správne, nakoľko deti vyrastajú naraz a nie postupne, ako je tomu u detí narodených s časovým odstupom. Súd konštatuje, že situácia takýchto rodičov je zvláštna a v prvom rade musí byť zohľadnená vnútroštátnou legislatívou, nakoľko vyššie uvedená smernica (96/34/ES) predstavuje len určité minimum na dĺžku rodičovskej dovolenky. Dĺžka rodičovskej dovolenky nie je podľa Súdu tým hlavným kritériom, ktoré by malo byť zohľadňované, pretože situácia týchto rodičov môže byť riešená aj napríklad finančnými príspevkami. O druhej otázke teda Súd rozhodol tak, že zásada rovného zaobchádzania pre vnútroštátneho zákonodarcu znamená povinnosť zaviesť taký režim rodičovskej dovolenky, ktorý bude zohľadňovať ich zvláštne potreby. Rozhodnutie toho, či tomu už tak je, alebo nie je, je však na posúdení vnútroštátneho súdu.

Európska komisia v. Spolková republika Nemecko¹⁵⁵

V tomto prípade sa Komisia domáhala určenia Súdu, že Nemecká republika nespĺnila povinnosti, ktoré jej vyplývali zo smerníc týkajúcich sa zadávania verejných zákaziek, nakoľko správne orgány uzatvárali zmluvy o premene časti odmien zamestnancov na dôchodkové sporenie bez vyhlásenia verejnej súťaže. Nemecko podporované Dánskom a Švédskom oponovalo tým, že sa na nich v tomto prípade smernice nevzťahujú, nakoľko tieto zmluvy boli uzatvorené na základe kolektívnej zmluvy medzi sociálnymi partnermi. Tu oponenti Komisie odkazovali okrem iného aj na Chartu a čl. 28 (právo na kolektívne vyjednávanie a akcie). Súd uznal, že v tomto prípade sa skutočne jednalo o výkon takéhoto práva, ale judikoval, že ono právo musí byť vykonávané v súlade s právom Únie. Preto aj súd rozhodol tak, že dal za pravdu Komisii, teda že došlo k porušeniu povinnosti Nemeckou republikou.

Rhimou Chakroun v. Minister van Buitenlandse Zaken¹⁵⁶

Opäť sa jedná o posúdenie predbežnej otázky vzťahujúcej sa k výkladu smernice Rady o práve na zlúčenie rodín, ktorá vyvstala v pôvodnom spore ohľadom zamietnutia žiadosti R. Chakroun o udelení povolenia dočasného pobytu. Pán Chakroun je marockým štátnym príslušníkom, ktorý má povolenie k trvalému pobytu v Holandsku. Jeho manželka R. Chakroun, tiež marocká štátna príslušníčka žiadala prostredníctvom veľvyslanectva v Maroku o udelenie povolenia k dočasnému pobytu. To jej bolo zamietnuté s odôvodnením nedostatočných príjmov jej manžela, ktoré činili 1322,- Euro (dávky v nezamestnanosti), a požadovaný minimálny limit bol 1441,- Euro (čiastka predstavujúca 120% minimálnej mzdy). Pani Chakrounová sa preto obrátila na holandský súd. Vnútroštátna úprava rozlišovala medzi utečencami, ktorí vstúpili do manželstva pred vstupom do Holandska a ktorí tak urobili po tom, ako to bolo v prípade Chakrounovcov. Ďalej smernica o práve na zlúčenie rodiny neumožňovala zlúčiť rodinu, ak finančné prostriedky pochádzajú zo systému sociálnej podpory. Pán Chakroun disponoval dostatočnými prostriedkami na svoju obživu, ale pretože ich výška bola nízka, mal možnosť poberať zvláštnu pomoc. Preto sa súd obrátil na ESD a položil nasledujúce otázky. Má byť výraz využívanie systému sociálnej pomoci, uvedený v smernici, vykladaný tak, že umožňuje štátu prijať úpravu, ktorá nepovoľuje zlúčenie rodiny u osoby, ktorá môže využiť zvláštnu sociálnu pomoc určenú k pokrytiu zvláštnych,

¹⁵⁵ Rozsudok ESD zo dňa 15. júla 2010, Európska Komisia v. Spolková republika Nemecko, C-271/08, Sb. rozh. s. 00000, (zatiaľ nepublikované).

¹⁵⁶ Rozsudok ESD zo dňa 4. marca 2010, Rhimou Chakroun v. Minister van Buitenlandse Zaken, C-578/08, Sb. rozh. s. 00000, (zatiaľ nepublikované).

individuálne určených nevyhnutných nákladov, úľavu na poplatkoch, podporu príjmov v rámci všeobecnej politiky pre osoby s nízkymi príjmami, napriek tomu, že táto osoba má dostatočné a stále príjmy, aby uhrádzala všeobecne nevyhnutné náklady na obživu? Druhá otázka sa zaoberala výkladom smernice, a síce, či je túto smernicu možné vykladať tak, že bráni vnútroštátnej úprave rozlišovať podľa toho, či vznikli rodinné vzťahy pred vstupom do štátu, v ktorom má jeden z nich pobyt alebo až potom. K prvej otázke sa súd vyjadril tak, že výraz využitie systému sociálnej podpory musí byť vykladaný v tom zmysle, že štátu nedovoľuje prijať úpravu, ktorá by zlúčenie rodiny nepovoľovala. Súd zdôvodnil svoje rozhodnutie tým, že už odôvodnenie k zmienenej smernici uvádza, že opatrenia, ktoré sa týkajú zlučovania rodiny musia byť prijímané v súlade s ochranou rodiny a rešpektovaním rodinného života, pretože smernica rešpektuje a uznáva zásady uznané dohovorom a Chartou. Z toho teda vyplýva, že ustanovenia týkajúce sa tohoto prípadu je potrebné vykladať vo svetle základných práv, a to konkrétne práva na rešpektovanie rodinného života, ktoré vyplýva z Dohovoru a Charty. K druhej otázke sa Súd vyjadril tak, že zmienená smernica bráni vnútroštátnej úprave rozlišovať podľa toho, či rodinné vzťahy vznikli pred vstupom osoby, ktorá usiluje o zlúčenie rodiny, na územie členského štátu alebo až potom. Podľa Súdu je tento jeho výklad v súlade s čl. 8 Dohovoru a čl. 7 Charty (rešpektovanie rodinného života), ktoré nestanovujú žiadne rozlišovanie na základe okolností a okamihu vytvorenia rodiny a preto nemajú ani členské štáty priestor pre uváženie, ktoré by im dovoľovalo zaviesť tento rozdiel do vnútroštátnych predpisov.

Jasna Detiček v. Maurizio Sgueglio¹⁵⁷

V tomto prípade sa súd zaoberal predbežnou otázkou slovinského súdu, ktorá vyvstala v spojitosti s nariadením (2201/2003) o príslušnosti, uznávaní a výkone rozhodnutí vo veciach manželských a rodičovskej zodpovednosti. V pôvodnom spore šlo o rozvod a zverenie dieťaťa do opatery medzi slovinskou štátnou príslušníčkou Jasnou Detiček a jej manželom Maurizioom Sgueglia. Tento spor prejednával taliansky súd, ktorý zveril ich dcéru predbežným opatrením do výlučnej starostlivosti pánovi Sguegliovi a nariadil jej dočasné umiestnenie do ústavu. Ešte v ten deň opustila J. Detiček spolu so svojou dcérou Taliansko a usadila sa v Slovinsku. Rozhodnutie talianskeho súdu bolo následne slovinským súdom prehlásené za vykonateľné aj na území Slovinska. Bolo zahájené vykonávacie pojednávanie, ktoré bolo ale pozastavené. Pani Detiček podala slovinskému súdu návrh na vydanie predbežného opatrenia

---

¹⁵⁷ Rozsudok ESD zo dňa 23. decembra 2009, Jasna Detiček v. Maurizio Sgueglia, C-403/09 PPU, Sb. rozh. s. 00000, (zatiaľ nepublikované).

na zverenie dcéry do jej starostlivosti, a súd jej vyhovel, pretože sa domnieval, že vydanie dcéry do Talianska a umiestnenie do ústavu by boli v rozpore s blahom dieťaťa. Pán Sgueglio podal samozrejme opravný prostriedok odvolaciemu súdu a ten sa obrátil s predbežnými otázkami na ESD. Slovinský súd zaujímalo, či je v súlade s uvedeným nariadením príslušný k prijatiu predbežného opatrenia v tom prípade, ak v totožnej veci už rozhodol predbežným opatrením súd iného štátu a toto opatrenie bolo následne prehlásené za vykonateľné aj na území Slovinska. Ďalej súd zaujímalo, ak je teda slovinský súd príslušný, či môže na základe vnútroštátneho práva vydať predbežné opatrenie, ktorým pôvodné právomocné opatrenie zruší alebo zmení. Súd po úvahe dospel k rozhodnutiu, ktorým určil, že v tomto prípade a za uvedených okolností nariadenie o príslušnosti a uznávaní výkonu rozhodnutí vo veciach manželských a veciach rodičovskej zodpovednosti neumožňuje súdu jedného členského štátu vydať predbežné opatrenie, ktorým by dieťa zveril do starostlivosti jedného z rodičov, ak súd iného členského štátu, ktorý bol príslušný vo veci rozhodnúť, už vydal takéto rozhodnutie a to bolo potom prvým štátom prehlásené za vykonateľné. Jedna z úvah, ktorá doviedla Súd k tomuto rozhodnutiu sa týkala práve Charty. Podľa Súdu už odôvodnenie onoho nariadenia uvádza, že toto nariadenie ctí práva a zásady zakotvené v Charte a to hlavne dodržovanie základných práv dieťaťa ako sú uvedené v čl. 24. Jedným z týchto práv dieťaťa je podľa Súdu udržiavanie pravidelných osobných vzťahov a priameho styku (čl. 24. odst. 3) s oboma rodičmi. Čo je podľa Súdu jedno z najhlavnejších záujmov každého dieťaťa. Súd ďalej uviedol, že nariadenie, o ktoré šlo, nie je možné vykladať spôsobom, ktorý by porušoval toto základné právo dieťaťa, nakoľko neoprávneným premiestnením dieťaťa zbavilo ono dieťa a druhého rodiča možnosti udržiavať pravidelný osobný styk a vzťah s týmto rodičom. Teda nie je možné vykladať ono nariadenie spôsobom, ktorý by z neho učinil nástroj, ktorým je možné predlžovanie takéhoto protiprávneho jednania alebo legitimizovanie jeho účinku. Súd ale dospel aj k inému poznatku a to, že je možné v určitých prípadoch, ale nie v tomto konkrétnom, urobiť výnimku z práva na osobný vzťah a priamy styk z rodičmi, pokiaľ sa tento záujem ukáže byť v rozpore s iným záujmom dieťaťa, ktorý by bol natoľko intenzívny, že by prevýšil pôvodný záujem.

4.1 Zhrnutie :

V tomto poslednom období existencie Charty je možné skutočne zaznamenať opäť posun v používaní Charty súdnymi orgánmi EÚ. Hlavným dôvodom, je práve neodškriepiteľná záväznosť Charty. V poslednom roku života Charty odkazoval ESD a generálni advokáti na články 2, 3, 7, 8, 21, 23, 24, 28, 47, 51, 52. Vo vyššie uvedených

rozhodnutiach a stanoviskách môžeme nájsť odkazy na hlavu prvú až štvrtú a hlavu šesť a sedem. Potom je skutočne možné hovoriť o potvrdení predpokladu, ktorý som si stanovil v prvej hypotéze. ESD, po novom, v tomto období odkazuje aj na hlavu siedmu, čo je ale skôr nutnosť, nakoľko bolo potrebné sa vysporiadať zo záväznosťou Charty a pohybovať sa v právnom rámci, ktorý bol Charte stanovený. Preto sa súd zaoberal čl. 51 a 52, ktoré sa týkajú rozsahu uvedených práv, ich pôsobnosti a ich výkladu. Vo svojej druhej hypotéze som predpokladal používanie Charty výhradne ako sekundárneho prameňa práva a to až do jej záväznosti. Tento predpoklad sa potvrdil, nakoľko generálni advokáti a rovnako aj ESD začali Chartu po decembri 2009 používať nielen ako prameň v nej uvedených práv, ale ako výkladovú pomôcku. Tak to učinil generálny advokát Villalón vo veci I.B.¹⁵⁸, kde argumentuje, že po záväznosti Charty je potrebné vykladať rámcové rozhodnutie (o ktoré vo veci šlo) vo svetle Charty. Generálna advokátka Kokott vo veci Test-Achats¹⁵⁹ hovorí o Charte ako o zdroji výkladu v otázkach, ktoré sa týkajú ochrany základných práv. Tento postoj zaujal aj ESD vo veciach Chatzi¹⁶⁰, Komisia¹⁶¹, Chakroun¹⁶² a Detiček¹⁶³, kde súd uvádza Chartu aj ako prameň práv, ale zároveň prehlasuje, že rámcové dohody, smernice a nariadenia o ktoré išlo, je potrebné vykladať vo svetle základných práv, ktoré vyplývajú z Charty. Ako je teda možné pozorovať, ešte nedošlo k použitiu Charty ako výkladovej pomôcky pri ustanoveniach, ktoré by nevyplývali z legislatívy EÚ. Predpokladal som uvádzanie Charty v rozhodnutiach a stanoviskách vždy po boku iných dokumentov. Tento predpoklad môžeme považovať za vyvrátený, nakoľko Generálni advokáti vo veciach I.B. a Test-Achats uvádzajú Chartu samostatne bez uvedenia iných dokumentov, ktoré obsahujú zhodné práva. Rovnaký postoj k Charte zaujal aj ESD, a teda môžeme opätovne hovoriť o posune v používaní Charty, pretože k použitiu Charty ako výhradného dokumentu, ktorý obsahuje uvedené práva došlo už aj v období pred jej záväznosťou, ale vždy to bolo len generálnymi advokátmi. ESD použil Chartu ako výhradný dokument, v ktorom sú uvedené

---

¹⁵⁸ Žiadosť o rozhodnutie predbežnej otázky podaná dňa 31. júna 2009, I.B. v. Conseil des ministres, C-306/09

¹⁵⁹ Stanovisko generálneho advokáta zo dňa 30. septembra 2010, Association Belges des Consommateurs Test-Achats ASBL a ďalší v Rada, C-236/09, Sb. rozh. s. 00000, bod 28. (zatiaľ nepublikované).

¹⁶⁰ Rozsudok ESD zo dňa 16. septembra 2010, Zoi Chatzi v. Ypourgos Oikonomikon, C-149/10, Sb. rozh. s. 00000, (zatiaľ nepublikované).

¹⁶¹ Rozsudok ESD zo dňa 15. júla 2010, Európska Komisia v. Spolková republika Nemecko, C-271/08, Sb. rozh. s. 00000, (zatiaľ nepublikované).

¹⁶² Rozsudok ESD zo dňa 4. marca 2010, Rhimou Chakroun v. Minister van Buitenlandse Zaken, C-578/08, Sb. rozh. s. 00000, (zatiaľ nepublikované).

¹⁶³ Rozsudok ESD zo dňa 23. decembra 2009, Jasna Detiček v. Maurizio Sgueglia, C-403/09 PPU, Sb. rozh. s. 00000, (zatiaľ nepublikované).

zmienené práva vo veciach Detiček (čl.24), Markus Schecke¹⁶⁴ (čl. 7, 8) a J. McB¹⁶⁵ (čl. 7). Význam Charty je teda v dnešnej dobe neodškriepiteľný a ako uvádza generálna advokátka Kokott vo veci Test-Achats, je Charta zhrnutím základných práv zaručených Úniou, ktoré musí zohľadniť aj vnútroštátna úprava¹⁶⁶ (ESD vo veci Komisia) pretože je dokumentom, ktorý má rovnakú právnu silu ako Zmluvy¹⁶⁷ (ESD vo veci Markus Schecke).

---

¹⁶⁴ Rozsudok ESD zo dňa 9. novembra 2010, Volker a Markus Schecke GbR a Hartmut Eifert v. Land Hessen, C-92/09, Sb. rozh. s. 00000, (zatiaľ nepublikované).

¹⁶⁵ Rozsudok ESD zo dňa 5. októbra 2010, J. McB. v. L. E. , C-400/10 PPU, Sb. rozh. s. 00000, (zatiaľ nepublikované).

¹⁶⁶ Stanovisko generálneho advokáta zo dňa 30. septembra 2010, Association Belges des Consommateurs Test-Achats ASBL a ďalší v Rada, C-236/09, Sb. rozh. s. 00000, bod 28. (zatiaľ nepublikované).

¹⁶⁷ Rozsudok ESD zo dňa 9. novembra 2010, Volker a Markus Schecke GbR a Hartmut Eifert v. Land Hessen, C-92/09, Sb. rozh. s. 00000, bod 45 (zatiaľ nepublikované).

Záver :

Ako teda z vyššie uvedeného vyplýva, Charta bola používaná ako prameň rôznych práv už od svojho počiatku. Prvými, ktorí tento dokument využili, boli práve sťažovatelia a generálni advokáti. Za nimi nasledoval Súd prvého stupňa a až na koniec ESD. Na začiatku používal každý Chartu iba ako doplnok k ostatným dokumentom ako sú Európska Sociálna Charta a Dohovor a nikdy nezabudli opomenúť, že sa jedná o dokument, ktorý je právne nezáväzný aj keď určuje určitý rámec, v ktorom sa musí európske právo pohybovať. Ako čas plynul bola Charta rovnakými jedincami ako predtým používaná už aj samostatne, čiže oddelene od ostatných dokumentov, a v samostatných bodoch rozhodnutí/stanovísk. Postupne sa začalo upúšťať aj od, podľa mojho názoru, zbytočného poukazovania na jej nezáväznosť. Súdny sa prestali báť používať Chartu, aj keď zväčša vo svojich rozhodnutiach len spomenuli Chartu a rozhodnutie podložili inými skutočnosťami, odôvodňujúcimi to či ono rozhodnutie. Zlomovým bodom pre Chartu bolo prijatie Lisabonskej zmluvy, ktorá raz a navždy ukončila možné debaty o záväznosti Charty. Od tohto momentu sa Charta stala dokumentom, ktorý jednoducho nemožno opomenúť a to je aj jednoznačne vidieť na zmene používania Charty v činnosti orgánov EÚ. Tento výrazný posun v právnej záväznosti Charty prebehol bez nejakých osláv alebo upozorňovaní na tento fakt, napriek svojej významnosti. Pred Lisabonom bola Charta len sekundárnym (doplnkovým) prameňom a dnes môžeme nájsť v rozhodnutiach a stanoviskách odkazy výhradne na Chartu alebo v spojení s inými dokumentami, kde je Charta uvádzaná prvá v poradí pred inými dokumentami, obsahujúcimi zmienené práva¹⁶⁸. Charta je dnes už bežne používaná súdmi EÚ, a nie ako tomu bolo doposiaľ, len ako reakcia na žalobcovu argumentáciu porušenia práv v nej uvedených. Charta je teda od svojej právnej záväznosti tým primárnym dokumentom, ktorým sa zaoberá súd a generálni advokáti, ak dôjde k porušeniu základných práv.

Na záver by som chcel odpovedať na otázku, či došlo k posunu v používaní Charty súdnymi orgánmi EÚ. Ako je možné pozorovať, k tomuto posunu skutočne došlo, napriek tomu, že na svojom počiatku bola Charta dokument, o ktorom si nemohol byť nikto istý, čo vlastne znamená a či je vôbec záväzný. Dnes už môžeme o Charte hovoriť ako o plnohodnotnom ľudskoprávnom dokumente, ktorý má rovnako podstatný význam pre bežného človeka ako ústava jeho domovského štátu. Aj keď názory na úlohu Charty sú rôzne a často sprevádzané skepticizmom, ako je tomu v prípade profesora Univerzity v Lumse, ktorý Charte vyčíta najmä spôsob jazyka v nej použitého a z toho vyplývajúce obmedzenie

---

¹⁶⁸ napríklad: C-92/09 (Markus Schecke GbR), C-400/10 (J.McB), C-403/09 PPU (Detiček).

kreativity sudcov. „Charta bude hrať a posilní úlohu politickej legitímácie Európskej únie, v súlade s princípmi klasického a súčasného konštitucionalizmu a integrácie právneho systému, kým súdna ochrana práv bude pokračovať so svetlými a tmavými miestami.“¹⁶⁹ Podľa môjho názoru je teda Charta veľkým krokom vpred, čo sa týka ochrany základných práv na pôde EÚ, pretože poskytuje ďalšiu možnosť nápravy rozhodnutí/stavov, ktoré porušujú uvedené práva. Posun v používaní Charty súdnymi orgánmi je skutočne výrazný, čo je vidieť aj na potvrdení predpokladov, ktoré som stanovil vo svojich hypotézach. Časom skutočne došlo k rozšíreniu odkazov na články a hlavy uvedené v Charte a rovnako tak sa rozšíril spôsob použitia Charty nielen ako prameňa práv ale aj ako výkladovej pomôcky pre výklad legislatívy EÚ. Tento posun podčiarkuje aj vyvrátenie môjho predpokladu, kde som predpokladal použitie Charty vždy po boku iných dokumentov. Tento môj predpoklad bol nakoniec vyvrátený ako je možné vidieť vyššie, pretože dnes je možné vyhľadať nie len stanoviská generálnych advokátov, ale práve aj rozhodnutia ESD, v ktorých je Charta uvedená samostatne ako zdroj uvedených práv.

Záverom by som teda len chcel opätovne podčiarknuť význam, ktorý Charta má pre bežného obyvateľa EÚ a nielen preň, ale pre každého, kto sa zdržuje na území EÚ, napriek tomu, že tvorcovia Charty mohli byť odvážnejší a inkorporovať do Charty aj ďalšie práva. Charte je možné vytýkať množstvo vecí, čo koniec koncov viacero autorov aj robí, ale zároveň je potrebné mať na pamäti vôbec možnosť presadenia takéhoto dokumentu a jeho následnej vynútiteľnosti, čo v prípade Charty trvalo 9 rokov. Keď si teda zodpovedne uvedomíme všetky problémy, či už legislatívne, ale hlavne politické, ktoré Charta prekonala, je správne a dobré, že sa tento dokument podarilo presadiť a teraz ostáva pomyselná štafeta presadzovania a rozširovania základných práv v rukách súdov, tam, kde by mala byť, a nie v rukách zákonodarcov, ako tomu bolo do právnej záväznosti Charty. Ak sa teda súdy nezaľaknú svojej novej úlohy (pseudoústavného súdu), Protokolu 30 a rozdielneho chápania práv a princípov, môžeme byť všetci spokojní s postupne rastúcim významom, ktorý majú mať práva, ktoré sú označované ako základné práva každého jedinca.

---

¹⁶⁹ Gianfrancesco, Eduardo. *Some considerations on the juridical value of the charter of fundamental rights before and after the lisbon treaty* [online]. forumcostituzionale.it, 8.novembra 2008. Dostupné na http://www.forumcostituzionale.it/site/images/stories/pdf/documenti_forum/paper/0140_gianfrancesco.pdf.

Bibliografia :

Monografie :

- SUDRE, Frédéric. *Mezinárodní a evropské právo lidských práv*. Brno: MU Brno, 1997. 364 s.
- ŠIŠKOVÁ, Naděžda. *Dimenze ochrany lidských práv v EU*. 1. vydanie. Praha: ASPI, 2003. 226 s.
- ŠIŠKOVÁ, Naděžda. *Dimenze ochrany lidských práv v EU*. 2. vydanie. Praha: ASPI, 2003. 255 s.
- ŠIŠKOVÁ, Nadežda. Lisabonská smlouva a Listina základních práv EU. In Gerloch, Aleš, WINTR, Jan (ed). *Lisabonská smlouva a ústavní pořádek ČR*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2009. 378 s.
- OUTLÁ, Veronika, HAMERNÍK, Pavel, BAMBAS, Jan. *Judikatura Evropského Soudního Dvora*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2005. 341 s.
- CRAIG, Paul, BÚRCA, Gráinne. *EU Law : text, cases, and materials*. 4. vydanie. Oxford : Oxford University Press, 2008. 1203 s.
- PIKNA, Bohumil. *Evropská unie – vnitřní a vnější bezpečnost a ochrana základních práv*. Praha : Linde Praha, 2002. 473 s.
- ČERNÁ, Dagmar. *Standard lidských práv v evropě*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2009. 161 s.
- HAMUĽÁK, Ondrej. Zamyšlení se nad právní (ne)závazností Listiny základních práv Evropské unie. In: Hamuľák, Ondrej (ed.): *Aktuální otázky normotvorby, Právo na spravedlivý proces*. Sborník z konference Olomoucké debaty mladých právníků 2008. Olomouc: Iuridicum Olomoucense. o.p.s., 2008. CD příloha.
- RAINER, Arnold, TICHÝ, Luboš. Cíle postavení a pravomoci EU. In *Evropské právo*. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2004. 869 s.

Časopisy :

- STRÁŽNICKÁ, Viera. Ochrana ľudských práv v Európskej únii v kontexte judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. *Právny obzor*, 2006, roč. 89, č. 5, s. 428 .
- SCHWARZ, Jozef. Protokol o uplatňovaní Charty základných práv Evropské unie. *Jurisprudence*, 2010, roč. 19, č. 2, s. 18.

- ENGEL, Christoph. The European Charter of Fundamental Rights – A Changed Political Opportunity Structure and its Normative Consequences. *European Law Journal*, 2001, roč. 7, č. 2.
- RAINER, Arnold. Charta základních lidských práv EU. *Evropské právo*, 2001, roč. 5, č. 4, s. 8.
- RAINER, Arnold. Nový vývoj komunitárneho procesného práva. *Evropské právo*, 2002, roč. 6, č. 8, s. 11
- MULLER, Angelika. Evropská Charta lidských práv. *Mezinárodní a srovnávací právní revue*, 2002, roč. 2, č.6, s. 96.
- ŠTURMA, Pavel. Lisabonská smlouva a závaznost Listiny základních práv EU pro Českou republiku vzhledem k tzv. výjimce (opt-out). *Právní rozhledy*, 2010, roč.18, č. 6, s.194.
- GERALD, G, Sander. Poznámky k Chartě základních práv Evropské unie. *Evropské a Mezinárodní právo*, 2001, roč. 10, č.7-8 ,s.11.
- ŠTURMA, Pavel. Vztah Charty základních práv EU k dosavadnímu systému ochrany lidských práv v Evropě. *Právní Rozhledy*, 2004, roč. 12, č. 9, s.327.
- WITTE, DE, Bruno. The Legal Status of the Charter : Vital Question or Non-Issue?. *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, 2001, č.1.
- ŠIŠKOVÁ, Naděžda. Regulace lidských práv na úrovni EU – vývoj a perspektivy. *Mezinárodní a srovnávací revue*, 2004, roč. 4, č. 10,s. 31 .
- KOMÁREK, Jan. Česká „výjimka“ z Listiny základních práv Evropské unie. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 9.
- WEILER, H.H. Joseph, Editorial : Does the European Union Truly Need a Charter of Rights ?. *European Law Journal*, 2000, č.2.
- Šišková, Nadežda. Lidská práva v intencích *acquis communautaire*. *Evropské Právo*, 2002, roč. 6, č. 6.
- LIISBERG, Jonas, Bering. Does the EU Charter of Fundamental Rights threaten the supremacy of Community Law ?. *CML Revue*, 2001
- LINDNER, F. John. Zur grundsätzlichen Bedeutung des Protokolls über die Anwendung der Grundrechtecharta auf Polen und das Vereinigte Königreich: Zugleich ein Beitrag zur Auslegung von Artikel 51 EGC. *Europarecht*, 2008, č. 6.

Elektronické prameňe :

MURPHY, Cian. *Charter of Fundamental Rights after Küçükdeveci* [online]. humanrights.ie, 7. jún 2010. Dostupné na <<http://www.humanrights.ie/index.php/2010/06/07/eu-charter-of-fundamental-rights-after-kucukdeveci/>>

SLOETJES, Janneke. *Promusicae versus Privacy: Right of Providers to Remain Silent Relying on Privacy Is Possible* [online]. kennedyvanderlaan.com, február 2008. Dostupné na <http://www.kennedyvanderlaan.com/ttcmssite/MasterTemplates/generic.aspx?NRMODE=Published&NRORIGINALURL=%2FKVdL%2Fen-GB%2F_main%2FNews%2FNewsletter%2FNewsletter%2BFebruary%2B2008%2FPromusicae%2Bversus%2BPrivacy%2Fdefault.htm&NRNODEGUID={0243B570-FD05-410F-8887-CB547F18B5B1}&NRCACHEHINT=NoModifyGuest>

ADMIN. *Unmarried father's rights not breached by Irish law, Euro court finds* [online]. ionainstitute.ie, 6.októbra 2010. Dostupné na <<http://www.ionainstitute.ie/index.php?id=1086.>>

GIANFRANCESCO, Eduardo. *Some considerations on the juridical value of the Charter of Fundamental Rights before and after the Lisbon Treaty* [online]. forumcostituyionale.it, 8.novembra 2008. Dostupné na <http://www.forumcostituzionale.it/site/images/stories/pdf/documenti_forum/paper/0140_gianfrancesco.pdf .>

MORIEN, John. *Judicial Reference to the EU Fundamental Rights Charter* [online]. s.18 , fd.uc.pt. Dostupné na <http://www.fd.uc.pt/hrc/working_papers/john_morjin.pdf>

KÁBELOVÁ, Andrea. *Lisabonská smlouva a Česko*. czech.cz, 25. mája 2010. dostupné na <http://www.czech.cz/cz/98331-lisabonska-smlouva-a-cesko>.

POZNÁMKA :

pri citáciách z cudzieho jazyka sa jedná o preklad autora diplomovej práce

Abstract:

This diploma thesis is about the use of the Charter of fundamental rights of the European Union by the judicial organs of the EU. First chapter describes how fundamental rights are protected within the EU, the evolution of protection and how the Charter affected this protection. Next three chapters mention the judicial decisions and opinions of general attorneys and how the Charter had been used by them. Judicial decisions are listed according to the date of ruling and legislative state of the Charter in each period (II. chapter years 2000 – 2004, III. chapter years 2004 – 2009, IV. chapter 2009 – 2011). I stated two hypotheses which should help me find out, how the Charter was used by the EU judicial organs, and how the use changed during the existence of this document.

Abstrakt:

Táto diplomová práca pojednáva o Charte základných práv EÚ a spôsobe jej používania súdnymi orgánmi EÚ. Prvá kapitola sa zaoberá ochranou základných / ľudských práv ako takých na pôde EÚ (genézia ochrany, spôsob uplatnenia práv, prameňmi ochrany, kontrolou ochrany). Ďalšie tri kapitoly sa zaoberajú už konkrétnymi súdnymi rozhodnutiami (ESD, SPS) a spôsobom akým, a či vôbec, bolo na Chartu odkazované jednotlivými súdmi alebo generálnymi advokátmi. Rozhodnutia sú v kapitolách zoradené podľa dňa vynesenia rozsudku a aktuálneho legislatívneho stavu v akom sa Charta v tom období nachádzala (II. kap. 2000-04, III. kap. 2004-09, IV. kap. 2009-11). Vo svojej práci som si stanovil dve hypotézy, ktoré mi majú dopomôcť k zisteniu, akým spôsobom bola používaná Charta súdnymi orgánmi EÚ, a k akému posunu v tomto používaní/odkazovaní na Chartu došlo v priebehu rokov jej existencie.

Zoznam skratiek :

Dohovor – Európsky dohovor o ochrane základných ľudských práv a slobôd

ESCH – Európska sociálna charta

EÚ – Európska Únia

Protokol – Protokol 30 o uplatňovaní charty základných práv v Poľsku a Veľkej Británii

ESLP - Európsky súd pre ľudské práva

SPS – Súd prvého stupňa / Všeobecný súd

ESD, ECJ – Európsky súdny dvor / Súdny dvor

Kľúčové slová :

Charta základných práv EÚ = Listina základných práv Európskej Unie = Charter of fundamental rights of the EU

Ochrana základných práv na pôde EÚ = Protection of basic/fundamental rights within the EU

Význam Charty základných práv EÚ = The importance of the Charter of fundamental rights of the EU

Charta v činnosti súdnych orgánov EÚ = Charter in the judicial activity of EU courts